

Országos Erdészeti Egyesület

A FAGAZDASÁG HEKZETE ÉS FEJ-
LESZTÉSÉNEK IRÁNYELVEI

I. Kötet

E L E M Z É S

TARTALOMJEGYZÉK

- 1./ Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Távlati Fejlesztési Bizottság
Erdészeti és Fafeldolgozóipari Albizottsága:

Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar fejlődése és helyzete 70 - 114 oldal

- 2./ Országos Erdészeti Egyesület Gazdaságtani Szakosztály:

Tájékoztató az egyes központi szabályozók működésének felülvizsgálatával és 1969-70 évi módosításával kapcsolatban 115 - 131 oldal

- 3./ Az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének vitája
 "Az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar fejlődése és helyzete " című tanulmány felett. 1 - 41 oldal

- 4./ Az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének vitája a
 "Tájékoztató az egyes központi szabályozók működésének felülvizsgálatával és 1969-70 évi módosításával kapcsolatban" című tanulmány felett. 41 - 69 oldal

OEE Könyvtár
 ÁII.EII. 2018

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET KÖNYVTÁRA	
Könyvtár szám: 95/1969.	Különl. jelzés: .....
II. rész. .... szám	Szakmai ágazat: .....
Belső rész. .... szám	Elhelyezés: NP. 9.5. 4/3

Országos Erdészeti Egyesület
 KÖNYVTÁRA

Az OEE 1968. november 28-i elnökségi ülése.

Madas elvtárs:

Az elnökségi ülést megnyitom, a három napirendi pontot ismertetem. Az első az erdőgazdálkodás és fafeldolgozóipar fejlődése és helyzete című összefoglaló megvitatása, második az erdőgazdaság néhány jövedelenszabályozó elemének 1969-70 évi módosítása és harmadik bejelentések.

1. Napirendi pont az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar fejlődése és helyzete. Van-e észrevétel a napirendi pontokkal kapcsolatban? Nincs.

Elfogadjuk. Következik az első napirendi pont. Mielőtt Sali elvtársnak a szót átadnám, hogy bevezető szavait elmondja, néhány megjegyzést szeretnék fűzni a vita jellegéhez, kicsit levonva a Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottságában lefolyt vita némely tanulságát, ahol ezt az anyagot szintén megvitták. A kormány határozatot hozott távlati tervezési munkákra vonatkozóan és ez a határozat a Tervhivatalt bizta meg a távlati tervezési munka megszervezésével és a végső anyagnak az elkészítésével. A Tervhivatal a kormány felhatalmazása alapján a népgazdaság legfontosabb területeire távlati tervezési bizottságokat hívott létre és így létrejött a Mezőgazdasági és ^{Iszeri}Élelmiszeripari Távlati Fejlesztési Bizottság. Ez a bizottság több munkacsoportot alakított és két albizottságot. Az egyik albizottság foglalkozik az erdőgazdaság és fafeldolgozóipar fejlődésével és helyzetével, a másik pedig a vízgazdálkodásával. Ezt a két területet ítélte olyannak a Bizottság, hogy egy viszonylag önállóan dolgozó albizottság szükséges a szerteágazó munka összefogására. Ennek a bizottságnak, albizottságnak az elkészült anyaga van az elvtársak előtt, ezt a Mezőgazdasági és ^{Iszeri}Élelmiszeripari Távlati Fejlesztési Bizottság megtárgyalta és elfogadta. Felvetődhet a kérdés, hogy ha ezt elfogadta a Távlati Fejlesztési Bizottság, akkor most jelen vitánknak mi a célja. Egyszerűen tájékoztatás arról, hogy ez történt, vagy pedig az érdemi vitának is helye van. Szeretném elmondani, hogy amikor ezt napirendre tűztük, akkor alapvetően az a cél lebegett a szemünk előtt, hogy ebben a kérdésben az elnökség részéről érdemi vita

folyjon. A távlati tervezési munka két határozottan elkülönülő szakaszra bomlik. Az egyik az elmúlt, gyakorlatilag három évtized fejlődésére vonatkozó elemző munka, és ennek lezárása után jön a tervezési szakasz, ⁹² 1971-85-re vonatkozó koncepció kidolgozása. Az elemző szakasz feladata alapvetően az elmúlt időszak vizsgálata, de olyan szemszögből, hogy abból megfelelő következtetések legyenek levonhatók a tervező szakasz számára. Ilyen formán tehát az anyag fölötti érdemi vita lehetővé teszi, hogy az itt lefektetett elveket bírálat alá vegyék, az itt el nem mondott, de szükségesnek vélt jelenségekre felhívjuk a figyelmet, hogy ez az anyag, plusz az akadémiai és az itteni vita együttesen szolgáljon alapul a tervező szakasz számára. A mai napirendi pontjaink is mutatják, hogy az elnökség határozottan törekszik az éves munkatervben és általában az Egyesület új munkastílusában megkeresni azokat az érdemi problémákat, amelyek az erdőgazdaság és fafeldolgozóipar fejlesztésével függenek össze és nagyon határozottan törekszik az elnökségen keresztül a tagság véleményét is most már széles körben bevonni ~~mind~~ ^{mind} az ilyen jellegű elemző, mind a javaslattevő munkákba. Tehát úgy vélem egyértelműen megállapíthatjuk, hogy érdemi vitát kérünk és minden megjegyzés hasznosan segítheti elő azt, hogy a múltat helyesen elemezzük és jó következtetéseket vonhassunk le a jövőre vonatkozólag. Ezután átadom a szót Sali elvtársnak.

Sali elvtárs:

Tisztelt Elnökség! Madas elvtárs bevezető szavai után megismétlem Madas elvtárs kérését: legyen a vita érdemi és segítsen bennünket ahhoz, hogy a tervező szakaszban olyan elveket tudjunk kialakítani, amelyeknek a tervbe való beillesztése, majd pedig a megvalósítása előre viszi az erdőgazdálkodást, eredményezi a faipar jelentős fejlődését és megszűnik az az alapvető ellentmondás, amit az anyagban igyekeztünk kifejezésre juttatni, hogy az ország erdeiben meglévő kitermelési lehetőség csak akkor válhat valósággá, ha megfelelő feldolgozókapacitásról is

gondoskodunk, illetve gondoskodik a népgazdaság, illetve gondoskodnak azok a szervek, amelyeknek ez a feladata, akár erdőgazdálkodó, akár fafeldolgozó szervekről van szó. A magam részéről, mint az albizottság vezetője szeretném megköszönni az Országos Erdészeti Egyesületnek azt előljáróban, hogy az elnökségi ülés napirendre tüzte ezt a kérdést. Annak ellenére, hogy érdemi vitára számítunk és ezen keresztül szeretnénk segítséget kapni, érdemi eligazítás tekintetében is kapunk utbai-gazítást. Informatív célzattal sem közömbös az anyag sem az OEE elnök-sége, sem pedig az erdőgazdálkodásban dolgozó valamennyi munkatársunk számára. Ezért is jó fórum az OEE elnökségének ez az ülése, mert ezen keresztül a szakmai közvélemény mindenről tájékoztatható és főként le-hetségessé válik az, hogy azok a kint dolgozó munkatársaink, akik ezzel a már említett alapvető ellentmondással nap-mint nap találkoznak, hát-hatják azt, hogy itt a vezetőszeervek részéről meg van az igyekezet arra, hogy ezt az ellentmondást próbálják megoldani, megszüntetni. Most itt a multról van szó. El kell amnyit mondanom, hogy az alapanyag, amelynek ez egy meglehetősen rövidített kivonata, terjedelemben kb ötször ekkora volt. A mégfelsőbb szervek elé kerülő anyag még ennél is rövidebb lesz. Az Akadémia Erdészeti Bizottsága ülésén is említettem, hogy a mezőgazda-ság és Élelmiszeripar anyaga, a multra vonatkozó következtetések, maxi-málisan mintegy 8-10 oldalban foglalandók össze. Az erdőgazdálkodás, fa-ipar alig-alig kaphat közel is ekkora terjedelmet, viszont minden ilyen rövidítés azt jelenti, hogy kimaradhatnak lényeges dolgok, bent maradhat-nak kevésbé lényeges témák. Ezért ilyen értelemben ezt az összefoglaló anyagot joggal érheti kritika, joggal érheti bírálat, amit itt az elnök-ség jelenlévő tagjai től is szeretnénk hallani. Külön probléma az minden esetben, hogy nemcsak a jövő utjának az elképzelése és a variánsok kiala-kítása idézhet elő végtelen sok vitát, tehát a még nem létező, hanem csak elgondolt utnak a követése, hanem a mult megítélésének a jelensége is gondot okoz. Ennél fogva a jelenségek megítélésében erős szubjektivi-tás érvényesülhet akár ilyen, akár olyan irányban. Nem lehet célunk az,

- most itt a szubjektivitáson nem valami tendenciózus elfogultságot értek - hanem a legjobb szándékkal is előfordul a mult egyébként lezárult megítélésében is ilyenfajta szemlélet. Azt kérem, hogy a vélemények nyil-
tan, őszintén kerüljenek felszínre, ebben az esetben, és talán bizhatunk
abban, hogy ezen keresztül a tervezőszakaszban a jövő kialakításának a
dolgaiba is hathatósan tud beleszólni az elnökség.

Madas elvtárs:

Kérdések következnek, mert tényleg az anyag nagyon sokrétű és
nagyon koncentrált, és jogosan vetődhetnek fel kérdések, melyek a vita
kibontakozásához megfelelő alapot adnák.

Fila elvtárs:

Az anyag olvasásakor azt igyekeztem eldönteni magamban, hogy közvetve,
vagy közvetlenül kapok-e információt az anyagból? Kapok. Azt jelenti te-
hát, hogy az én látókörömben előforduló és fellelhető minden problémára
tájékoztatást nyújt az anyag. A másik ilyen összebenyomáson az, hogy bár-
melyik fejezetét vizsgálom az anyagnak, nagyon egyértelműen csöndül ki,
hogy a summázott konzekvenciája a tervezőszakaszra csak az lehet a mai
állapotnak, hogy a faipar fejleszteni kell. Ebből aszempontról is rendki-
vül szerencsésnek tartom az anyagot. Egy további aggályomat is elmondanám
azt, hogy a nemzetközi tendenciák elkalmasak-e a mi helyzetünk viszonyla-
gosságának a megállapítására. Arra, hogy a nemzetközi tendenciák és az
abban elért színvonalakhoz viszonyított lemaradásunk vagy túlszaladásunk
jó-e vagy rossz. Ennek az egyértelmű elbírálását nem mertem magamban sem
vállalni, mert az a közgazdasági környezet, amelyben alakulnak és tenden-
ciává erősödnek, nem azonosak a mienkel. Sajátos ahelyzetünk ebből a szem-
pontról, mert a szocialista viszonyok között ható közgazdasági környezet
más adottságok között érvényesül a fagazdálkodási szempontból nálunk,
mint akár a többi szocialista ország szempontjából, mert a tervgazdálko-
dási alapszabályai azonosak a mienkel, de a közgazdasági környezete mégis
más, mert azok mind fabőségben lévő export képességgel bíró országok, ahol
fordított a helyzet.

Ebből a meggondolásból azt a gondolatot vetném csak fel, hogy vajjon a szocialista tervgazdálkodás add-e módot majd a tervezési szakaszban, hogy a nemzetközi tendenciák iránymutatását milyen mértékig hasznos a mi dolgaink tendenciájának a megszabására alapul venni és felhasználni. Nem szükséges-e nagyobb mértékben a szocialista tervgazdálkodás eszközeit, akár az erdőgazdálkodási fafajpolitika, a meglévő készletek felhasználása a létrejövő új erdőterületek fafajainak, állomány szerkezeteknek, művelési módszereinek a tervgazdálkodás lehetőségeit érvényesíteni, és esetleg a mi viszonyainknak megfelelő - a nemzetközi tendenciáktól eltérő - irány meghatározását. En egészen pontosan a fenyőkérdésre, a fenyőhelyettesítés fafajaira gondolok, mert rendkívül aggályos egy momentum a számomra és nem tudok magyarázatot találni rá, hogy akkor amikor mi lombosfával vezető szerepet játszunk, ami az arányait illeti, mégis a lombosfa felhasználásunk egy főre eső fajlagos aránya kisebb, fele mint a nemzetközi átlag. Elgondolkodik az ember, hogy 20 esztendő tervgazdálkodási eszközei, lehetőségei nem hathattak úgy a termelésre és a felhasználásra, hogy legalább ebben az egy dologban ne maradtunk volna le. Ebből a konzekvencia az, hogy a tervgazdálkodás adta szabályozó lehetőségeket jobban használjuk ki a következő időszakban, mint korábban tettük, ha tisztáztuk, hogy miben követtük a nemzetközi tendenciát és miben térünk el tőle. Két gondolatot vetnék még fel: az egyik az építőanyagipar faellátási lehetőségei perspektívában, a másik a bányászat faellátásának a dolga, ami úgy érzem, hogy tisztán a helyzetmegállapítás alapján ennek a két területnek a mostani helyzetét és a jövőbeni lehetőségeit nem érzékeltem megfelelően és itt a nemzetközi tendenciák sem érzékelhetők, nem aplikálhatók a mi dolgainkra. Úgy érzem, hogy a mezőgazdaságnak a strukturája, aránya, helyzete, adottságai a mi viszonyaink között eltérnek a nemzetközi helyzettől, részben gazdasági üzemeink nagy jellege, nagyságrendje, a termelési strukturája, az egész mezőgazdasági kultúra, jövőbeni kialakítása és intenzitása szempontjából sokkal tarkább és bővebb lehetőséget látok, másik pedig a bányászat, ahol nem vagyok arról meggyőződve, hogy bányafa felhasználásunk volumene, a fel

használt anyag milyensége az szükségszerűen olyan, mint amilyen, nincsen mód és lehetőség arra, hogy bányaművelési technika és technológia fejlesztéssel jobban nyersanyagbázisunkra és az e célra felhasználható fára alapozva fejlődne. Ugy érzem, hogy az építőipar helyzetét és a bányászatát, amelyek megítélésem szerint milliósrendű fafogyasztók, nem volna-e érdemes szélesebb körűen tárgyalni az anyagban.

Sitkey elvtárs:

Az anyagnak a gondos áttanulmányozása után, úgy gondolom alkalmasnak lehet itélni arra, hogy bizonyos szemléletbeni változtatásokat kell, hogy eszközöljön és erre az anyag megfelelő. Ezt azzal támasztom alá, hogy korábban olyan felfogás volt, hogy azokban az országokban, amelyek fában szegények, természetesen a faipart fejleszteni nem szükséges. Viszont fel-tétlenül szükséges, hogy ez a szemlélet megváltozzék és úgy gondolom az egyéb európai országok fafelhasználását vizsgálva megállapíthatjuk azt, hogy igenis a fában szegény országokban fejlett faiparnak kell lenni, hogy a rendelkezésre álló egész faanyagot megfelelő értékűvé használható faanyaggá dolgozzák fel. Erre az anyag alkalmas, mert azok a tendenciák csendülnek ki belőle, hogy itt Magyarországon is a faipar fejlesztése feltétlenül és elsődlegesen szükséges. A továbbiakban örömmre szolgál az anyag azért, hogy bizonyos tekintetben igazoltnak látom 1963-ban általam készített előterjesztést, amely a nyártelepítések az erdőgazdaságnál, egy kollégiumi anyag készült, amely az erdőgazdaságoknál meglévő cser állományok lecserélését javasolta, helyettük nemesnyár telepítéseket javasol. Égetővé tette akkor ezt a kérdést egy negyven ezer vagonos tűzifaimport, amely komoly devizaforint kihelyezését jelentette. Akkor javasoltuk azoknál az erdőgazdaságoknál, amelyeknél lehetőség van - különösen vonatkozott ez a Dunaártéri, Kisalföldi, Nyírségi, Hajduság Dél-somogyi, Mecseki és a Kiskunsági erdőgazdaságoknál olyan állományok lecserélésére, amelyek helyébe nemesnyár, esetleg gyorsannövő fenyők telepítése is lehetséges. Célszerűnek tartanám a továbbiakban ezt a kérdést ennek a tükreben megvizsgálni, mert hiszen ezeknek az állományoknak a

lecserélésével természetesen nagyobb nyersanyagforrás állna rendelkezésre. Ezt az erdőtelepítési osztály annakidején kidolgozta és így csak példaképpen szabad legyen megemlíteni, hogy a Nyírségi erdőgazdaságnál a fa-termelést ezzel a cserével az akkori 105 ezer m³-ról 33 ezer m³ plusszal 85-ben pedig 52 ezer m³ plusszal jelölte meg. Az Észak-Somogyi erdőgazdaságnál 75-től kezdve 34 ezer m³ plusszal, a nyárasítással ennyivel lehetett volna emelni. A Dunaártéri erdőgazdaságnál az akkori 185 ezer m³-hez az emelkedés mintegy 65 ezer m³-t jelentett volna. Természetesen ez ma sem késő, ezeket a szorító feszültségeket, ellentmondásokat ki lehet küszöbölni és éppen azért feltétlenül szükséges, hogy a nálunk előforduló faanyagoknak, értem alatta a csert és akácot, felhasználási kérdésével behatóbban kell foglalkozni. Az elmúlt igazgatói tanácsülésen a cser és akác felhasználási lehetőségével a Középmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülésnél előterjesztés volt. Az anyag elég behatóan foglalkozott ennek a kérdésnek a megoldásával, amelynek alapján a tendenciája egy bizonyos szemléletbeni változást is kell eszközölni, ezeknek a fafajoknak a felhasználását be kell vinni oda, ahol bükköt és fenyőt használnak fel. Lehetőség van a butoripartól kezdve mindenfelé, csak ezzel a kérdéssel folyamatosan és céltudatosan kell foglalkozni. Végeredményben az összefoglalót végignézve, véleményem szerint, ha sorbavesszük a kérdéseket, ahogy a 43. oldalon az anyag összefoglalta: az 1., 2., 3., 4. pont megállapítás, nem képezheti vita tárgyát, ellenben feltétlenül kell foglalkoznunk a 6. ponttal, amely a fafeldolgozásnak a kérdését veti fel. Ha teljes nyíltsággal nézzük a kérdést, az anyagból kicsendül a faipar elmaradottságának a bírálata, ezt az elmaradottságot nem lehet teljes egészében a faiparra varni. Mert fel lett-e tárva időben, hogy ilyen tartalékok és ilyen mennyiségek állnak rendelkezésre? Tehát feltétlenül szükséges ebben a szakaszban, a mostani statusquonak megfelelően a faipar fejlesztését előbbre vinni, és ezeknek a lehetőségeknek a biztosítását a kormány felé is intonálni.

Nyirádi elvtárs:

Ezt az anyagot igen jelentősnek tartom az erdőgazdálkodás és az elsődleges faipar további fejlesztési irányának meghatározása szempontjából. Két témát szeretnék kiragadni ebből az anyagból, ami talán volumenénél fogva nem a legnagyobb, de feltétlenül szükséges vele foglalkozni. Egyik téma feltárásunk fejlesztése és a feltárásoknak a jelenlegi helyzete. Nagyon rövid utalás van az anyagban a feltárással vonatkozóan a 23. oldalon és az összefoglaló pontok között a 7. pontban. Való igaz az, hogy 1950-től 65-ig elért eredményeink az első években tovább fejlődtek a későbbiek folyamán és most már ott tartunk, hogy ezekben az elmúlt években a feltárásunk üteme nagyon szépen és eredményesen halad előre. Azonban a jelenlegi feltárás, még nem kielégítő arra, hogy egy intenzívebb erdőgazdálkodást folytathassunk, ami kihatással van természetesen az elsődleges faipar fejlesztésére is. Ezen az úton jelen pillanatban is tovább tudunk menni és tovább lépünk minőségi követelmények és technikai megoldások vonatkozásában, azonban ennek a realizálása, tehát a megvalósítása már erős függvénye annak, hogy népgazdaságunk milyen finansziális lehetőséget tud biztosítani az elkövetkezendő években, erre a célra. Nem aggályomat akarom kifejezni, de segítséget szeretnék kérni az illetékesektől arra vonatkozóan, hogy ez a nagyon erőss lendülettel megindult feltárási munka, ami - állítom - hogy erdőgazdaságunknak egyik eminens érdeke és szerepe, az elkövetkező években ne csökkenjen. Itt tehát az lenne a kérésem, hogy a finansziális kérdéseket kellene rendezni, hogy 1970. után is, tehát a IV. ötéves terv időszakában, ez a lendületes munka ne csökkenjen. A másik kérdés, amit Fila és Sitkey elvtárs is már felvetett, az elsődleges, illetve általában a feldolgozóiparnak a helyzete. A bevezetőben Madas elvtárs és Sali elvtárs is utalást tett arra, hogy ez az anyag egy távlati tervezés előkészítőanyaga. Azonban úgy érzem, hogy bennünket az idő nagyon sürget, és egyet évet, vagy hónapot nem szabad kihagynunk, hogy a faipar helyzetét ne forszirozzuk. Erre kérnék hatékony segítséget az OEE elnökségtől, hogy ezt hivatali vonalon is a felsőbb kormányzatszervek felé, a MTESZ-en keresztül próbáljuk támogatni.

Halupáné elvtársnő:

A cellulóz és papiripari termelés fejlődése című fejezethez szeretnék néhány gondolatot hozzáfűzni. Távlatban a nyersanyagbázis egyik lehetősége a cellulóznárasok létesítése. Az erre vonatkozó rendelet előírja a telepítés előtti talajvizsgálat elvégzését, azonban a rendelet azt nem biztosítja, hogy az alkalmasságot csak az erre kijelölt erdészeti szakember vagy szerv döntse el. Gyakorlatban a tervezést az Ültetvénytervező Vállalat végzi el, amely a talajvizsgálatot annak adja ki, aki a legolcsóbban elvégzi és több esetben sajnos nem megfelelő területre kerülnek acellulóznárasok. Talán érdemes lenne a rendeletet úgy módosítani, hogy ez biztosítva legyen minden helyen. Más szemlélettel végzik a talajvizsgálatot pl. az állami gazdaságok, mint mi. A 33. táblázatban az 1980-ig biztosítható papírfamennyiséget tüntették fel fafajonként. Jó lenne ismerni, hogy ilyen mennyiségű fafaj felhasználása mellett hogyan alakul a papiranyag importkérdése, ekkor már. A feltüntetett nyersanyag papiripari megítélésében nem teljesen egyöntetű a szakemberek véleménye. Itt szeretnék utalni a Papiripar c. folyóiratban legutóbb megjelent hozzászólás anyagára, amelyet Halász Aladár e témában megjelent cikkéhez irtak. A hozzászóló több kérdésben bírálja az erdészetet. És talán a hozzászóló javaslatával annyiban egyet lehetne érteni, hogy jó lenne, ha a két ágazat illetékes szakemberei, akár szélesebb fórum keretében, mint amilyen az Erdészeti Egyesület, a felmerült problémákat egyeztetnék. Ezek a célkitűzések nagyon szépek és népgazdasági szinten is nagyon fontosak, de úgy gondolom csak akkor lehet megvalósítani, ha magunk mellé állítjuk a feldolgozóipari szakembereket is. Felmerült az is, hogy a papiripar nyárfaszükségletét fedezzük folyamatosan. Ugyanis több alkalommal lehet hallani, hogy bár az erdőgazdaságok kitemelik, meg van ez a papirfaanyag és a felmérések reálisak, csak nem papirfa címen értékesítik, hanem sokszor kisebb értékű, akár helyi értékesítésben, tűzifaként. Nem tudom az új gazdaságirányítási rendszer milyen lehetőségeket enged meg az erdőgazdaságoknak, de azt hiszem ezt nem lenne szabad kiengedni

központilag a kézből, mert ha ráknkbizonyítják, hogy nem tudjuk folyamatosan adni azt sem amit a pillanatnyi kapacitás elbir, akkor nehezen tudunk érvelni a jövőben. Szeretnék még a fenyőkérdéshez és az akácproblémához is hozzászólni. Általában minden összeállításban a fenyő összevontan jelentkezik. Felmerült azonban szakemberek körében, hogy nem lenne-e célszerű megvizsgálni a homoki fenyvesek anyagának használati értékét. Ugyanis egy idő múlva a homoki fenyő nagy tételben bekerül a felhasználásba, viszont még egyelőre nem tisztázott az, hogy van-e különbség használati értékben a dunántuli erdőkből kikerült fenyőanyag és a homoki fenyőanyag között. Ebben a kérdésben több véleményt is hallottam már. Van aki azt mondja, hogy fenyő-fenyő. Más viszont, aki már használta, beépítették, korai romlást tapasztaltak a homoki származású anyagnál. Talán mielőtt nagyobb mennyiségben kerül felhasználásra, nem ártana ezt közelebbről meg nézni. Felvetődött az is, hogy mi legyen a jövőben a III. és IV. osztályú akácokkal. A mai akácfelhasználási és ipari problémák vajon indokolják-e hogy ezekre a területekre továbbra is akác kerüljön, vagy fenyőt telepítsenek rá.

Madás elvtárs:

Mielőtt megadnám a szót a következő felszólalónak, három felmerült kérdésben szeretnék rövid információkat adni, kettőre válaszolnék én és a harmadikra Fekete elvtársat kérem meg.

Az egyik kérdés amit Nyirádi elvtárs érintett az, hogy a tervező szakasz most nagyon hosszú időre húzódik ki, hogy nem veszítünk-e ezzel tulsok időt. Ezek a viták azért is nagyon fontosak, mert megerősítik az előterjesztő és döntésre hivatott szerveket is abban, hogy a most folyamatban lévő gazdasági intézkedések már ennek a szellemében történjenek. Szeptemberben tárgyalta a kormány az 1969-70 években megkezdhető egyedi nagy beruházásokat és a vegyes finanszírozású beruházásokat. A vegyes finanszírozású vállalatok kategóriájában bennünket érintő két beruházás szerepel: a Mohácsi Farostlemezgyár és a Zalaegerszegi Forgácslapgyár.

A vegyes finanszírozás feltételei közben megváltoztak az első elképzelésben indultakhoz képest; a Gazdasági Bizottság a múlt szerdán hagyta jóvá a feltételeket. ^{Ez} ~~ami~~ azt jelenti, hogy ha azoknak a feltételeknek meg tudnak felelni a javaslatok, akkor 1969-70-ben ez a két objektum elkezdhető. Erre vonatkozóan nagyon előrehaladott állapotban van a Faroslemezgyár ügye. Feltételezem, hogy még ebben az évben előterjeszti a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium, miután előkészített állapotban van és külföldi szállításokkal függ össze és reális feltétele van, hogy 1969-ben megkezdődjön egy 60 ezer tonnás farostlemez üzem. A zalaegerszegivel kapcsolatban már nagyobb problémáink vannak, mert azzal a feltételezéssel, hogy egy teljesen új helyen induljon meg, olyan költségekkel és olyan mutatókkal, mint tervezve van, az a vegyes finanszírozású feltételek közé nem illeszthető be. Nem tud megfelelni ezeknek a feltételeknek. Felvetődött most egy másik elgondolás, hogy Szombathelyen valósuljon meg, ahol az összes járulékos beruházás rendelkezésre áll. Ugy tűnik a kapott szóbeli információ alapján, hogy az ottani megoldásnál el lehetne érni, hogy a feltételek a vegyes finanszírozásnak megfeleljenek. Emellett az 1969-70. években ez is elindulhat. A kormány harmadik döntése az volt, hogy bármilyen tételen nincs felsorolva a 69-70-es években indulók között a Déldunai Cellulóz és Papíripari Kombinát, de van egy felsorolás néhány 71-75-ben már lényegében eldöntött egyedi beruházásról, 70-ben bizonyos összegeket erre a célra már biztosított. Tehát ha a Könnyűipari Minisztérium az előírásoknak megfelelően a jövő év első negyedében előterjeszti a programot és azt elfogadásra kerül, akkor 70-ben annak az építése is megkezdődhet. Ilyen formán tehát ebben a kérdésben nem kell jelen koncepció döntésére várni, de mégis az ebben a tárgyban elkészült javaslatok viták, azok összegezése igen nagymértékben erősítheti ezen üzemek létesítését. Kevésbé látszik problematikusnak a farost és a forgácslemez, abban az érdekeltek megegyezésre jutottak. Problematikusnak látszik a papíripar fejlesztése, miután - amint erre Halupa elvtársnő is nagyon helyesen felhívta a figyelmet - itt már 10 esztendő óta meddő viták voltak.

egyrészt

másrészt

a könnyűipar, valamint a Tervhivatal és az akkori OÉF között. A könnyűiparnak ez a fejlesztés nem volt szimpatikus, mert ~~mi~~ több problémát vetett fel, mintha hosszurostu fenyőpapírfára, vagy amit ők méginkább akartak, fenyőcellulózból papírgyárak építésére fektették volna a főszűlyt. Közben ez az álláspont egyre erősödött az érvek hatása alapján, a viták következtében úgy, hogy abban most már egyetértés van, hogy ezt meg kell valósítani, azon a nyersanyagbázison, amit az anyag is feltűntet. Az egyéb napirendi pontok között fogunk felolvasni egy javaslatot, amely a három egyesületnek, a Papíripari, Faipari és Erdészeti^ének az együttműködését kíváná előrevitani ugyanilyen témákban, mert most szemelláthatóan a társadalmi oldalról kell ezt megsegíteni. A papír és cellulózipari szakemberekkel kell egyetértésre jutnunk. Most már tudjuk, hogy ez valóban népgazdasági érdek, és vállalni kell azokat a problémákat, amik ezzel járnak. Én ezeket messzemenően nem látom komplikált problémáknak, hiszen a gépi berendezést igyis-ugyis valamelyik legfejlettebb tőkés cégtől fogjuk beszerezni. Tehát nekünk nem kell törni a fejünket, hogy abból a faanyagból, milyen papírt lehet csinálni, mert azt szerződés fogja rögzíteni. A problémákat erről az oldalról már nehéz is támadni. Egyes munkatársak, akik pro és kontra ebben szólnak, most más területre hegyezik ki a kérdést, és pedig arra, hogy ez a faanyag egyáltalán megvan-e vagy nincs. Ez a kérdés arra utal, hogy milyen alapon mondja az erdészet azt, hogy 70-ben, 80-ban ennyi nyárfa lesz, amikor azt sem tudja megmondani, hogy 1969-ben mennyi nyárfa lesz. Ezért kell ebben a kérdésben nekünk két irányban világosan tisztavizet önteni a pohárba. Az egyik az, hogy 69-ben mennyi nyárfa van, az mennyiségileg nem kétséges, de nem keverhető össze azzal, hogy az új mechanizmusban a szállító vállalatok, tehát a termelők és a felhasználók, tehát a fogyasztók egymással vitatkoznak. Ez az új mechanizmusnak a célja. Ez semmiképpen sem keverhető össze egy távlati problémával, mert itt az áron vitatkoznak és nem azon, hogy megvan-e a nyárfamennyiség. A másik kérdés a távlatokat illetően, ott pedig nem nyitunk vitát a könnyűiparral, mert hiszen az adatok az

erdőgazdaságok, illetve felsőbb szervek és végül is a minisztérium kezében van. Tehát ebben a két kérdésben kell nekünk nagyon világosan álláspontra jutnunk, de ugyanakkor egyetérttek azzal, amit lényegében Halupa elvtársnő mondott, hogy amikor egy ilyen tízmilliárdos beruházásnak a sorsáról van szó, akkor az erdőgazdaságoknak is ki kell elégíteni az ipar szükségleteit, mert ilyen dolgok akadályozhatják a döntést és biztosan meg lehet találni a módot, ami anyagilag is lehetővé teszi a mechanizmus játékszabályainak a betartását.

Fekete elvtárs:

Halupa Lajosné elvtársnő említette a cellulóznjár telepítése terén felmerült problémákat. A Halupa elvtársnő által említett eset arra az időre vonatkozott, amikor még az Ültetvénytervező Vállalat bonyolította, tervezte a mezőgazdasági cellulóznjár telepítést. Ismeretesek azok a helyenként mutakozó hibák, amelyeket Halupa elvtársnő említett. Éppen ezért vált szükségessé a korábbi mezőgazdasági cellulóznjár telepítésekre vonatkozó rendelet megváltoztatása, ez azért is könnyen ment, mert most má a mezőgazdasági és erdészeti ágazat közösen dolgozik. A megváltoztatott rendeletnek a lényege az, hogy megszüntette az Ültetvénytervező Vállalat kizárólagosságát és az új rendelet szerint mezőgazdasági cellulóznjár telepítést csak az állami erdőrendezősségek által felülvizsgált tervek alapján lehet végrehajtani. Ezeknek a terveknek kizárólagos és nélkülözhetetlen tartozéka az, hogy erdészeti talajvizsgálati szakvélemény adására alkalmas szerv nyilvánítsa véleményt abban a tekintetben, hogy az adott terület alkalmas-e mezőgazdasági cellulóznjár telepítésére vagy sem. Ilyen talajvizsgálati szakvéleményt legtöbb esetben az Erdészeti Tudományos Intézet ad és igen komoly segítséget nyújtott az intézet sokszor a kapacitását túlhaladóan is. Ma már az erdőrendezősségek csak olyan terveket fogadnak el, amelyekhez a talajvizsgálati szakvéleményeket csatolják. Másik kikötés, hogy csak fajtaazonos, kifogástalan cellulóznjár anyaggal lehet telepítést végrehajtani az előírt technológia szerint.

Bizunk abban, hogy az erdőrendezőiségeknek ez a felülvizsgálati szerepe lényegesen megváltoztatja a múltbani helyzetet. Az Ültetvénytervező Vállalat a munkák kivitelezését és lebonyolítását végzik, azonban az erdőrendezőiségek ellenőrzik a munkák végrehajtását és csak az erdőrendezőiség igazolása alapján juthat a telepítő a technológiai rendelkezésekben megállapított állami támogatáshoz.

Sali elvtárs:

Csak annyit szeretnék megemlíteni, hogy a MÉM miniszterhelyettesi értekezlete e hét hétfőjén hozott határozatot arra, hogy az állami erdőrendezőiségeknek 1969-ben a nyárasok helyzetét fel kell mérniük, elsősorban a 70-es évek második felében várható kitermelés megállapítása végett és 1970. március végéig kell ezzel a ténával a miniszterhelyettesi értekezlet elé mennie. Ez ismét módot ad arra, hogy most már bővített területen a 15-ös évi számbavételhez képest lássuk azt, hogy mivel rendelkezünk és a feltételezett kvantum megvan-e vagy nincs, mert valóban az a helyzet, hogy itt a könnyűipar részéről mennyiségi vonatkozásban vannak alapvető észrevételek, ugyanakkor a mi tapasztalatunk azt mutatja, hogy a szállítási feltételek, ezek közé értve az árak is, van ösztözködés az erdőgazdaságok és a cellulóz, ill. papíripar között. Nyilván emlékeznek az elvtársak ez év január-februárjában arra a két vagy három hónapos vitára, amikor elsősorban a hazai nyárákból adandó árengedmény miatt volt a vita, amely végül is úgy rendeződött, hogy a könnyűipar a megállapított árat fizeti, legalábbis lényegében a megállapított árat, anélkül, hogy az erdőgazdaságnak árengedményt kellene adni. Megítélésünk szerint ez a téma a 69-ben esedékes felmérés alapján megnyugtatóan rendezhető lesz és ami a mennyiségi számokat illeti most már nagyobb nyárterületen még nagyobb biztonsággal tudunk vállalkozni arra, hogy ha az egyéb feltételek, elsősorban a megfelelően alakított közgazdasági környezet olyan lesz akkor sem az állami erdőgazdaságok, sem a nyárással rendelkező többi szerv nem vonakodik attól, hogy a könnyűipar részére szállítsa az anyagot

Andor József elvtárs:

Az anyag tulajdonképpen összefoglalja mindazt, amely a magyar erdészetet már jónéhány éve foglalkoztatja. Szeretnék abból kiindulni, amely a 24. oldalon rögzítve van, a cserfában és akácfában mutatkozó megtakarítás figyelembevételével a kitermelés az 1967. évi 5 millió m³-ről már előre is 6.5 - 6.7 millió m³-re lehetne, sőt kellene növelni. Ez gyakorlatilag imperlativusban van mondva, tehát ha ezt az erdő rendezőség kimondja, akkor azt gyakorlatilag végre kellene hajtani. Itt viszont egy súlyos ellentmondás látszik, hogy hogyan. A termelés növelésének már ma is rendkívüli akadályai vannak éppen a hazai cellulózfeldolgozás elmaradása miatt. Tudomásom szerint ma Magyarországon egyetlen szulfát eljárással működő papírgyár sincsen. A másik, amire már Fila elvtárs is célzott, hogy a felfelhasználásunk ugyanakkor a jelenlegi szinten is a fenyőben megközelíti az európai átlagot, a lombosban pedig a felére csökkent. Itt olyan súlyos ellentmondásokat tárgyal az anyag, amelynek a gyakorlati végrehajtása nem is a mi tárcánkra, hanem a többi tárcákkal, a felhasználókkal közösen volna a feladata. Erre az Egyesület vezetősége meg tette a lépéseket a két társegyesülettel, a faipari és a papíripari egyesülettel közösen és ez megnyugtató a számunkra. Most csak az a kérdés, hogy ez a növelés amely cserben, akácban, nyárban a gyéritésekben, azonkívül a rontott erdők átalakításában minőségre való törekvésben rejlik, ez zömmel az iparban belül cellulózt adna. Tehát ha ezt a kérdést így boncolgatjuk, mi a gyakorlat szemszögéből, akkor egyértelműen alá lehet húzni az anyagnak azt a részét, hogy a jövő fejlesztésének ^{egyedüli} útja a fafeldolgozás kérdése. Ez megítélésünk szerint kulcskérdés akár cellulózba, farostba vagy forgácsban nézzük. A másik kérdés, hogy amíg ez megvalósul, addig mi történjen. Tudomásom szerint a Zalaegerszegi Forgácslapüzem is pillanatnyilag vajudik. Mi történik addig? Nekünk az a meglátásunk, hogy amíg ez a kérdés megoldódik, addig növelni a fatermelésünket nem lehet. Jelenleg is az ország határain elhelyezkedő erdőgazdaságoknak a tűzifakérdés egyik legsúlyosabb problémájuk. Kapcsolódik az anyaghoz Halász elvtárs által

összeállított anyag, amely a második napirendben szerepel. Megítélésünk szerint az az anyag oldja meg addig a kérdések nyitját, a tűzifa kérdést, a tűzifa árának módosításával. Nagyon pozitívnak lehet ezt a kérdést értékelni, mert véleményünk szerint a tűzifa, mint energiahordozó sem a gázzal, sem az olajjal nem lehet versenyképes sem árban, sem higiéniaiban.

Itt egyedüli kérdés, hogy ha nem is tudjuk növelni a tűzifa felhasználását, mint energiahordozóét, de legalább szinten tudnánk tartani éppen a szénnel kapcsolatban. Az árakat úgy tudnánk rendezni, hogy a lakosság ezen a téren a tűzifát hajlandó a szénnel szemben megvásárolni. Pozitívan tudnám értékelni a minisztériumnak azokat az erőfeszítéseit, amely a forgács exportban való értékesítésének gondolatával foglalkozik, ugyanis jelenleg 8 cm alatti tűzifát ugysem lehet eladni. 2-8 cm-ig felhasználható és értékesíthető lenne az a vékony anyag, amely az erdőben ott fekszik sajnos a tűzifa mellett. Másik kérdés, amelyre reflektálni szeretnék az anyaggal kapcsolatban, ez a fenyőhelyettesítés kérdése. Megítélésem szerint ez is népgazdasági kérdés, mert fel fogás kérdése, hogy fenyőből csinálom-e vagy a rendelkezésre álló keménylombos fafajokból. Céloztam az előzőekben a cellulózfeldolgozásra. Nem tudom nem lehetne-e a Könnyűipari Minisztériumot bizonyos fokig arra ösztönözni, hogy legalább egy üzemét alakítsa át szulfáteljárású üzemmé. Ez beruházási szinten nem olyan súlyos kérdés, mint új üzemek produkálása. Ezen a területen jelentkezik megítélésem szerint a fenyő nagymértékben valamint az építőipar területén. Az építőipar vonatkozásában a zsámozóanyagoktól a nyílászáró szerkezetekig nagyon sok oldal volna, de megemlíthetném itt a bútortípust is, nagyon sok helyen lehetne javítani a fafajok felhasználásának kérdésében. Ugy vélem, hogy ha ezt a mi elnökségünk a társaságok felé az asztalra teszi bizonyos közgazdasági szabályozókkal, az illetékesek tehetnek ebben intézkedést, hogy ezeknél a felhasználóknál, ezen a területen előbbre lépünk. Ami a mi erdőgazdálkodásunkat illeti, itt elsősorban a termelésnek a tendenciái és az eddigi előrelépések pozitívan értékelendők. Itt megítélésünk szerint a legnagyobb lemaradás a műszaki fejlesztésben tapasztalható.

Egyébként az anyag is erre céloz, én itt elsősorban a rakodás gépesítésének a kérdését látom a legsúlyosabb problémának. A másik kérdés a kérgezés kérdése. Az anyag 3%-ot ír, a rakodásnál 10%-ot. Hozzátenném mint legmunkakétségesebb ágazatot, ~~axfakujitástr~~ a művelési ágazatot. A csemete, felujítás, ápolás kérdéseit. Ezek kimondottan gép és technológia kérdése és ha ezen a téren nem tudunk előrelépni... Ugy áll a munkáskérdés, hogy van olyan csemetekert, ahol csak a kezelő van.

~~EZÉNAXTÉRSKXKIXÉLŐRELÉPHI, XMAK~~ Rendkívül súlyos kérdés és ezért a műszaki fejlesztésnek ez az oldala a jövőbeni fejlesztésnek az alapja kell hogy legyen. Nem beszélve arról, hogy a balesetek százalékos aránya erdőgazdasági szinten épen a rakodásban a legnagyobb. A feldolgozás kérdésében még egy témát szeretnék említeni. A mi megítélésünk szerint a felhasználás legnagyobb területe az építőipar, azon belül a mezőgazdasági építészet. Ehhez egy órási propagandát kellene a MÉM-nek kifejteni a saját információs bázisán keresztül, hogy a mezőgazdasági nagyüzemek ehhez a témához forduljanak, mert enélkül szintén nem tudunk ezen a téren előbbre lépni.

Madas elvtárs:

Néhány megvilágítást szeretnék adni az Andor elvtárs által felvetett problémákhoz. A tűzifa árcsökkentési problémáját most tárgyalják, reméljük, hogy Halász elvtárs majd el tudja mondani, hogy miben maradtak. Tulajdonképpen már egyetértés van az illetékesek szervek között a csökkentés mértékben, ^{és} ^(csak) a módjában van vita, hogy minek a terhére menjen a csökkentés. Erre majd még kapunk információt. A tűzifa felhasználásnál minden termelőüzembeli vezető felveti, hogy figyelembe kell-e venni, hogy mi lesz ha a széntermelés csökken, vagy nem kell figyelembe venni. Ilyen szempontokat üzemi vezetőknek nem kell figyelembe venni, ez kormányzati kérdés. Az üzemeknek a szabályzat adta keretek között kell dolgozniuk és termékeiket maximálisan értékesíteniük kell. Az senkit ne aggaszon, hogy valamilyen politikai írott vagy íratlan szabály ellenére propagálja a tűzifát. Propagálni kell, el kell adni, ez a kötelesség.

sége a vezetőknek. Egyébként a szénbányászat egy igen jelentős visszafogással és mérsékléssel számol - nem a tüzifa miatt - hanem a gáz és az ^{elaji} szén miatt. Felvetődött a kérdés, hogy miután itt van a tüzifa, hova lenne célszerű bevinni. Például Budapest belvárosában - Budapest egyik legszennyezettebb városa Európának - már füstöt illetően - ahol megvannak a cserépkályhák, vagy aki hajlandó átállni, nem kellene-e valamilyen kedvezményekkel fokozni a tüzifa felhasználást. Ez is egyik módja hogy kevesebb kén tartalmu füst kerüljön a levegőbe. Azt sem lehet biztosra venni, hogy a gáz kiszorítja mindenhol a tüzifát. A tüzifa egy olyan terület, ahol nekünk teendőink vannak és ahol sok függ attól, hogy árban, kiszolgálásban, minőségben mennyire tudunk előremenni. Ez több ezer vagon tehet ki, amely ilyen tényezőktől függ és egy erdőgazdaságra nézve már jelentős tényező lehet. A cellulózvonalnál annyit kell látnunk, hogy ez későbbi belépésű. Ha minden jól megy 1973-nál előbb nem kerül rá sor. Ez a cser problémán nem segít. Nem szólva arról hogy a papíripar hallani sem akar a cserről, mint papírfáról. Csak a nyárról, bükről és bizonyos mennyiségű tölgyről. Az sokat segít, hogy fenyőből a tervezetnél több lesz és így az arányt javítani lehet. Ami fix tételnek tekinthető - nem mondom, hogy a leggazdaságosabb megoldás, de még mindig jobb, mint lábon hagyni - a tőkés export, amit még lehet fokozni Ausztria felé is esetleg és ^{reményteltek} azok az első pillanatban kis mennyiségnek tűnő kezdeményezések, amiket Fila elvtárséknál láttam a közelmúltban: hétvégi házak, felvonulási épületek, egyebek. Amelyek, ha beválnak - szerintem biztosan be fognak válni, árban is versenyképesek lesznek - jelentős tömeget tehetnek ki. Tehát az, amit Somkuti elvtárs szokott felvetni, szerintem teljesen jogosan, hogy nem szabad szélsőségekben gondolkozni, hogy csak cellulóz, vagy csak a másik fajta eljárás, tehát a fűrészelési technika és ezen termékek felhasználása és erre új felhasználási módok keresése, ez az amiben a legtöbb lehetőség van az erdőgazdaságok kezében.

Király Pál elvtárs:

Tekintettel arra, hogy egy hosszútávú gazdaságpolitikai megalapozás folyik ezen a tervezésen belül felvetem a gondolatot, hogy korrigálni kellene az egész erdőgazdaság beillesztését a népgazdaság jövőbeni rendszerébe. Ezt a következőkkel indokolom: Utasításos tervgazdálkodás rendszerében rejtettebbek voltak azok a hátrányos különbségek, amelyek az erdőgazdálkodás speciális adottságaiból eredően az erdőgazdaságokra nézve a jövőben mindinkább jelentkeznek. Ezek a hátrányok a jelenlegi generáció előtt még ismertek azokból az időkből, amikor a gazdálkodás orientálói szinte kizárólag az áru és pénz viszonyok voltak, vagyis a tőkegazdálkodás idejéből. Csak címszavakban említve ezeket a hátrányokat a még feltáratlan források magas tőkeigénye, a tőke forgási sebességének lassúsága, a gyármányok műszaki fejlesztésének korlátozott volta stb. Az új mechanizmus indulásakor az erdőgazdaság nem igényelhetett a maga számára speciális elbírálást. Irányelv volt, hogy kivételt csak igazán a legnagyobb kivétel esetében lehet tenni. Az első év végéig az eddigi eredményeket mérlegelve látszólag nincs is baj a tervezett és tényleges eredmény tömegét illetően. A magam részéről azonban biztos vagyok benne, hogy az idő múlásával az említett hátrányos adottságok következtében a közvetlen gazdálkodás végső célját jelentő első főre eső bruttó jövedelem tekintetében az erdőgazdaság az egyéb népgazdasági ágazatokhoz viszonyítva fokozatosan le fog maradni. Egy ilyen elrugaszkodás már az első hónapokban is észrevehető más területeken. Hogy az a gazdálkodásra nézve milyen visszahatással járhat, itt nem kell részletezni, a műszaki fejlesztés lehetőségeinek fokozatos beszűkülése, az egyre silányabb munkaerő alkalmazása és így tovább. Tehát ha ma nem is, de a távlati tervekben és a kormány gazdaságpolitikájában az erdőgazdaságot a reális helyére kellene illeszteni és gondoskodni arról, ha

hogy szüksége van az országnak erre az ágazatra, akkor prosperálni is kibontakozó

tudjon a következő évtizedekben az új mechanizmus viszonyai között is.

Közgazdaságilag kellene tehát pontosabban átértékelni az erdőgazdaságot és pontosabban feltárni az irányítószervek előtt, hogy egyáltalán mi az a kamat, amit az erdőktől, mint nemzeti vagyontól maximálisan elvárható. Ekkor kell kapcsolnom az eddigiekhez a másik problémámat. Szerintem jelenleg az erdőszet és faiparon, mint népgazdasági ágazaton képződő tisztajövedelem aránytalanul oszlik meg a termelés, a feldolgozási és a forgalom szférája között úgy a nyereség tömegét, mint az egy főre eső nyereséget illetően. Ezt a megállapításomat azokra az adatokra alapozom, amit a ^{vezető} ~~nyári~~ továbbképző tanfolyamokon hallottunk különösen Lonkai elvtárs részéről, aki akkor még tervezett adatokat ismertetett, az erdőgazdaságra, faiparra és az erdőszvállalatra vonatkozóan az egy főre eső nyereséget és a nyereségtömeget illetően, de mint hallomásból tájékoztam a terveket csak megtétezik a tények. Szerintem az árpolitika kialakításánál gondolkodni kellene azon, hogy a kétcsatormás árrendszeren belül az általános tendenciáktól eltérően, a fa és fatemékek területén az értéktípusú ár elemei domináljanak a termelési típusú ár elemeivel szemben és így a társadalom tisztajövedelem ágazatonbelüli elosztása arányosabb legyen a három szektor között. Jelenleg az állami erdőgazdaságok még igyekeznek termelésüket fokozni, de hovatovább ennek értelmét nem fogják látni, mert ha a nyereség tömege nő is valamelyest az egy főre eső nyereség már csökken. Mert hiszen a volumen fokozása egyre több élőmunka bevonását fogja megkövetelni, viszont az egy főre eső nyereség hányad már nem fog megegyezni az optimálissal. Ez a helyzet pedig gátolni fogja az élőfakapacitásunk készletben rejlő kapacitásainak lehető teljes kihasználását, így végsősoron magának a faiparnak a fejlesztési lehetőségét is fékezi majd. Nyirádi elvtárs hozzászólása kapcsán merült fel bennem a feltárás problémája. Természeti erőforrás akkor válik nemzeti vagyonná, ha azt feltárják. Ezt a világn minden államában vagy az állam végzi, vagy olyan tőkeerős vállalatok, amelyek a tőke viszonylag gyors és magas haszonnal való megtérülésében bizva erre egyáltalán vállalkozni tudnak. Azt hiszem vitathatatlan, hogy

hazai körülmények között ez vállalati feladat nem lehet. Az erdei stabil utak hálózata az állam infrastruktúrájának részévé válik, ez tehát külön is indokolja, hogy a feltárás a jövőben költségvetésből finanszírozódjék. Nem lehet megoldás szerintem a kis vállalatok alapok szervezeti úton való összevonása, mert ez a módszer mit sem old meg az erdőgazdaságok egyéb eszközigényes műszaki fejlesztési problémáiból. Tekintve, hogy a feladat mérete is középtávú, a közeljövőben ezzel a problémával feltétlenül foglalkozni kellene részletesebben. Végül egy kis kérdés lenne, hogy ehhez a tervezéshez állt-e rendelkezésre a kormány által megadott szempont, vagy pedig ezen a tervezői munkán keresztül ujonan akarják megfogalmazni az állami erdőgazdasági politikát mintegy másfél, két évtizedre.

Madás elvtárs:

A felépítése és az egész munkamódszere a távlati tervezésnek az, hogy igyekszik összevonni a legjobb szakembereket az adott területen, annak érdekében, hogy a legjobb tudásuk szerint fejtsék ki nézeteiket az elmúlt fejlődési tendenciákra vonatkozóan és adjanak javaslatot a további fejlesztésre vonatkozóan. A bizottságok munkáját, eredményeit egy u.n. konzultatív bizottság vitatja meg, ahol az ország vezető közigazdasági foglalnak helyet. A konzultatív bizottság kifejti egy adott témában, a legvégén a nézeteit. Azonban az előterjesztést a Tervhivatal fogja megtenni. Érthetően nem fog a Tervhivatal homlokegyenest mást előterjeszteni, mint amit a bizottság előterjesztett. De más dolog egy ilyen bizottsági tanulmány és más dolog egy konzisztens népgazdasági terv előterjesztése, ahol már a beruházásokat koordinálják, az ár, pénz, jövedelmi viszonyokat be kell építeni, ahol nemzetközi várható kapcsolatainkat is figyelembe kell venni. Ilyen szempontból semmiféle megkötés az elemzésnél nem volt, nincs is és a fejlesztésnél pedig amennyire az szükségesnek látszik, másrészt pedig lehetségesnek látszik géppark stb. vonatkozásában, néhány variáns kidolgozására is sor kerül, ezek is segítséget fognak nyújtani majd a végső terv kidolgozá-

sánál.

Bakkay elvtárs:

Tiszelt Elnökség. Egy nagyon széleskörű, illetve majdnem mindenre kiterjedő helyzetjelentés van a kezünkben ^{Lényeges}....., amit Madas elvtárs bevezetőben mondott, hogy ez a következő tervezési szakasznak bizonyos mértékben az alapját képezi. Én ebből a szövegből kívánok hozzászólni a kérdéshez. Az anyag tartalmazza azt, hogy fatermelési lehetőségünk bővül, növekszik évről-évre, ha jól emlékszem 8 millió m³-ig haladhat föl a jelenlegi bázisok alapján. Igenám, csak hogy ez a fölfelfejlődés az u.n. tartalékba került cser és akác anyagot is magában foglalja, ahol különösképen a csernél vannak igen veszélyes jelzések, hogy ez egy lényegesen alacsonyabb értékű anyag lesz, ami jelentős részét fogja kitenni a fölfelfejlődési résznek. Én azt hiszem, hogy a tervezési szakasz reális alapokon nyugodhassék, ahhoz nekünk egy részletes és beható leltárt kell készíteni, mégpedig elsősorban az anyag minőségét illetően, nehogy meglepetés érjen bennünket, hogy a várható csertöbblet nagy része tüzfának is alig használható anyagot képviseljen. Az akácnál már most is megvannak a bajok a felhasználási lehetőségekkel. Érdemlegesnek tartom Halupa elvtársnak az előrejelzését az alföldi fenyőanyag várható minőségéről. Vannak adataink elsősorban a Szeged környéki feketefenyvesekből, hogy bizony azok nem vetekszenek az átlagos fenyő fogalmával. Nagyon rossz csengést hagyott a fülemben Madas elvtársnak az egyik megjegyzése, amely így szólt: az ipar hallani sem akar a cseranyagok cellulóze felhasználásáról. Én már nagyon sok ilyen tárgyaláson résztvettem és emlékszem arra az időre, amikor az ipar hallani sem akart a hazai nyárnak papírfelhasználásáról. Sokat nem léptünk előre ebben a tekintetben, de mégis valamit már használ fel a hazai nyárból az ipar. Ha mi ezt a tervezést reális alapokra akarjuk helyezni, akkor nekünk igen határozottan meg kell mondanunk, hogy ez van, elsősorban a cserre gondolok. Ez nem szén, amit benne lehet hagyni a földben.

Ez egy olyan anyag, amelyet bizonyos határidőn belül ki kell termelnünk ha nem akarjuk, hogy teljesen tönkremenjen. A cser kérdés, ha így-vagy úgy tulesünk ennek a tartaléknak a felhasználásán, akkor sem szűnik meg. Köztudott adat, hogy 17.7 % a cser az országban. Állítom, hogy 10% alá soha nem fogunk lemenni a cserben. A cser az mindig lesz és a csernek a dolgát meg kell oldani. Ez egy kézenfekvő népgazdasági érdek, mert az ez ideig termelt - nevezük árunak - a hasznosításáról gondoskodni kell. Emlékszem, amikor a bükkel nem tudtak mit kezdeni, és ma már a bükk élvonalbeli faanyagot képez. Emlékszem arra az időre, amikor terveztük a leendő farostlemezgyár ellátásának a fedezési kérdését. Akkor mindenki boldogan mondta, hogy végre a vékony nyáranyagot tudjuk hasznosítani. Kérem én, hogy mi lett ebből? Azt hiszem 5% amit vékonyanyagból felvesz a Farostlemezgyár. A nyár vékony anyaga ott marad az erdőben és semmivé válik. Annak a leszögezését tartom szükségesnek, hogy mink van és annak a felhasználását kell megoldani, mert különben kárba megy.

Somkúti elvtárs:

Tisztelt Elnökség! Néhány gondolatot szeretnék csupán elmondani megisméltése nélkül azoknak a gondolatoknak, amelyeket két nappal ezelőtt a Magyar Tudományos Akadémia Erdészeti Bizottságában már elmondottam. Nyilvánvaló, hogy egy olyan pillanatban ültünk össze, amikor viszonylag hosszú, a szocializmus viszonyai közötti fejlődés időszakát lezárva felkészülünk egy hasonló hosszú időszakra, értékeljük az eddig megtett utat, az elért pozitív, vagy negatív hibákkal kapcsolatos dolgokat. A bevezető tájékoztatóból hallottunk arról, hogy mi a feladata ennek az anyagnak. Értékelni 20 vagy 25 év tevékenységét, következőképp bázist szolgáltatni a fejlesztési célkitűzések irányára és nagyságrendje meghatározásához. Én hozzátenném még azt is, hogy az anyag ilyen értelemben nem csupán a széles szakmai közösség, illetve az ágazatot irányító vezetőknek készült, de úgy érzem készült a legmagasabb szinten vezetőknek is, hiszen azzal, hogy egy 20 éves perspektíva körvonalait meg kell raj

zolniuk, nekik valamilyen formában tájékozódniok kell arról, hogy a különböző ágazatok sulya, következésképp fejlesztésének iránya és lehetséges üteme milyen legyen ismerve az összberuházási népgazdasági és fejlesztési alapokat. Ilyen értelemben, ha csak arra gondolunk, hogy ebben az anyagban egy vagy két oldal terjedelmű összefoglaló anyag mehet tovább, én szeretném kifejezni abbeli aggályomat, hogy az összefoglalóban 8 pontban tárgyalt mintegy summázata a 20 év értékelésének, túlságosan egyszínű, nem fejezi ki azokat a lényegbevágó problémákat, amelyeknek a tükreben nem a mi szintünkön, de fölöttünk levő szinteken az erdő és faipari ágazatok jövő fejlesztésének és fejlődésének a perspektíváj meghatározható volna. Itt többek között utalni szeretnék arra, hogy ha mi egy-két gondolat erejéig is foglalkoznánk azzal a problémával, hogy az eddigi fejlődés üteme ezt és ezt mutatta más népgazdasági ágak tükreben, tehát gyorsulót, vagy középszintet ért el, vagy elmaradót, a jövő fejlődés szempontjából ennek az ütemnek szükségszerű gyorsítása, avagy szintentartása mikor teszi lehetővé azoknak a feltárt belső feszültségeknek a lezárását ami jelentkezik egyik oldalon az erdőgazdasági fatermelési lehetőségekben, másik oldalon a fafeldolgozó kapacitás nagyságrendjében, ha ez 10-15 év múlva érhető el, nyilvánvaló, hogy ennek vannak anyagi konzekvenciái inkább kívánkoznának az összefoglalóba, mint más olyan természetű kérdések, amelyeket inkább szakmai, technológiai problémákként lehet méltatni, azokban nyilván helyet kell kapniok, de nem olyan sulyal, hogy az ágazat problematikáját és ezzel kapcsolatos kérdéseit taglalja. Vagy itt van az ágazatok közötti surlódás és ellenmondás problémája, amire itt többen is rávilágítottak. Köztudott, hogy az erdőgazdaság pl. a nyártermesztés vonalában elsőlegesen cellulóz-célokat szolgálóan indult, de nem gondoskodtunk arról, hogy párhuzamosan meginduljon a cellulózbázis ipari részének a megteremtése jélehet erre vonatkozóan más kérdésekben egyet kell érteni Fila elvtárrsal és másokkal, hogy nem huzhatunk egyenlőségi jelet európai fejlődési rendje, hazai fejlődés rendje, ilyen vonatkozásban egyenlőségi jelet kellett

volna huznunk. Nem lehet gyorsannövő fafajokat telepíteni anélkül, hogy ne tudnánk mikor, mivé, és hogyan lesz feldolgozható és az erre vonatkozó beruházásokat nem indítjuk párhuzamosan. Ilyen vonatkozásban tehát kikívánkozik a következtetés, ha a jövőben például az erdőszűrésnek 18%-ra való növelését, további 300-350 hektár erdőt fogunk telepíteni az elkövetkezendő 20 évben például és figyelembe vesszük azt, hogy a feldolgozás lehetősége kapcsán a tűzifa hányada egyre szűkül, következésképp egyre nő az alacsonyabbrendű ipari választékok súlya, ez olyan konzekvenciákat vet fel, amely a tőkeigényesebb ipari ágazatok fejlesztését követeli meg. Ennek nagyságrendben akár 1 m³-re, akár 1000 m³-ra vetítve, ma ismert mérőszámai vannak. Következésképp, ha 20 év perspektívájában 1 millió m³-re vetítve papiripari bázist kell létrehozni, akkor m³-ként mintegy 20 ezer forinttal számolhatunk. Ha mechanikai feldolgozást mechanikai kombináttal tervezhetünk, akkor ez a mérőszám kisebb lesz, 5-6 ezer forintra is csökkenthető. Egyszerű fűrészipari megmunkálás esetén pedig a mérőszám 600-1000 forint nagyságrenddel mérhető. Következésképp a beruházás nagyságrendjét illetően, illetve ha a beszerezhető gépi berendezés és felszerelés keleti vagy nyugati reláció óriási differenciák adódhatnak, ami népgazdasági szinten perdöntő lehet arra nézve, hogy mit hajlandó a népgazdaság számunkra, vagy mit tud biztosítani. Ezt a két momentumot szinkronba kell hozni, és ez a szinkronbáhozatal roppant nehéz feladat lesz és úgy érzem, hogy ennek érdekében talán konkrétan kellene az anyagban rávilágítani arra, melyek azok a ma élő belső feszültségek, amelyeknek a leküzdését egyrészt rövid határidővel biztosítani kell, mert bármennyire is szorgalmazzuk a tűzifa elhelyezését ma a lakosság körében, nyugodtan mondhatjuk, hogy 10 év múlva a tűzifakérdés olyan jelentéktelen problémája lesz a tüzelésnek, hogy egyszerűen nem lesznek hajlandók szóbaállni velünk tűzifa tekintetében, ma pedig 2 millió m³ tűzifát égetünk el évente. Ha ez a plusz 2 millió m³, plusz a hulladék és az alacsonyértékű nyersanyag a megnövekedett vo-

lumenü hazai kitermelésből rendelkezésünkre áll és nem tudunk vele mit kezdeni, nyilvánvalóan a belső feszültség jelenlegi értékét hatványozottan fogja megnövelni. Hozzátenném az import problémát is, ami itt ugyan nem kap kifejezetten súlyt, de ilyen vonatkozásban is úgy érzem, az anyagnak valamilyen formában utalnia kellene arra, hogy az importlehetőségek vonatkozásában is az ami jellemző volt az elmúlt 20 évre, a következő husz évet illetően aligha lesz tartható. Következésképp egyrészt a fenyőgömbfa importunk volumene nem lesz növelhető, ha ugyan szinten tartható, másrészt számolnunk kell azzal, hogy alacsony készletű nyersanyagot importálni - érve alatta a rönköt vagy félkészterméket - egyre kevésbé lesz módunkban. Az import lehetőségek növekedni fognak forgácslap, farost, papírtermékek vonatkozásában, ez pedig növeli az egy egységre fordítandó devizaforintok milli-óit. Még egyszer szeretném ismételni a magyar erdészeti és faipari társadalom hosszú évek óta tudatában van annak, hogy Magyarországon több fa van, mint amit kitermelünk. Azt is jól tudjuk, hogy ez nem népgazdasági érdek. Magáz a megoldást nem tudjuk produkálni azért, mert rajtunk kívülálló okoktól függ az, hogy mennyit és mikor tudunk előbbrelépni. Szükségszerű mind az erdőgazdaság, mind a faipar fejlesztése, azonban, hogy ez a fejlesztési mérték milyen mértékű lehet, az megítélésen szerint jelentős mértékben attól is függ, hogy ez az anyag amit illetékesek asztalára le fogunk tenni, mennyire éléreállítottan szerepel tetti ezt a problémát és milyen súlyt tud biztosítani ezen ágazatok problémájának az össznépgazdasági problémakörben.

Rakonczay elvtárs:

Az anyagból három problémát ragadtam ki, Halupáné elvtársnő vetette fel az egyiket, a talajvizsgálatot. Jelenleg az országban hat olyan szervezet van, amely foglalkozik talajvizsgálattal. Bebizonyosodott, hogy az OMMI képtelen a nyártermőhelyek talajvizsgálatát ellátni. Az Egyetem csak a lapterületek talajvizsgálatát vállalta. Az Ültetvényterv. alkalmazatlan, az ERTI csak a töredékét tudja elvégezni az igényeknek.

Vannak az erdőrendezősségek, amelyek egyrészt képtelenek, mert a terület olyan, hogy nem készül üzenterv. 15 ezer ha cellulóznnyár telepítés van, ahol nincs üzenterv. És Vannak az erdőgazdaságok, amelyek képesek megcsinálni a saját talajvizsgálataikat. Tehát egyszerűen nincs Magyarországon olyan szervezet, amely ehhez ért és hajlandó megcsinálni. A termelőszövetkezetek csoportosan járnak be panaszkodni, hogy megrendelik de még választ sem kapnak rá. Háromezer termelőszövetkezetet nem tud kiszolgálni a kecskeméti Labor egyedül. Hiába jelent meg ez a szaknácásadási utasítás, ilyen szervezet egyszerűen nincs. Tehát kellene egy olyan szervezet, amelyik pénzért ezt csinálná. Egyelőre tudomásul kell venni, hogy nyárasítanak, de nincs talajvizsgálat. Ha elkészítik is a talajvizsgálatot, a felsorolásból, hogy mit tartalmaz a föld, még nem tudják, hogy oda lehet-e nyárfát ültetni vagy sem. A nyárpapírfával kapcsolatban, amelyet szintén Halupa elvtársnő vetett fel, az a meggyőződés, hogy amit kikalkulálnak országos szinten az meg van nyárban is és papírfában is, de azt mindig kihagyják a számításból, hogy ennek majdnem a fele nem az erdőgazdaságoké és szétfolyik. Háromezer termelőszövetkezet mindegyik eltüzel 50 m³-t, akkor ez már nagycsomó fa. Nemrég mondták Somogyban, itt a sok éger és nyárfa vigyék el, adjanak helyette szenet, de nincs egy szervezet, amely ezt lebonyolítsa. Tehát hiába van meg a fa, ennek csak kb 65%-a megy az erdőgazdaságokon keresztül, ~~xxxxxxx~~ és a közgazdasági ösztönzők is csak az erdőgazdaságokon keresztül hat. A többi egyszerűen szétfolyik a termelőszövetkezeteknél. A harmadik, amit a cser és akáccal kapcsolatban többen is említettek hogy ki kellene mutatni, hogy milyen a méretmegoszlás. Szerintem ez a része a dolognak el van túlozva. Minden évben temelünk kb 1 millió m³ cserfát, megvan, hogy 5%-a rönk, 13%-a bányafa, 46%-a tűzifa. A többi is olyan ami lábon áll. Minden évben bele kerül, hogy tultartott, nem tultartott, gyérités, a meglévő fakészlet körülbelül olyan, mint amit kivágunk. Tehát nem attól függ, hogy merre fejlesszünk, hogy mi van a

előfakészletben, hanem vagy ahogy Somkuti elvtárs mondta mechanikai feldolgozás útján, ~~gya~~ vagy ahogy többen kérik kémiai úton meg kell oldani ennek az anyagnak a feldolgozását.

Kéráll elvtárs:

Én az anyaggal teljesen egyet értek, szükségesnek tartanék azonban egy-két megjegyzést fűzni az elmúlt időszak elemzéséhez. Abból indulnák ki, hogy 1952-ben amikor az erdőgazdaságok fejlesztéséről szóló minisztertanácsi rendelet napvilágot látott, amelyhez az erdőgazdaságok minden dolgozója nagy lelkesedéssel csatlakozott, az igenis pozitív eredményt hozott, mert a meglévő erdőterületeken és a különféle korlátozó intézkedéssel megszerzett területeken sikerült a fában való szegénységünket megszüntetni, viszonylagos fabőséget hoztunk létre. Ez pozitív tény, amit az erdőgazdáknak, mint növény termesz^dtőknek az éremeként kell felhozni. Hogy nehezebb helyzetben vagyunk, mint a mezőgazdászok, itt egyet kell érteni abban, hogy a faipari fejlesztéssel ezzel egyidőben elmaradtunk. A mezőgazdászok könnyebb helyzetben voltak. Kétszer vagy háromszor sepe^rt végig az országon a kenyérgabonainség. Most már bőség van és a mezőgazdászok nyugodtan kijelenthetik, hogy szabad búzával állatot is takarmányozni, mert a búzatermés jelentős részét átteszük takarmányozási célokra. A fa vonatkozásában ez a lehetőség részben megteremtődött, de részben nem. Itt szeretnék a faipar fejlesztésével kapcsolatban egy olyan dologra rávilágítani, amit - az az érzésem, hogy elhallgatunk. Fila elvtárs mondta, hogy gondolkodjunk egy kicsit hazai adottságaink alapján. Igaz, hogy csak egy Mohácsunk, egy Szombathelyünk van, de azt nyugodtan ki merem jelenteni, hogy ilyen anyagból, amiből Mohács és Szombathely dolgozik, az elsősorban annak tulajdonítható, hogy az erdőgazdaság fejlesztése mellett a faipar fejlesztését erdészeti képesítésű emberek vették annakidején kézbe és azok a mi szemünkkel gondolkodtak. Megállapították, hogy mi az ami feszültséget okoz az erdőgazdaságoknál. ~~Megállapították~~ Szerencsés körülmények folytán most megjártam két országot. Nyugodtan mondhatom, hogy sem az olaszok,

sem az NDK-sok nem engednék be olyan alapanyagot az üzemekbe, amit ez a két üzem felhasznál. Forgácslap üzemeket látogattunk meg. A külföld még a szocialista táboron belül is kérgezetlen papírfából gyártja. Nem abból amiből Szombathely csinálja. Tehát ha el is maradtunk a faipar vonalán, mondjuk ki, hogy kapacitás dolgában maradtunk, el, de minőségben nem. Az más kérdés, hogy a kapacitásunk az utóbbi időszakban csak 1.1. millió m³-rel bővült. Az az érzésem többel is bővülhetett volna, mert hiszen most nem az élőkészletben lévő tartalék, hanem a már állófávéval feldolgozott tartalék van a tűzifa vonalán, az kicsit annak is tulajdonítható, hogy a Háros két évet csuszott. Ez tény, mert azért csak elvitt volna 100-120 ezer m³-fát a nyakunkról és talán nem lenne olyan feszült a helyzet. A másik dolog az, amit most szintén láttunk ezen a tanulmányuton, hogy ezek a faipari kapacitások, amik most létesültek, vajon kihasználták-e a technológia fejlesztése során azt a lehetőséget, hogy többet dolgozzanak fel. Az NDK-ben az ilyen 25 ezer kész forgácslapra m³-es kapacitáskor felépített faüzemekben 37 ezer m³ forgácslapot gyártanak ugyanazzal a gépsorral egy-két speciális gép és egy-két technológiai fogásnak a finomításával. Ma már ott tartanak, hogy ugyanezek megfelelőek 50 ezer m³-re, tehát Szombathely, amely már az idén el fogja érni a 40-45-öt, és Hárosnál amely az idén elérheti a 37 ezer m³-t és akkor az elkövetkezendő két-három évben segít azon, hogy a napi problémánkon enyhítsen. Tehát nem mondhatunk le arról, amire az anyag is céloz, hogy fejleszteniünk kell. A másik a fűrészipari kapacitásnak a növelése, mert a nyárasok vastagodása, a nyártömeg növekedése a fűrésziparral szemben is kapacitásigénnyel lép fel. Véleményem szerint, ha minden erdőgazdaság csak annyit hajtott volna végre az elmúlt időszakban, amennyit az 1040-es rendelet leszögez, hogy mindenkinek legyen egy gafterja, az is segített volna azon, hogy a fűrészipari kapacitás vonalán tudjuk tartani a vonalat addig, ameddig egy nagyobb üzemet ebben a vonatkozásban nem létesítünk. A harmadik, amit nem lett volna politikus az anyagban kiélezni az import problémája. A tűzifaimportban csök-

kenés következett be. De nemcsak az okozott nekünk tűzifagondot. A románfalusi fa hiába volt 150 ezer m³, annak is a fele tűzifába ment, mert a gyertyán és bükk, amíg átjött a tűzéptelepeken való fektetésnél befülledt és tönkrement. Ha tehát mi leírjuk az anyagban, hogy a szerfás épületek kiesése csökkentette a mezőgazdasági szerfák, elsősorban az akác és a tölgy vonatkozásban, ez is fokozta a feszültséget, hogy ilyet hoztunk a nyakunkra, hogy ismét növeltük a tűzifánkat. A jövőre vonatkozóan nekem az az érzésem, az erdészeknek továbbra is az lesz a teendőjük, hogy az adott termőhelyeket a legintenzívebben kihasználják. Én mint növénytermesztő erről az igényről nem tudhatok lemondani. Mint-hogy az intenzív művelésnek, az új intenzív fajtáknak, a gyorsnövésű fafajoknak a területen való kiterjesztése, törvénytörően terméktöbbletet ad, nem lehet kitérni az elől, hogy a faipari kapacitást növelni, újakat létesíteni kell.

Fila elvtárs: Tisztelt Elnökség! Többször olvasunk a gyenge termelőszövetkezetek helyzetéről. Általában az erdőgazdálkodás-politikával kapcsolatos jelenségek bizonyos fajta bizonytalanságot okoznak az e területen lévő termelőszövetkezeti együttműködések terén. Nekem az az érzésem, hogy területfejlesztési gazdaságpolitikai koncepciók is érdekes volna valamilyen formában felvetni ezzel a gyenge termelőszövetkezeti megoldással kapcsolatban. Erdei Ferenc elvtárs A termelőszövetkezeti jövedelem differenciálódása című tanulmányában 5 javaslatot tesz a gyenge jövedelmi termelőszövetkezetek problémáinak a megoldására. Ezek között örömmel fedeztem fel az 5. pontban az erdőgazdaság szerepét. Rendkívül szimpatikusan kívánja megoldani a kérdést. Tehát azt jelenti hogy a gondolat nem új. Megérem, hogy erdészeti vonalról is foglalkozunk ezzel a dologgal, mert minél többen erősítjük ezt a megoldási lehetőséget, rendkívül pozitívan hatna a közvéleményre. A gyenge termelőszövetkezetek egy részére nincs más megoldás, mint a területet erdőgazdasági művelés alá kell vonni és az erdőgazdaságoknak kell átadni

Nem fordítva és nem másképp, mint ami miatt a közérzetünk bizonytalan. Az a javaslatom, hogy az anyag egy mondatral kiegészüljön: terület fejlesztésünk tekintetében erdőgazdasági oldalról is megfogalmazni egy koncepciót. Nyilvánvaló, hogy ezeken a területeken a földhasznosítás konstruktív megoldása területén az erdőgazdálkodással, fatermesztéssel is komolyan kell számolni. A másik kérdés, bár megítélésem szerint nem olyan rangú, de megnyugtató lenne, ha ebben akérdésben valamilyen állásfoglalás történne, a vizügynek a legújabb törekvése. Értesülésem szerint 22 ezer ha. hullantéri erdőt akar kiirtani, famentesíteni. Nemcsak a nyárfatermesztés, egyáltalán a fagazdálkodás szempontjából érdekes ez mert ötszörösen szorz ez a terület a fatermesztés szempontjából. Ismerem a gondolkozásmódot, ahogy ezeket a sávokat kinevezik. Milyen megfontolásokat alkalmaznak. Érdemes lenne népgazdasági szempontból felfigyelni arra, hogy az erdészek is véleményt mondanának, mert az erdészeti tudomány is szolgáltat ma is olyan hidrológiai ismereteket, amelyeknek az alapján vitatkozni lehetne ezekkel a szempontokkal, amelyeket a vizügy hangoztat. A harmadik, hogy az 1040-es határozat a maga idejében rendkívül korszerű volt, de egy nagy hibája, hogy egy fejezete lemaradt amely fejezeten megmondtuk volna, hogy ha azt megcsináljuk ami az első fejezetben van, akkor mennyifa lett volna, mennyi és milyen nyersanyag lett volna. Ez egy kicsit önvád, mert miért nem mondtuk meg, hogy mennyi fánk van, hogy a faipar fejlesztésére szükség van. Ha már megtaláltuk a helyes megoldási formát, és ezt nemcsak ez az anyag példázza, hanem a korábbi anyagok is, hogy ki ne engedjük a kezünkből ezt a megoldást.

Schmal elvtárs:

Előljáróban annyit kívánnék mondani, hogy nagyjából más szavakkal azonosat kívánok mondani, mint Király Pál elvtársunk. Felszólalását rendkívül értékesnek tartom és talán a leglényegesebb dolgokat emelte ki véleményem szerint és feltétlenül az elnökséget hozzá fogja segíteni ahhoz, hogy a kérdést tisztábban ítélje meg és más szavakkal én is ezt kívánnám elősegíteni.

Ebben a szakaszban amikor elemzünk, tehát a múlt erdőgazdasági politikáknak az eredményeit kell számbavennünk, akkor meg kell állapítanunk az eredményeket és ezek az anyagban véleményem szerint meg is állapíthatók. Véleményem szerint nőtt a terület, a termőképesség kihasználására intézkedések történtek, ennek eredményei máris, és a jövőt illetően ugrásszerűen fog jelentkezni. Ez igen jó, igen hasznos dolog a népgazdaság szempontjából is és ezért az erdészeti dolgozók messzemenő elismerését nyilvánítják ki társadalmi oldalról. Azonban vannak problémák is, és ezt egy kicsit jobban és nem annyira ágazati szintű szemlélettel hanem népgazdasági szemlélettel kellene összefogni, kialakítani és az elemző szakaszban a főkérdés alátámasztását kellene nekünk kimunkálni. A főkérdés pedig véleményem szerint az, hogy a társadalomnak van-e szüksége erdőre és faiparra, milyen mértékben van szüksége és ez gazdaságosan állítható-e elő. Nyilván ebben a szakaszban a korábbi évek fafelhasználási adataiból és a rendelkezésünkre álló lehetőségekből kell kiindulni. És ennek kapcsán az eredmények mellett a gátló körülményekre is fel kell hívni felettes szerveink figyelmét. Ami ránk tartozik az rész kérdés és a mi feladatunk, hogy azt megoldjuk. Ilyen gátló körülmény az akkumulációs arányok a népgazdasági ágakban. Vajon indokolt-e olyan ágazatban olyan mérvű akkumulációt eszközölni, amely ^{nyers} ~~akkumulációs~~ anyagot termel, a további feldolgozó ipar alapanyagként használja fel. Közbeszúrásként emliteném meg, hogy egyik társfőosztályunk a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztériumban kimunkálta, hogy a farost, falemezgyártás területén az akkumulációs arány rendkívül magas és ennek minden terhét az erdészeti ágazat viseli, mert minden vonatkozásban és elsősorban közgazdasági vonatkozásban beszorult, vegetálásra van kárhozthatva ez az ágazat. Ez a fő kérdés. Ezt úgy elintézni, ez politikai kérdés és más szempontok is irányadók, véleményem szerint nem lehet. Hiszen ebben a cipőben a Szovjetunió is járt. Ott ugyanezek a problémák jelentkeztek bár ez most leszűkül az egész népgazdaság szempontjából, mert hiszen az egész termelési érték néhány százalékát adjuk csak, erdészet és fa-

ipar, de olyan területen dolgozunk és munkálkodunk, amelyen lényegesen lehetne a népgazdaság devizaterheit csökkenteni. Ha ebből a szempontból nézzük és vizsgáljuk a dolgokat, akkor azok a népgazdasági arányok, amelyek a korábbi tervutasításos rendszerből adódnak és kialakultak, azok felülvizsgálata szükséges, mert ez a kérdés kulcskérdés és ez határozza meg a jövő fejlődésünk irányát. Mindaddig míg ebben a kérdésben változás nem lesz, addig csak foltozómunkát végzünk. Műszaki fejlesztési, közgazdasági és bármilyen megoldással kísérletezünk, leszűkülünk. Ebben kell a szemléletet megváltoztatni és fel kell hívunk saját magunkra a figyelmet, hogy egy olyan - ugyan kicsi - termelési ágról van szó, amely súlyos devizateher csökkentést eredményezhet, ha megfelelő megfontolással, meggondolással fejlesztjük. Hiszen a nyersanyag előállítás területén a kormány közel egy milliárdot áldoz a bővített újra-termelés során, tehát a kormány világosan látja, hogy az erdőre és a faiparra szükség van és ezért rendkívül nagy pénzt áldoz. Én úgy értékelem, hogy igenis segíteni akar a kormány, de ez valahogy elsikkad. A fatermelést a fafeldolgozás nem követi, és ennek milyen okai vannak. Ezt megint vissza tudom vezetni korábbi nézetekre és más közgazdasági tényezőkre. Az elmúlt esztendőben tendenciózusan visszaszorítottuk a fafelhasználást, a hazai felhasználást. Erre rámutattak az elvtársak is még az európai szintet sem érjük el. Ez mennyiben indokolt, vagy nem indokolt. Én nem azt akarom feszegetni, hogy az elv káros-e vagy sem. Hanem azt szeretném, hogy lássuk azt, hogy melyek azok a területek, amelyek egy korábbi koncepcióban leszűkültek és ennek következtében a fafelhasználás mérvét és ütemét lecsökkentették. Indokolt-e és ha nem indokolt, akkor most a távlati tervezésnél ezt külön vegyük figyelembe és nyissunk szabadutat ezeknek a területeknek. Aztán közgazdasági vonatkozásban, mindaddig nem fogunk tudni előrelépni, amíg az energiahordozókban ilyen irreális arányok vannak. A hazai termelést értem alatta. Ha én abból indulok ki, hogy az egész energiabázisunknak maximum 2-2 és fél százalékát teszi ki a fa, és a lakosság tűzifaellátásának 8-10 százalékát,

És ha, mint az anyag mondja, 250-400 ezer m³-es tűzifaproblémánk van és ez nem engedi fejleszteni a faipart, akkor tegyünk olyan közgazdasági intézkedést, hogy ennek a 400 ezer m³ faanyagának felhasználási lehetőséget teremtsünk tűzifában. Ha nincs más mód az értelmes felhasználásra. Én tudnék jobbat is mondani. De ha ez súlyt bennünket, akkor adjunk szabadutatót. Mert mit jelent ugyanilyen súlyú szén? Amely köztudott, hogy a társadalomnak egy nagy terhet jelent a szénbányászat. És én azt mondom, hogy az a 400 ezer tonna szén kalóriaértékben átszámolva nem jelenthet olyan politikai feszültséget, mint az, ha nem adunk lehetőséget a faipar fejlesztésének, népgazdasági szinten. Itt az egyéb anyagoknak a versenyképességét is meg kell nézni. Biztos vagyok, hogy az élet nagyon sok felhasználási területén a fa versenyképes a cementtel és az acéllal. Ugyanakkor kiszorult az elmúlt években és kialakult egy olyan szemlélet, hogy a cement olcsóbb építőanyag, mint a fa. Biztos vagyok benne, hogy bizonyos területeken ez így van, de nem általában igaz. Ezt a kérdést is fel kellene vetni. Most hogy ennek propagandisztikusan nyissunk-e utat, vagy megfelelő átváltatással ez olyan kérdés, amely minisztériumi szinten is megoldható. De az előbb említettek azok magasabb fokon dőlnek el és ha azok nem módosulnak a távlati fejlesztési elképzelésekben, akkor ki kell jelenteni azt, hogy vegetálni fogunk, minden erőfeszítésünk ellenére is. Hiszen ez a jelenség egy kicsikét, függetlenül attól, hogy milyen eredmények születnek, de már előreveti az árnyékát. Márpedig minden iparágnak a fejlesztés a kenyere, mert enélkül előrejutni nem tud. Hogy mit csináljunk a fával? Minden fafajunk problémája technikailag és technológiailag megoldható. Itt azonban megint nem az a probléma, hogy nem tudunk megfelelő technológiát vagy technikát ajánlani, hanem az a probléma, hogy nincs pénzünk, úgy látszik jelen pillanatban, hogy a kormány sem tud adni, de ha volna is akkor is problémát jelent az építőanyag és az építőkapacitás.

Ha már itt tartunk, közbevetve még egy dolgot. Felmerült Mohács kérdése, hogy foglalkozunk és ha a MÉM megfelelő előterjesztést tud tenni, akkor egy hónapon belül eldől. A MÉM megtette az előterjesztést de ezzel az előterjesztéssel az Országos Tervhivatal és a Pénzügyminisztérium nem értett egyet. Vissza adta azzal, hogy vitaközzünk a Tervhivatallal és a Pénzügyminisztériummal, a Gazdasági Bizottság ezzel adta vissza. Timár elvtárs és a Gazdasági Bizottság egyetértett a szükségességével. Vannak ilyen problémák is. Egy bizonyos, figyelmebevéve a nyersanyag tartalékokat, az export-import alakulást, azt egyértelműen ki kell jelenteni, hogy a faipar fejlesztése égető kérdés. Beléértve a cellulózipart is. A cellulózipar részterület problémáját oldja meg, a nyárasok kérdését. Az egyéb fejlesztés viszont közvetlen azokat a problémákat lenne hivatott megoldani, amely problémák a múltban gyökereznek és sokféle tényező hatására most hatnak. Azt is meg kell mondani, hogy itt sincs most már technikai, technológiai probléma és ez is megoldható. Az a kérdés, hogy a pénzkérdés hogy alakul. Mohács esetében azt is meg kell mondani, hogy az építőanyag és építőkapacitás megteremthető, pillanatnyilag rendkívül nagy probléma annak a félmilliárd forintnak az összehozása és alapvetően én helyeslem és jó dolognak is tartom azt a felvetést, hogy a magyar erdőgazdálkodás és fafeldolgozóipar erőfeszítéseinek az összefogása révén oldjuk meg. Ha a Gazdasági Bizottság úgy fog dönteni, hogy szükséges és meg kell építeni, akkor problémát jelent a pénz és ehhez meg kell szerveznünk az erdőgazdálkodás, fafeldolgozóipar, kereskedelem anyagi erejét, hogy legalább ezen a területen egy lépést előrelépünk és némileg csökkentjük a problémákat.

Halupa elvtársnő:

Somkuty elvtárs fevetette, hogy mintegy 350 ezer ha új erdőterület kerül erdősi tésre, Fila elvtárs viszont arra utalt, hogy a gyenge termőhelyű terület kerül ebbe bele. Viszont Schmal elvtárs arra építette felszólalását, hogy fő kérdés, hogy a társadalomnak nagy szüksége van

erdőre és a faiparra és hogy ezt gazdaságosan lehessen előállítani. Ehhez a három gondolathoz hozzá szeretnék még egy gondolatot fűzni, hogy a gyenge termelős zövetkezetek gyenge termőhelyének egy részén erdőt sem lehet telepíteni. Ki kell tudnunk mondani azt, hogy ez nem gazdaságos erdőtelepítés. Erdőgazdaságainknak is vannak ilyen problémáik. Talán össze kellene ezeket egyeztetni.

Sali elvtárs:

Tisztelt Elnökség! Elsősorban a sok észrevétel t, hozzászólást szeretném megköszönni. Ez alatt a három óra alatt olyan sok észrevétel, javaslat kifogás, tanács, itt-ott elismerés is, nagy hangzott el, hogy mindegyikre válaszolni nem tudunk. Egy-két problémát azonban mégis csak megemlítenék. Az Akadémián az Erdészeti Bizottság ülésén is felmerült az a kérdés, hogy a nemzetközi adatokat miért hozzuk. Egyrészt azért, mert nagyjából irányelvül kaptuk, hogy a nemzetközi fafelhasználási, fafogyasztási tendenciákat próbáljuk adni elsősorban a magunk következtéseinek az alátámasztására. Az is vezetett bennünket, ha mód van rá, elsősorban Európából vegyük ezeket a példákat, ha van adat a rendelkezésünkre, akkor a szocialista országokból is, de a fejlett európai tőkés országokból is, mert akárhogy nézzük a dolgokat, egy kicsit abban a mértékben, ahogy az ország nemzeti jövedelme emelkedik és közelít a tőkés országok helyzetéhez, az ottani fafeldolgozás irányába kell szükségszerűen elcsuszognunk, például nagyon sok fát és fából készült terméket használ fel a csomagolás. Akkor, amikor a mezőgazdasági termékekben olyan nagy az exportunk - és ezt szeretnénk növelni is - kénytelenek vagyunk a vevők jogos kívánságait teljesíteni. Kulturális papirtól kezdve a csomagolópapirig a tendenciák meglehetősen kialakultak ott, és nem véletlen az, hogy a matematikai számítások, korelációs számítások a nemzeti jövedelem és a fafelhasználás arányában tárgyalja az anyag és valami biztonságérzetet kapunk abban a tekintetben, hogy merre menjünk.

Szeretnék még egy körülményt kihangsúlyozni. Ez az anyag, mint a be-
vezetőben is utaltam már rá, meglehetősen rövid, még rövidebb kell
lenni annak, ami tovább megy. Nagyon nehéz olyan anyagot készíteni,
ami a szakmai ismeretekkel bírók előtt is, és az abszolút kivülállók
népgazdasági áttekintéssel rendelkezők közgazdászok részére is meg-
felel. Ismeretes az, hogy az OEF annakidején, de a MEM megalakulása
óta is próbáltuk megmozgatni a legfelsőbb vezetést - itt a Gazdasági
Bizottságra és a kormányra gondolunk - annak a nyilvánvalóvá tétele
és az általuk való elfogadása végett, hogy tudomást vegyenek arról,
hogy itt nálunk ez a nagy feszültség tapasztalható. Bármilyen formá-
ban nyilvánultak meg ezek a törekvéseink, a tapasztalat azt mutatja,
hogy a legilletékesebbek, azok akiknek testületi elhatározásától függ
jónéhány témánk az erdőgazdálkodás és a faipar fejlesztésének kérdé-
sében, ennek az ismeretnek nem nagyon voltak és vannak birtokában és
ez a Tervhivatalban a konzultatív bizottság ülésén is elhangzott, még
mindig nem elégszer döngettük a kaput azért, hogy több fánk van, mint
amennyit korábban feltételeztünk, mert a felszabadulás utáni kesereves
helyzet mélyen beevődött az emberekbe. Ugy vélik, hogy az ország erdei
nem adhatnak többet, mert akkor fennáll a rablógazdálkodás veszélye.
Ha azt a célt el tudjuk érni, hogy rádöbbenjenek a legilletékesebbek
arra, hogy itt az a famennyiség-többlet erdei választékként feldolgoz-
va, amely a mai tényt számokhoz képest 10-12 év múlva jelentkezik, ez
a 2 millió bruttó m³ érhet 900 millió - 1 milliárd forintot, megfelelő
faipari feldolgozással pedig érhet 2-3-4 milliárd forintot. Tehát a
feldolgozott faanyag a népgazdaság, az egész nemzeti vagyon szempont-
jából sem elhanyagolható tétel már. Ha ezt az első lépést elfogadják,
utána felhívjuk a figyelmüket arra is, hogy itt olyan közgazdasági kö-
rülményeket kell teremteni, amely mellett az erdőgazdálkodás és a fa-
ipar létezni tud, fejlődni tud, mert az a helyzet, hogy ha minderre
valami oknál fogva nem kerül, vagy nem kerülhet sor, abból végtelen

nagy baj lesz politikailag is, gazdaságilag is. A kormányzattól, a legilletékesebbektől ezen az anyagon keresztül ilyen értelmű segítséget próbáltunk kérni azon az úton, hogy ezt a korábbiakkal szemben tudatosítsuk azt a feszültséget, amelyben most taposunk. Ismételten köszönöm az Egyesület elnökségének azt, hogy Médot adott az anyag tárgyalására és remélem, hogy a tervező szakaszban itt is tudunk konzultálni azon, hogy mi is legyen az az út, amelynek a követését javasoljuk 1971-85-ig.

Madas Elvtárs:

Mielőtt néhány összefoglaló megjegyzést tennék, egy konkrét kérdést szeretnék még tisztázni. A Mohácsi Farostlemezgyárt a Tervhivatal az 1969-70-ben indítandó vegyesfinanszírozású vállalatok között javasolta a kormánynak. Ezt a kormány szeptemberben el is fogadta. Ez azt jelenti, hogy a kormány elvben egyetértett azzal, hogy az említett 20 objektum megvalósuljon abban az esetben, ha konkrét és ismét a felsőbb szervek elé terjesztendő részletes beruházási programok is ezek megvalósítását igazolják. Tehát minden egyes objektumot az új feltételeknek megfelelően újra Gazdasági Bizottság elé kell vinni. Miután a Mohácsi Farostlemezgyár a vegyesfinanszírozású vállalkozások közé tartozik, ezt tehát ezen feltételek mellett kellett előterjeszteni, de amikor a MÉM ezt előterjesztette, akkor még nem volt meg a Gazdasági Bizottság döntése, hogy milyen feltételek mellett lehet a vegyes finanszírozású vállalatokat megvalósítani. Ezért a Gazdasági Bizottság nem is foglaltatott természetesen állást. A Tervhivatal és Pénzügyminisztérium és mindenki aki ott volt, olyan állást foglalt, hogy egyetért a megvalósításával, de meg kell várni a vegyes finanszírozású vállalatok létesítésére vonatkozó szabályokat és annak megfelelően kell előterjeszteni. Ez az előterjesztés még tartalmazott ingyenes költségvetési juttatást is, amit a vegyes finanszírozás nem ismer. Mult héten szerdán elfogadta a Gazdasági Bizottság a vegyes finanszírozású vállalatok rendjét, tehát most már előterjeszthető a javaslat és megjegyzésem csak

arra vonatkozott és semmi elmarasztalás nem volt benne, mert ez most jelentős problémát jelent a MÉM számára, mert megváltoztak a feltételek, nehezebbek lettek. Augusztusban még mi is úgy számítottuk, hogy ennek lesz egy költségvetési juttatási része is. Miután azonban általános beruházási politikában különösen 67-ben nagy feszültségek jelentkeztek, jelentős túlteljesítés volt ~~és~~ a beruházási piacon óriási kereslet van, mert minden vállalat óvatosan kalkulált, ^{197 most} ha talmas saját eszközök állnak rendelkezésre, ^{Mivel} nincsenek megfelelő kapacitások, tehát a kormány nagyon szigorúan restriktív beruházási politikát folytat, amely ¹alól - hiszen 70 milliárd nagyságu most az ország évi beruházása - csak ezt a 20 vállalatot emelte ki, ahol preferált engedményeket tesz. Ez vonatkozik a Mohácsi Farostlemezre is. Persze nem korlátlan, hanem meghatározott szabályok közötti preferálást. Ugy hogy most az a probléma áll elő, hogy a 200 milliárd költségvetési juttatást valahonnan össze kell szedni. Hosszáteszem, hogy a Gazdasági Bizottságnak módjában van a feltételek egyikén-másikán változtatni, de mindenesetre kéri most a tárcának a javaslatát. Ez a tényleges helyzet. És hogy ezek nem felesleges intézkedések a kormány részéről - nem is megyek nagyon messze példáulért, csak a ^{sajdt} területre - a zalaegerszegi feltételeknek nyilván meg nem felelő forgácsológár most már az új feltételek ismeretében egy jóval kedvezőbb ajánlatot produkált Szombathely révén. Ez a kormány intenciója, hogy minden beruházót arra kényszerítsen, hogy nézzen körül és az összes lehetséges feltételek figyelembevételével a legkedvezőbb javaslatot tegye. ^{és} Itt első sorban a saját források mobilizálása az, ami felé a kormányzat a beruházókat, illetve a vállalatokat ösztönzi. Ebben semmi probléma nincs az érdekeltek részéről a fontosságát, a megvalósítás szükségességét illetően, de a feltételekben a játékszabályokat be kell tartani, illetve mivel ez preferált beruházás, itt elképzelhető olyasmi is, hogy a Gazdasági Bizottság az egyik vagy másik feltételen változtat. Ennyit szerettem volna erről mondani.

Általánosságban egy-két kérdést, amit lényegesnek tartok szeretnék megemlíteni. Az elmúlt husz évet 45-65-ig egy olyan törekvés jellemezte az erdőszet részéről, hogy akadályozza meg a túlhasználata tokat. Minden erdősznek - bármely fokán álljon is a ranglétrán - az volt az alapvető törekvése, hogy ne engedjük az erdőket túlhasználattal tönkretenni. Talán az egyetlen a népi demokratikus szocialista országok között a Szovjetuniót leszámítva mi vagyunk, ahol most olyan problémáink vannak, hogy több fáánk van mint amit fel tudunk dolgozni, mert amennyire tájékozott vagyok a többi államokban korlátozó problémáik vannak, hogy túlhasználtak vagy összeségében, vagy fafajokban és most ~~ilyen~~ restriktív fakitermelési politikát kell folytatniok. Nálunk ez a törekvés oda vezetett, hogy végül is tudtunk akkumulálni. Ez csak két-három éve van, hogy mondhatjuk több fáánk van. A harmadik ötéves terv készítésekor problémát jelentett a tűzifaimport beállítása. Külkereskedelmi főosztályunk nagyon határozottan kifogásolta, hogy mi ilyen jelentős tűzifaimportot állítunk be, de akkor még az erdőszeti szervek megítélése az volt, hogy ennyit lehet termelni és nem többet. Sali elvtárs egyébként világosan megmondta, hogy husz évi agitációnk és politikánk eredményeképen mindenki tudta, hogy vigyázni kell a magyar erdőkre, most kialakult egy helyzet az ismert okok miatt - többet erdőszítettünk, az ismereteink is javultak az erdők állapotáról - most átállítani ezt az egészet az egy szívós, nagyon sokoldalú propaganda tevékenységet igényel, még a magunk meggyőzését is, hogy most más a helyzet, most több fáánk van, most ezt fel kell dolgozni. Általában az irányváltozások a gazdaságpolitikában nagyon nehezek. Például azt mondani, hogy a faipar fejlődjön gyorsabban és a gépipar lassabban, ez egy nagyon nehéz probléma. Vagy a könnyűiparon belül például azt mondani, hogy a textilipar fejlődjön lassabban és a papír-cellulózipar gyorsabban, ez ezer ellenállásba ütközik és csak nagyon szívós küzdelem révén lehetséges. Ugy vélem, hogy az Erdőszeti Egyesületben ennek a témának a megtárgyalása - talán

nem túlzás, ha ezt mondom - bizonyos szempontból ha tárkövet jelent, mert ilyen jellegű témát tulajdonképpen először tárgyalunk meg az elnökségben, de szeretnénk elérni azt, hogy az Erdészeti Egyesületben fokozatosan ilyen jellegű témákkal kapja a széles közvélemény nézetét, de legyen formálója is a közvéleménynek.

2. napirendi pont az erdőgazdálkodásra vonatkozó egyes központi szabályozók működésével kapcsolatban a 1969-70-es módosításról és a munkák tájékoztatója 15 perc szünet.

Madas elvtárs:

Az elnökségi ülést újból megnyitom. Következik második napirendi pontunk. Felkérem Halász elvtársat, hogy bevezetőjét tartsa meg.

Halász elvtárs:

Igen tisztelt Elnökség! Öröm és megtiszteltetés számomra, hogy itt az Egyesület vezetői előtt ezt az ügyet tárgyalhatjuk. Annyit elmondhatok, hogy ezekben a kérdésekben, amelyet a tájékoztatóban tárgyalunk, valóban az Egyesület aktivitása jut kifejezésre. Az itt tárgyalt és 1969-ben már megvalósuláshoz közeledő témáiban a kezdeményezés vagy az Egyesület tagjaitól, vagy az elnökségtől indult ki és hivatali vonalon kellett ezt számszerű formába önteni. Ugy érzem, hogy ezek a témák és ez az ügy kifejezetten példája annak, hogy az egyesületi társadalmi összefogás kezdeményezhet és produkálhat egyes területeken előrehaladást. Némi kiigazítást szeretnék adni a melléklet 1.sz. táblázatában. Az 1. sz. táblázat első sorában a fenyőfűrészáru jelenlegi és az új feladóállomási árat is 80.- Ft-al meg kellene növelni ahhoz, hogy helyes arányokat kapjunk. Itt t.i. a belföldi fuvar 140.- Ft-al számoltuk, holott ez az összeg csak az import beérkezésére vonatkozik. A felhasználók felé érkező áru csak 60.- Ft-al veendő figyelembe. Ez azt jelenti, hogy az új arányok mellett a helyettesítő anyagok pozíciója még tovább javul ahhoz képest, amit itt rögzítettünk.

Madas elvtárs:

Két kérdésem volna. Az egyik kérdés jelentkezik itt, de főként népgazdasági problémában. A második oldalon: az árszínvonal összefüggő problémák megoldása érdekében, a szabadárformába sorolt termékek esetében

jövedelem elvonás mértékének csökkentése. Mi fogja ösztönözni a vállalatot arra, hogy ha csökken a jövedelem elvonás, hogy akkor az árat is lejjebb vigye szabadár formában. Ezt a kérdést azért teszem fel, mert az első háromnegyed év tapasztalata az, hogy ez a hármass árrendszer: fix, mozgó és szabad, ez tulajdonképpen mindenütt a plafonon maradt. Egyetlen vállalat sem ment lejjebb az árakkal ott, ahol joga volt lejjebb menni, még akkor sem, ha esetleg a tervhez képest lényegesen magasabb jövedelme volt. A másik kérdésem a harmadik táblázatra vonatkozik, ahol számomra meglepetés az, hogy a cserből 35.600 m³ tartalék van feltüntetve, a 68-évi kitermelés 5%-a, tulajdonképpen a legalacsonyabb az összes fafajok között.

Sitkey elvtárs:

A második oldalon az utolsó bekezdéshez vonatkozóan lenne kérdésem, hogy történtek-e lépések, illetve korábban hallottam, hogy tárgyalások vannak folyamatban, de valami biztatót tudna-e Halász elvtárs mondani erre vonatkozóan.

Király elvtárs:

A tűzifa árcsökkentés a tervezet szerint a vállalat jövedelmét nem érinti, azonban a termelési érték kiesése a bértömeg jogosultságát igen. Ezzel kapcsolatban valami javító korrekcióra számíthatunk-e.

Kasza elvtárs:

A második oldalon a papírfexporttal kapcsolatos árbevétel..... Van-e arra vonatkozóan felmérés, hogy ezek a szabályozók az első háromnegyedévet illetően minden erdőgazdaság számára biztosítják a nyereséges gazdálkodást és hasonló arányban biztosítják-e ezt. Vagy olyan nagymértékű differenciálással, ami az egyiknek előnyös, a másiknak káros. A 7. oldalon az árrendszerrel kapcsolatban emelkedni fog a negyedik csoportba tartozó bányafa kb 130.- Ft-al, ez vajjon hogyan érinti a fogyasztókat, a termelői ár emelkedése. A 8. oldal utolsó bekezdése meghatározza a szocialista importból származó faforgácslapot a jövőben

az import forgalmiadó a jövőben egyáltalán nem terheli, így ennek az ára a jelenlegihez képest mintegy 24%-kal fog csökkenni. Az én tudomásom szerint jelenleg is olcsóbb mint a hazai termék ára, érdemes lenne gyárat építeni, ha egyidejűleg az importnak olyan kedvezményt biztosítunk, hogy nem leszünk vele szemben versenyképesek. A 11. oldalon a fafajok közötti jövedelmezőségi ellentmondásokat lényegesen csökkenti és jobban alkalmazkodik ill. ösztönöz a ~~fa~~ fatömegtartások kihasználására. Felmerül a kérdés, hogy ezeknél a fafajtaknál a vele együtt jelentkező tűzifa többlettel mi lesz.

Fila elvtárs:

..... a fajlagos gömbfa m³-re vonatkoztatott ára hogy változott és hogy alakult az árrendszer és egyáltalán a gazdasági ösztönzők alapján. Arra gondolok, hogy van öt vagy hat fajta bányászati faanyag, ~~faanyag~~ hogy az árkonstrukció hatására évről-évre a mennyiségi számok alapján fajlagosan 1 m³ gömbfa ára hogy alakult. Az én számításom szerint kb. 150.- Ft-al, tehát úgy alakul a szerkezete, hogy a bányászati fa fajlagos m³ árbevétele a termelőnél kb 150.- Ft-al csökkent. Ez pedig az erdőgazdaságokra nézve több százezer m³, ami nagyon lényeges dolog. Ez csak a saját gazdaságomra van, de hogy országosan van-e ilyen megfigyelés.

Halász elvtárs:

Sorrendben válaszolok. A használati járulék beiktatásával, azután az eltörléssel, vagy csökkentéssel kapcsolatos viták kezdetén a Pénzügyminisztériummal folytatott eszmecsere, mindig oda konkludált, hogy ha csökkentenénk a használati járulékot, tehát a jövedelem elvonást, akkor annak hogy lenne ellentételi biztosítása. Ezért a mostani fázisban nem is lehet, csak a hatósági árintézkedéssel beszabályozott termékeknek hatósági intézkedéssel megteremtett ellentételi biztosíték alapján csökkenteni a használati járulékot. Ebből következőleg egyértelmű ellentételt, tehát fedezetet adni a szabad ár formába sorolt termékek árcsökkentéséhez csak ilyen közvetett módszerrel lehet majd.

Reméljük, hogy fixáljuk a használati járulékot és ezáltal a fakitermelés növeléséből eredő jövedelem egy részét lehessen felhasználni az árcsökkenésre. Most mi a biztosíték erre? Gyakorlatilag egyedüli biztosíték az, hogy a tartalékok ..... és ezt az ösztönzést is, hogy a járulékok stabilizálásával nagyobb fórt adjunk ezt is ezekkel a tartalékolt fafajokra tehát azokra tennénk, ahol kínálat várható, az fogja előidézni az árcsökkenést. Egyéb más biztosíték tehát, mint a piaci összefüggések nincsenek arra, hogy ha engedményt adnánk, akkor az valóban árcsökkenésre vezetne.

A csernek a tartaléka. 3.sz. táblázat. Ez első pillanatban valóban félrevezető, mert hiszen cserben a tartalék jóval nagyobb, mint amit itt ez a táblázat tartalmaz. Nem 30 ezer m³, hanem évente kb 150 ezer m³ tartalék van. Ez azonban a 70-ben lehetséges adata az Erdészeti Hivatalnak az akkor rendelkezésre álló üzemtervekből levezetett, ebben az időpontban lehetséges adata, amely nem számol azzal, hogy felhalmozódott tartalékok vannak, amiknek a felemészítése indokolt és szükséges lenne. Ugy érzem, hogy az adat nem számol a 70-ben lehetséges felhalmozódott tartalékok mobilizálásával.

Sitkey elvtárs kérdésére vonatkozóan utalnék a szöveg harmadik oldalának első bekezdésében arra a megállapításra, hogy a következő egy-két év folyamán az exportpiacunk kedvező változására sajnos nem számíthatunk. Nem számíthatunk olyan értelmű változásra, ami itt a probléma megoldásához szükséges lenne, tehát hogy meg tudnánk takarítani pl. a cser esetében ezt a három dolláros devizafuvar. Némi javulás azonban várható, ahogy tájékozva vagyok, 69-ben talán 30-40 ezer m³-t Ausztriában fognak eladni. Mivel azonban a 69-es volumen megközelíti a 300 ezer m³-t, ez a tíz százalék alapján a cser papírfuvar helyzetét alapvetően nem érinti.

Király elvtárs kérdésére: ez a téma a szakosztályülésen is felmerült, számolunk is ezzel az összefüggéssel olyan értelemben, hogy ha a miniszterium részéről a vállalatgazdálkodás felügyeleti osztály is mindent

el fog követni az illetékes hatóságoknál, hogy a bértömegbázis módosításával, ilyen értelemben is fedezetet kapjon a tűzifa árcsökkenése. Kasza elvtárs első kérdése, hogy a papirfaexport szubvenció ellentételeként miért nem számolunk az erdőfenntartási járulakkal. Nem számolhatunk azzal, mert hiszen az erdőfenntartási járulék nem akkumulációs tétel, legalábbis nem népgazdasági akkumulációs tétel. Ez az erdőfelújítás, erdőfenntartás költségfedezete, egy költségvetési kiadás ellentételeként csak népgazdasági akkumulációs tételt lehet figyelembe venni. Itt egyedül az erdőhasználati járulék szerepltethető, ezért nem számolnak az erdőfenntartási járulakkal. Azt pedig nem ajánlhatjuk fel a szubvenció ellentételeként, mert az azt jelentené, hogy nincs szükség rá.

Második kérdésre: a háromnegyedévi mérlegadatokból felszínre került kép alapján a biztosítóval még le nem számolt aszálykárok mellett két erdőgazdaság van tudomásom szerint, Zemplén és Keszthely, amelyek negatív szaldót mutat. A biztosítás figyelembevételével úgy néz ki, hogy nincs veszteséges erdőgazdaság, minden erdőgazdaság eléri legalább a szabályozásnál figyelembevett nyereséget. Vanak akik ennél nagyobb nyereséget fognak elérni, alapvető kiugrás azonban tudomásom szerint nincs, éppen ezért az én ismereteim szerint a Pénzügyminisztérium is elfogadja azt a megállapítást, hogy az erdőgazdaság területén - nem úgy, mint az iparban általában - a szabályozás alapján véve jól sikerült, mert nem nőttek veszélyesen a nyereségek és nincs túlságosan nagy szóródás.

A harmadik kérdés, hogy a fenyőrönk és a fenyőbányafa tervezett 130.-Ft/m³ emelése, hogyan érinti a fogyasztókat, ha fogyasztók alatt felhasználókat gondolunk, akkor azokat közvetlenül érinti, mert annnyival drágábban kapják az anyagot és így vonódik el a fenyőfűrészáru áremeléséből adódó többlet. A felhasználókat közvetlenül érinti. A fogyasztókhoz általában fenyőgömbfa és fenyőbányafa általában nem kerül, hanem már feldolgozott termék formájában. Ha fogyasztókhoz kerül köz-

vetlenül, akkor ők is drágábban kapják a fenyőgömbfát és a bányafát. A negyedik kérdés a forgácslap import forgalmiadó eltörlésére vonatkozó elképzelés. Utalok az anyag elemzőrészében arra, hogy 68 elején életbeléptetett árszabályozó intézkedések következtében alakult ki egy nagyon helytelen árarány a fenyőfűrészáru és a helyettesítő anyagok között. Ez elsősorban a fenyőfűrészáru alacsony árával függött össze. De szerepet játszott ebben a helyettesítő anyagok magas ára is, és hogy a helyettesítő anyagok összességében, tehát import és Belföldi termelés együttvéve, milyen árszínvonalat képvisel a felhasználó felé, abban szerepet játszott a forgácslap esetében a 42%-os import forgalmiadó is. Ez az Egyesület különböző fórumain, tudomásom szerint az elnökség állásfoglalása szerint is egy helytelen tendenciát, helytelen gyakorlatot rögzített, az import forgalmiadó bevezetése, mert feleslegesen emelte a fenyőfűrészáru helyettesítésére alkalmas forgácslap árszínvonalát. Ezért ennek az egy évig érvényesült helytelen gyakorlatnak a megszüntetésére történik intézkedés ezáltal, hogy itt a forgalmiadót el akarjuk törölni. Az a kérdés, - Kasza elvtárs kérdésében - hogy az idén is olcsó volt, most ezáltal veszélyes lesz a belföldi termelés számára. Idén forgalmiadómentes csak az egyrétegű csiszolatlan forgácslap volt, amely versenytárs a hazai forgácslappal szemben szóba sem jöhetett, mert a hazai forgácslap butoripari minőségű. A többi, a hazaival azonos minőségű a 42%-os forgalmiadót viselte. Jövőre ugyancsak csiszolt, mint a csiszolatlan forgácslap forgalmiadómentes lesz. Ebből következőleg most az a kérdés, hogy ez veszélyes vagy sem a hazai iparfejlesztés számára. Ebben némi eligazítást adhat a melléklet 1. sz. táblája, amelyből kitűnik az, hogy még jelenleg is az import részesedése a teljes belföldi ellátásban alig haladja meg a 10%-ot. Ennek következtében tehát a 24%-os árcsökkenést is összességében csak 3%-os árcsökkenést eredményez. A másik: a mechanizmusnak egyik alapvető célkitűzése volt az, hogy ahol lehetséges, ott nem árt, ha versenytámasztunk és ezáltal a belföldi termelőket az önköltség csökkentés-

re készítjük. Itt arról van szó - talán kivehető volt az anyag elemző részéből - hogy a forgácslap termelésnél van mód az önköltség csökkentésre, többek között a műgyantaköltségnek saját főzésre való átállítása révén. Én tehát meggyőződéssel merem állítani, hogy ez a hazai ipar számára forgácslap vonatkozásában veszélyes versenyt nem jelent, márcsak azért sem, mert még a butorlap minőségű forgácslapunk is, amit itthon tudunk gyártani - amit eddig Szombathely gyártott, jövőre remélhetőleg Háros is gyártani fog - sokkal jobb minőségű, mint amit akár a bulgároktól, akár a lengyelektől ez évben importáltunk. Tehát a minőségbeli differencia is a felhasználókat mindaddig, ami belföldi van, a belföldi forgácslaphoz fogja vinni. Lényeg az, hogy minőségben bírjuk és álljuk a versenyt, másodszor vegyük fel a versenyt, igyekezzünk felvenni a versenyt legalábbis jövőre vonatkozóan az importtal. Erre akar ez az intézkedés ösztönözni.

Kasza elvtárs ötödik kérdése: amely arra vonatkozik, hogy a tűzifa-többletnek az eltérítése hogy érvényesül; erre vonatkozóan annyit mondhatok, hogy a tűzifa árcsökkentésnek az erdőhasználati járuléknak és részben az erdőfenntartási járulék csökkentésével majdnem 100%-os ellentételét meg tudjuk adni a mai állapot szerint. Valószínűleg nem lesz ellentétele a vékony tűzifa árcsökkentésnek, ez azonban valószínűleg kevésbé zavar bárkit is, de a vastag tűzifának biztosítva lesz az itt tervezett intézkedésekkel az ellentétele.

Fila elvtárs kérdésére vonatkozólag konkrét számanyaggal én nem szolgálhatok. Azt azonban tudjuk, hogy áll az a tendencia, amit Fila elvtárs jelez, hogy a bányászat által felvett bányafa súlyozott átlaga, átlag ára csökkenést mutat. De éppen ez az a terület, amire a délelőtti eszmecsere alapján bizonyos intézkedésre volt szükség, mert ki akartuk szorítani korábban mindenünnen a fát, itt pedig muszáj engedni, mert hiszen vannak olyan konkurrens fafajok, amelyeket a bányászatban tudunk jól felhasználni és a bányászatot azáltal tudjuk ösztönözni, hogy olcsóbbodó és főleg az importtal versenyképes árat

produkálunk. Schmal elvtársnak az ehhez kiegészítő kérdésére úgy érzem azonban, hogy bőséges ellentétele van az itt kieső árbevételnek, főleg az értékes fafajú rönk áremelésében, az erdőgazdaságok számára. Egyébként ami ezt a kérdést illeti változatlanul úgy érzem, hogy az erdőgazdaságokat ezek az arányok, és ez a bányászat által felvett faanyagok súlyozott átlagának a csökkenése nem ösztönzi arra, hogy bányafát termeljenek, de nem is az erdőgazdaságokat akartuk arra ösztönözni, de a felhasználót akartuk ösztönözni, hogy mindaddig amíg kap, megvegye és ez a tendencia érvényesült az árakban.

Schmal elvtárs kérdésére: A következőkről tájékoztathatom tisztelettel az elnökséget. A Mohácsi Farostlemezgyár a háromnegyedévi eredmények alapján termelési értékarányosan, illetve árbevétel arányosan 22.3%-os nyereséget ért el. Eszközarányosan éves szinten ez a nyereség el fogja érni a 13-14%-ot. Ez olyan nyereségszint, amely meghaladja - azt hiszem nem tévedek - az ipar átlagát is, vagy legalábbis nem lehet azt mondani, hogy rossz nyereségszint. Amelynek alapján ma már nem lehet felvetni azt a kérdést, ami korábban talán jogos lett volna, hogy az akkumulációs arányok rosszak, mert az iparnál nincs meg az akkumulációs tömeg, amiből fejleszteni tudna. Olyan nyereségszintje van a Mohácsi Farostlemezgyárnak, amelyből képes kellene, hogy legyen a fejlesztésre. Hol tartunk a tervezett cél, ennek a 60 ezer m³-es üzemnek a megvalósításában? A Gazdasági Bizottság határozata előírta, hogy vegyes finanszírozású beruházásként kell ezt a célt megvalósítani és a megvalósításba az érdekelt felhasználókat is be kell vonni. Itt kötelességemnek tartom, hogy az elnökség előtt köszönetet mondjak Kasza elvtársnak, aki a Mecseki Áll. Erdőgazdaság részéről ehhez a beruházáshoz majdnem azt memém mondani, hogy erején felül ajánlott fel, mert 7 éven keresztül 1.2 millió forint hozzájárulást produkált. A többi nálánál talán sokkal érdekeltebb pozícióban lévő erdőgazdaságok nem ajánlottak fel ennyit. Ugy éreztem, hogy ezt itt el kell mondanom. A többi hozzájárulást Schmal elvtárs nagyjából elmondotta

az ERDÉRT felajánlott 105 milliót, a Lignimpex 25 milliót, az erdőgazdaságok Kasza elvtársnak ezzel a nagyon jelentős hozzájárulásával kb 10 milliót. Mohács, maga a beruházó vállalat produkál 340 milliót, 1980-ig. Tehát közadakozásból a beruházás közvetlen fejlesztési költségszükséglete majdnem összejött. Azonban a vegyes finanszírozású beruházásokra előírt, még egyelőre ki nem jegecesedett, de az érdekeltektől hatóságok által ismerttetett szabályai szerint ezeket a beruházásokat a fejlesztési hitel tekintetében ugyanolyan kamatterhek terhelik, mint az egyéb vállalati beruházásokat. Mivel ezek a közadakozásból összejött és a fejlesztési költséggel nagyjából azonos összegű hozzájárulások nem a beruházás ideje alatt jelentkeznek, hanem annál hosszabb idő alatt éves egyenletes ütemben, emélfogva a beruházáshoz 370 millió forint hitelt kell felvenni, aminek a kamata a jelenlegi hiteljogi szabályok szerint kb a 100 millió forintot meghaladja. Tehát egy 500 millió forint fejlesztési célnak a hitelkamata 140-160 millió forintot ér el. Ebből tehát sajnos az a következtetés lenne levonandó, hogy egyetlen reménység az, amit Madas elvtárs délelőtt is említett, hogy remélhetőleg tesznek kivételt. Meg kell itt azt is mondani, hogy - és jó ha erről az Egyesület elnöksége tájékozva van - a napokban folytattunk a téma új előterjesztése ügyében tárgyalásokat a Nemzeti Bankkal, a Beruházási Bankkal és a Tervhivatallal is. A Beruházási Bank részéről pl. a képviselők azt mondták, be kell látni ha egyszer nem megy, nem megy, inkább rohadjon a fa ott ahol van. Tehát a szemlélet sok helyen még nem megfelelő, a Tervhivatal Mezőgazdasági Főosztálya részéről feltétlenül jó szándék volt tapasztalható, mert a megoldás irányában különböző számítási variánsokat kértek és javasoltak. Ma úgy látszik tehát, hogy csak bizonyos irányú kivételek mellett történhet meg a beruházás megvalósítása, annak ellenére, hogy ilyen nagymértékű közadakozást bonyolítottunk le. Egyelőre nem tudok tájékoztatást adni Szombathelyről, annak valamivel előnyösebb a hely-

zete, mert hiszen a beruházás volumene is jóval kisebb, de hasonló problémákkal ott is fogunk találkozni.

Fila elvtárs:

Tisztelt Elnökség! Néhány kérdést kiemelnék, amit tárgyal az anyag, de az az érzésem, hogy vagy a szimptomát nem érzékeli, lehet, hogy tudja, csak én nem tudom kivenni belőle. Azután, hogy az beleértendő-e, amit megítélésem szerint bele kell magyarázni. Az első dolog: ilyen általános vélemény, hogy az a helyes felismerés, hogy a mostani ösztönzők, az u.n. szinten, vagy tartalék nélküli fafajokat ösztönzi termelni és a képzelt tartalékok kiképzését elhanyagoltatja, az megítélésem szerint a javasolt eszközökkel önmagában nem biztos, hogy helyesen átbillentí és azzal a dinamikával menne az inkurrens tartalékoknak a kitemelése, mint amivel az anyag várja. Megítélésem szerint az akácban, cserben és a nyárban is, tehát ami a fenyőt hivatott helyettesíteni, dömpingáruval és nagyon kedvező kereskedelmi feltételekkel kellene a piacon megjelenni, hogy áttörjük az előítéleteket és a hozzá nem értést. Ezért az áldozatot közösen kellene meghozni. Ezalatt azt értem, hogy az a tőke is vegyen részt, amelyet nem akkumulációs célzattal, de önfentartásra termelünk. A nyárkérdésben differenciálást érzek szükségesnek. Ugyanis a hazai nyár termelésre nem biztos, hogy azok a tervezett intézkedések fognak ösztönözni, mert ott sokkal nagyobb az erdőgazdaságoknak a kockázata, mint ami az anyagból érződik. A nemesnyár termesztés rentábilisabb. De Magyarországon a nemesnyár nem mindig olyan területen termesztődik, ahol érdemes termeszteni. Megkockáztatok egy gondolatot: a nemesnyárasoknak a felefontott erdőnek tekinthető. Mivel az elmúlt husz év alatt a telepítéseknel nem tudunk a nemesnyárról annyit amennyit most tudunk. A nemesnyárasokat, az fogja szaporítani, amit a jó akácok vagy más fafajok helyett telepítünk. Én azt mondanám, hogy a VII. termőhelynél rosszabb nyárasokra nem jók a gazdasági szabályozók, tehát nem érvényes rá az az ösztönzés, mint az annél jobbakra. Ahol nem jön ki

20-25% fűrészáru hányad, ott még a tervezett intézkedések sem fogják ösztönözni a rontott nemesnyárasoknak a kitemelését, hogy abból papírfa legyen vagy egyébek. Szíves figyelmébe ajánlom Halász elvtársnak, hogy próbálja megvizsgálni ezt a kérdést, miután úgy tudom, hogy reprezentatív felmérésekkel kb. a hazai nemesnyárasok termőhelyi szórása nagyjából ismert. A bányafánál törzítva jelentkeznek az, amit Halász elvtárs mondott. A bányászat megduplázta a vastag akác bányafa igényét és negyed részét igényli a vékonyból, amit olcsón kellene eladni, és amiért a gazdasági szabályozók vannak. Megveszik a jó árut alacsony árért és az én deszkám, amit csinálók 14-16 cm-es fából az ottmarad. En egyetértek azzal, hogy a bányafánál ezt a szempontot érvényesíteni kell, amit Halász elvtárs mond, de meg kell akadályozni, hogy ezt a bányászat a saját zsebe érdekében a mi rovásunkra, a kitűzött cél megcserélésére felhasználhasson. A tűzifára vonatkozó elképzeléssel teljesen egyetértek, de felhívom a figyelmet arra, hogy a tűzifa további 15%-os árengedményt rejt magában, mert a szintezett állapot meg a 90 napos készlet feltételezett egy 7 q-ás súlyú m³-t, most pedig 180 napos 5 1/2 - 6 q 1 m³ fa. Tehát nemcsak 7.70 Ft-os engedményről van szó, hanem erről a 15%-osról is, amit megítélés szerint figyelmébe kellene venni, mert az erdőgazdaságok itt nagyon nagy bajba kerülnek. A 6. oldalon szerepel az elvonási rendszer. Itt kiegészítésként hangsúlyozni kell, hogy sem a nevelővágásokra nem ösztönöz és nem ösztönöz a jól felfogott népgazdasági érdekből gyorsan átalakítható rontott erdők kitemelésére sem. A 10. oldalon a felsorolásból hiányzik az akác, szerintem az akác területeknek az átalakítása is megérdemli a felárat, a támogatást.

Vida elvtárs:

Mennyire igaz, amit Fila elvtárs itt fejtegetett a szabályozók módosításával kapcsolatban valamint az inkurrens fafajok problémájával összefüggésben legyen szabad egy-két példát elmondanom. Az egyik az a körülmény, amely az én erdőgazdaságomat rendkívül kedvezően érintette

t.i. lényegesen nagyobb mennyiségben kerülnek sorra azok a rossz hazai fenyők kitermelése, amelyeket annakidején nagynevű elődeink létrehoztak. Ezek a feketefenyőkből előállított épületfaanyagok, amelyeknek az ára nem népszerűszerűen szembeállítva azokkal a hasonló célra szolgáló nemesnyáranyagokkal, amelyeknek az ára ennek a fele, meg kell mondanom, hogy míg nemesnyárból el tudtunk adni 100-150 m³-t, addig a fenyő épületfából több mint 2000 m³-t. Ez alátámasztani a Fila elvtárs által említettet, hogy a felhasználók szemléletbeli változására lenne szükség, ha előre akarunk lépni az inkurrens fafajok elhelyezésében, nemcsak a szabályozók jelentős módosításával. ~~Ezzel alátámasztjuk azt is, hogy a felhasználók szemléletbeli változását ki kell segíteni~~ Emlékeztetem Halász elvtársat az egy-két hónappal ezelőtti Kecskeméten lezajlott beszélgetésünkre, amikor a gyengébb minőségű akácok elhelyezésével kapcsolatosan merült fel, hogy a felhasználókban a korábbi években kialakult szemléletet kell megváltoztatni. Ezzel kapcsolatban Csongrád megyében is érdeklődtem és láttam, hogy az a szemlélet uralkodik, hogy a faanyag takarékoság miatt elég nagy tételben a vasbeton oszlopok felhasználása történik. Ez azért érdekes, mert ebben az országban nemcsak jó akácok vannak, hanem meglehetősen nagymértékben 3.4. termőhelyű akác is, ezeknek csak kis része alkalmas fűrészelési célra. A nagyobb részének az elhelyezéséhez a szabályozók segítségét adnak majd. Igaz, hogy az erdőgazdaságok ösztönözve lesznek majd, hogy az inkurrens fafajokból is többet termeljenek ki, de tény az, hogy csak azon keresztül, hogy a szabályozók módosításával lehetőségünk nyílna a helyi árpolitika kialakítására, ez még csak részben jelent segítséget.

Kárall elvtárs:

Tisztelt Elnökség! A gazdasági szabályozók birálata végig söpört az egész országon és mindenki különféle metodikával közelítette meg az év elején azt, hogy mi az amit ő tervezhet és mi az ami nála várható. Nem hagytunk annyi lélegzetet magunknak, hogy félév, háromnegyedév elteltével lássuk azt, hogy tényleg minden vállalat nyereséges legyen és

ez a nyereség milyen szóródásban jelentkezhet. Csak azt tudtuk, hogy az egyik a tölgyért fizet 240.- Ft-ot a másik 210-et, a harmadik 190-et, de senki nem tudta azt, hogy miért van ez a nagy differencia. El kellett fogadnunk azt, hogy akik kidolgozták ezeket a számokat, azok az elmúlt három év alapján hozták ki ezeket a számokat. Elmulasztottuk, hogy bizonyos esetekben helyes következtetéseket vonjunk le. Érintette Fila elvtárs a rontott erdőket és az állományápolás jellegű beavatkozásokat. Az én erdőgazdaságomnál, pedig nem kapok a tisztításért legfelső kategóriát, bátran mondhatom, hogy nincs jövedelmezőbb munka, mint tisztítani. Ehhez hozzá kell tenni, hogy van 5000 ha nemesnyár és fenyőfiatalosom. A tisztítási munka a technológia szerint befejeződik azzal, hogy a töről leválasztottam, ezt nekem megdólják úgy, hogy nekem ezen marad 3-400 Ft-om hektáronként. Azonkívül a vékony faanyagot érdemes kihozni a tisztításból, mindig van felvevő piacom. Minden erdőgazdaságnak van valamiből előnye. A bányászati faanyagot illetően - hogy jó-e a bányafa vagy nem jó - aki a bányák közelében él, az igyekezett elérni, hogy ő a bányának csak bányadeszkrét adjon el. Nem mindenki, de van egy-két gazdaság, aki ezt tette. Ezek azt hangsúlyozták, hogy nem érdemes bányafát termelni. Elvárták volna hogy a másik gazdaság szállítsa oda a bányafát. Valóban úgy néz ki, hogy nem a legjövedelmezőbb. Ha úgy vesszük össze, hogy a bányadeszkrét lehet keresni, a bányafán kell ráfizetni, akkor már nem így néz ki. Nem titok, hogy előnyös helyzetben vannak a Budapest környéki erdőgazdaságok a tűzifában. Mi a határ mentén csak sirni tudunk, hogy van tűzifa és az csak rakódik és a veszélyes az ránk hogy a készletet nem tudjuk fiatalítani, mert a kétévesből lesz három majd négyéves és a végén megsemmisül, mert nem tudjuk elmozdítani. A másik a rontott erdők kategóriája. Nekem az a meggyőződés, minél rontottabb az erdő, annál érdekesebb kitemelni. Miért? Ha nagyon rontott, akkor nincs rajta sok fa. Itt követnünk kell egy tulzást a múlt erdőszemléletben, hogy minden erdő rontott, ahol a potenciális termőképességet az aktuális termőképesség nem éri el. Ezen az alapon akár az egész országra rá lehetne mondani, hogy rontott erdő. Ezt kell egyszer

a helyére tenni, hogy mikor rontott. Ha 10 - 20-30 m³-van, azt mondtam nálam azt, hogy igyekszem nekiállni, ha egyszer érzem, hogy azon a területen ezekből a kurrens fafajokból, amiben az összes nyár és fenyő benne van, többet tudok produkálni, annál előbb veszem, minél kevesebb fa van rajta, mert annál kevésbé hat a véghasználatból származó magas tőár, mert kevés volumenhez csatlakozik. Viszont az erdőművelés finanszírozásánál megtalálom az ellentétét, mert hiszen meggyorsíthatom az átdolgozást, gépesíthetek, úgyhogy összehatásában valóban az a helyzet, hogy ha talán nem is voltak olyan túl rosszak minden vonatkozásában a közgazdasági szabályozók, csak mindenkit másként érintett. Valamiből mindenkinek volt előnye. A tűzifa problémával kapcsolatban annyit eligazítás lehet részünkre, hogy csökkenni fog a fogyasztói ár, a termelői ár, ez akkor értelemszerűen magával hozza azt is, hogy a farost és forgács vonalán is erre kell ráállnunk.

Sitkey elvtárs:

Tisztelt Elnökség! Halász elvtárs által készített anyaggal a legmesszebb menőkig egyetérttek. Egyetérttek, ennek a kérdésnek szükségessége, sürgőssége nem csak most vetődött fel, hanem korábban is. Madas elvtárs emlékezik biztosan, amikor a tavaszi továbbképző tanfolyamon az összefoglaló előadást tartotta, akkor is felvetődött az ottani együttesben, hogy hogy azoknak a közgazdasági ösztönzőknek a megváltoztatása, amelyeken már akkor is látszott, hogy ellentétes irányokba hatnak, mikor kerül sor és mi ezeknek a sora, akkor Madas elvtárs már kilátásba helyezte ezeknek a megváltoztatását, amelyekről itt Halász elvtárs anyagában tájékoztatás van. Egyet értek azért is, mert, mint délelőtt említettem a ~~kk~~ közelmúltban elmeztük az Egyesülés igazgatótanács ülésén a cser és az akác kérdést. Ennek az anyagnak és az ott kialakult vitának is egyik rezüméje volt az, hogy az akác, cser és a cserfakészletek szélesebb körű külföldi értékesítését elősegítő közgazdasági ösztönzők ügyében a szükséges lépéseket meg kell tenni. Alapjában véve ezzel szorosan összefügg és gondolom, mindannyiunknak érdeke az, hogy azokban

a fajokban, amelyeknek a felhasználása kevésbé biztosított, viszont a kitermelés mennyisége volumenében is a felgyülemlett tartalékokban is szorít, tehát ezeknek a kitermelését biztosítani kell. A gazdasági mechanizmus működik, a gazdasági ösztönzőkkel lehet ezt elősegíteni és így feltételezhető, sőt én biztosra veszem, hogy ennek következményeképpen az exportot is lehet fokozni. Továbbá a hazai felhasználását a csernek fokozni kell. A multkoriban kezembe került egy szőlészeti kutatási anyag, amit 1967-ben a Szőlészeti Kutatóintézet adott ki, amelyben az egyik kutató elemezte a beton támaszlopoknak a kérdését, és tanulmánya szerint a betonoszlopoknak kb 15%-a évente tönkremegy. Tehát ez azt jelenti, hogy 10 év után teljes egészében fel kell ujjítni. Egy hevenyészett számítást csináltam, amely szerint ha a vékonyabb akácanyaggal helyettesítjük sokkal kevesebbe kerül, mint a betonnal, amellyel kb hektáronként 16 ezer forintba kerül. Feltétlenül szükséges ezekkel a kérdésekkel foglalkozni és véleményem szerint a gazdasági ösztönzők változtatásával előbbre tudjuk vinni. Az lenne a javaslatom hogy a mechanizmus működése kapcsán nem lenne célszerű évenként ezeket a gazdasági ösztönzőket változtatni. Legalább 1970-ig ne változtassuk és akkor vizsgáljuk felül, hogy hol van szükség változtatásra.

Rakonczay elvtárs:

..... ezzel kapcsolatban megismétlem azt a hivatali vezetőség előtt elmondott javaslatomat, amit rögtön el is vetettek, hogy ennek volna helye a gyéritéseknél. Ez nem abszolút felesleg, mert minden további nélkül visszaadnánk a gazdaságoknak, mert fizetnénk a gyéritésért 2-300 forintot.

Hajászelvtárs:

A jövedelmezőség kérdéséről, amelyet több oldalról felvetettek már néhány szót szólni. Gondolom, hogy egyszer már tisztázni kell azt, hogy amit az erdőgazdaságok 68 évi eredményként terveztek, de akár az iparvállalatokról is mondhatjuk, de mi iparvállalat ^{ainknál} ~~max~~ abszolút nyugodtan állíthatjuk, hogy azok a hiányos ismeretek amennyiben nem

ok
tudták a vállalat megfelelően felmérni, hogy az új gazdasági szabályozók hogy fognak hatni a vállalatok eredményére, tehát egy bizonyos biztonsággal tervezett mindenki. Nagyon helytelen tehát így népgazdasági szemszögből nézve a vállalati tervekhez viszonyítani a tényleges eredményeket. Sokkal helyesebb, ha a számított eredményhez viszonyítva vizsgáljuk. En az eszközarányos nyereséget nem tartom helyesnek, miután a népgazdaságban a különböző szakmák eszközellátottsága és szakmán belül a vállalatok eszközellátottsága nem azonos szinten van. Márpedig maga a termelési tevékenység következtében jelentkező nyereség sokkal inkább kapcsolódik az árbevételhez és sokkal inkább kapcsolódik azokhoz a szükségletekhez, amelyek a vállalat működésénél alapképzés formájában jelentkeznek. Például egy eszközökkel rosszul ellátott vállalatnak nagyobb fejlesztési alapra volna szüksége, mint egy jól ellátott vállalatnak. Tehát nagyobb nyereség kellene képződjön, hogy abból az adózások után olyan fejlesztési alapot képezzen, amely az új szabályozások szerint saját erőből be tudja hozni azt a lemaradást, amit előzőleg más vállalatok népgazdasági ajándékként megkaptak. Ez az eszközarányos vizsgálat meglehetősen torz kép. Jellemző erre az is, hogy pl. fűrészipari vállalatok között, aszerint, hogy volt-e rekonstrukció vagy nem, egészen eltérő eszközarányos nyereségek jelentkeznek. A másik, ez hogy néz ki az erdőgazdaságoknál? Mi az egész árrendszer kidolgozásánál nem elsősorban a jövedelem oldalról indultunk ki, hanem az árszínvonalat szeretnénk volna valahogy olyan mértékben stabilizálni, ami a várható árnyoknál fogva meg fog felelni a piaci helyzetbe való beleilleszkedésnek. Ennél voltak olyan tényezők, amiktől nem tudtunk eltérni, pl. az importnál elő volt írva a 40-es rubelszorzó, vagy a 60-as dollárszorzó, ebből kellett kiindulni. Az más kérdés akkor még erős felfelhasználástól való taszítási szemlélet is uralkodott az árrendszer kialakításánál. Azonban az árrendszernek ezekben a kérdésekben nem akarok belemenni, ellenben ez az árrendszerhez viszonyítva utólag kellett azzal foglalkozni, hogy milyen módon legyen a jövedelem beszabályozva akkor 1967 végéig,

amikor már ismert volt, hogy lesz kialakítva, milyen lesz az adózás, mi tartható vissza a vállalatnak, stb. Ezeknél a szabályozásoknál nem volt - miután a szabályozók minden vállalatra vonatkoztak, nemcsak az erdőgazdaságokra - más eszközünk, mint az erdőfenntartás és az erdőhasználati járulék differenciálásával és beszabályozásával megállapítani az erdőgazdaságoknál egy olyan jövedelmezőségi szintet tényt számok alapján kiszámítva, ami kb. ~~fraxzi~~ nyújtja azokat a lehetőségeket, amelyek az új jövedelemszabályozási rendszerek nyújtani akartak. Itt tehát nem szabad azt keresni, hogy az állomány alapján jogos-e ennyit befizetni vagy nem, mert ebbe belejátszottak a korábbi években kialakult jövedelemviszonyok, eszközellátottság, feltártság, piachoz való közellét és egyéb olyan tényezők, amik az eddigi árbevételekben tényezőkől megállapíthatók voltak. Tehát ezekben biztos, hogy vannak olyan aránytalanságok, amelyek konkrét tényezők alapján nem vezethető le. De az alatt a rövid időszak alatt, amíg ezt szabályozni kellett nem volt más lehetőség, minthogy a legegyszerűbb szorzásokkal megállapítani hogy mennyinek kell lenni az ilyen vagy olyan elvonásnak, ahhoz, hogy a számításba vett jövedelem megmaradjon a vállalatnál. Ebből jöttek ki utólag azok a differenciák, amiket most ez a módosítás korigálni akar. hogy az egyes fafajok közötti piacigény, elhelyezhetőség, helyettesítés szempontjából merrefelé kell ösztönöznünk. Azonban azt véleményem szerint mindenkinek világosan kell látni, hogy mennyi előítélettel is meg kell küzdeni, ha azt akarjuk, hogy a termőhelyen valaki csak nyárfát használjon. Nem beszélve akácról és cserről, mert ennek a helyettesítése nemis olyan egyszerű kérdés. De ha azt akarjuk, hogy ezek a jelenleg nehezen értékesíthető és korlátolt felhasználású fafajból temelhető választékok elhelyezést nyerjenek, akkor egy nagyon céltudatos propagandával és főleg árkedvezmények nyújtásával összefüggő piackutatást kell végezni, hogy ezek a felhasználási lehetőségek bővüljenek. Tehát én azt hiszem, hogy akármilyen mértékben jövedelmezőbb lesz most, nem lehet azt várni, hogy egyik napról a másikra esetleg 100 ezer m³-kel

fog növekedni ez a mostani kitermelési arány. Mert ahhoz minden egyes m³-hez piacot kell keresni, mert azon az elhelyezési lehetőségeken túl amik már eddig ismertek, előfordul, hogy el lehet adni Svédországban 800 m³ akácűrészárut, és ellehet adni még 1000 m³ cserdeszkát is valahova. De itt nincs 10 és 100 ezer m³-ekről szó. Itt el lehet indolni fokozatosan ezeknek a termékek elhelyezésének az útján. Ez bizonyos többletet fog esetleg jelenteni az erdőgazdaságoknál, azonban nem lehet arra számítani, hogy ez egyszerre meg fogja változtatni a jövedelmi helyzetet. Ehhez hozzá kell tennem azt is, hogy ezzel tisztában vannak azok is, akiknek a jövedelemszabályozás módosításában döntést kell hozni, illetve joguk van ahhoz, hogy beleszóljanak. Mert a jelenlegi jövedeleमारányok mellett senki nem is akarja hogy alapvető változás következzen a jövedeleमारányokban. Itt nem is lehet arra számítani, hogy valami olyan engedményt kapjunk, amely abszolút jövedelem többletet jelent az erdőgazdaságok részére. Mindig csak arra lehet számítani, hogy bizonyos finomításoknál ezt olyan tartaléknak használhatjuk fel, amelyiket ellentétként adott esetben fellehet használni. A jelenlegi jövedelemszabályozó népgazdasági tendenciák mellett is, ha elismerik azt, hogy az erdőgazdaságok jelenlegi jövedelemszabályozása mellett elért eredmény az nem sok, az jó, akkor meg lehetünk elégedve. Ezen túlmenően nem számíthatunk arra, hogy kapunk még valamit ajándékba. Van egy eszköz a kezünkben - ez az erdőhasználati járulék - ami adott esetben, amikor a piaci helyzet megkívánja, akkor ezt fel kell használnunk arra, hogy ez további ilyen ellensúlynak tekintve a piaci viszonyok megváltozása következtében szükségessé váló intézkedésekhez fel lehessen használni.

Andor elvtárs:

Részemről nagyon röviden szeretnék ehhez a nagyon fontos témához hozzászólni. Gondolom elsősorban nem is feladatomban, majd Madas elvtárs ezt megteszi helyettünk, véleményem szerint Halász elvtársék által összeállított anyag éppen a délelőtti fejlesztésnek az erdőgazdaságok

részére történő aprópénzre váltását jelenti. Köszönet érte. Minden sorát, ha vannak is benne nehézségek, nagyon egyet tudok érteni azzal amit a Káráll elvtárs mondott, mindenkinek a részére van előny belőle. Mindenképen el kell ismemünk, hogy ezekben a szabályozókban, amelyeket a tárca az elmúlt évben rendelkezésünkre bocsátott feltétlenül sok pozitívum van. Kiemelném külön az anyagból a tűzifa áraknak a rendezését. A tűzifaárak rendezése elsősorban a széleken lévő erdőgazdaságokat érinti. Meggyőződésünk, hogy a szénnel kapcsolatban feltétlenül versenyképes lesz és ez az összes erdőgazdaság szempontjából is előnyt fog jelenteni. Az anyag világosan jelzi, hogy 1975-ben 300-400 ezer m³ felesleg képződne, a jelenlegi rendet figyelembevéve. A másik kérdés amire szeretnék kitémi, bár képviselik itt az alföldi erdőgazdaságokat néhányan, a négy fafajnak a témája. Az akác, gyertyán, cser és nyár. És ezen belül külön kiemelném az akácot. Olyan erdőgazdaságok, mint pl. Kecskemét, amely 48-50%-os akáccal rendelkezik, az gyakorlatilag megvan nyomorítva. Ne csináljunk magunk között a szakmán belül ellentétet ilyen téren, hogy az egyik oldalon szoritjuk a végtelenségig ezeknek a ki termelését, amikor nincs meg ennek az ellentétele. Gondolok itt pl. a rönkre. Nem megy az akácrönk. Ha van is akácrönk, az bélkorhadt. A többi vékony. Nem megy a vékony bányafa, bányadorong, a parkettléc, a bányadeszka, a szőlőkaró. Mit csináljon belőle? legfeljebb a tűzifát tudja eladni. Nagyon lényeges kérdések ezek, amelyekben itt állást kell foglalni, társadalmi vonalon is, hivatali vonalon is akiknek feladata, hogy ebben állást foglaljon. Mía magunk részéről döntőnek tartjuk ezt az anyagot, az a véleményünk, hogy eklatáns példája a társadalmi munkának ez az anyag, mert gyorsan azonnal ad és feltétlenül ennek meg is lesz az eredménye.

Kasza elvtárs:

én úgy látom, hogy ennek az anyagnak a gondolatvilágát az vetette fel, amit a fafajpolitika kényszerített. Ez a fafajpolitikából jelentkező probléma. Az üzemtervek tartalékukat állapítanak meg inkurrens fafajtákból és ezeknek akitemelésére keressük a megoldásokat. A fő megoldása az lenne, amit az első napirendi pontban tárgyaltunk, ez lenne a legjobb az egész népgazdaság szempontjából, ezek a foltozások, amelyeket itt ezekkel a szabályozókkal akarunk elérni, abból nem látom egészen reálisnak a megvalósíthatóságot, mert ez a fafajta, ha igaz, hogy most 1968-ban inkurrens, akkor az árával nem hiszem, hogy megváltoztatja ezt a jelzést. Más oldalról szeretném megvilágítani a témát, nem úgy ahogy ezt a négy fafajta jelentkezik az egész gazdálkodást illetően. Elmondanám, azt, hogy a Mecseki Erdőgazdasági területéről éppen a kurrens fafajták adják 46%-ban a fatömeget, ez a tölgy, a bükk és a fenyő. Mégis, amikor megvizsgáljuk az első háromnegyedév alapján a kurrens termékek eredményét, akkor megállapítható az - persze nem az egész országra vonatkoztatva, mert ezeket az adatokat nem ismerem - hogy a Nyugatmagyarországi Erdőgazdasági és Faipari Egyesülés területén 11 erdőgazdaságból legnagyobb volumenű termelő a Mecseki Erdőgazdaság a 10. helyen van. Mondhatná valaki egy erdőgazdaság nemcsak egy ágazatu fakitemelést bonyolít csak, hanem nagyon sok ágazat eredménye befolyásolhatja ezt. Szeretném felhívni a figyelmet éppen a szabályozókkal kapcsolatos problémára, amelyet most tárgyalunk, hogy erdőgazdaságunk a fatermék termelésben is a 9. helyen áll az eredményt illetően a 11. közül. Vajon miből származik ez? Van egy fafaj statisztikám, amely egyes erdőgazdaságoknak a fafajösszetételét tárgyalja és érdekes, hogy amelyeknél az inkurrens fafajta nagyobb volumenben van, kiderül, hogy abból gazdaságosabban lehet dolgozni. Itt mindjárt mondanák egy számot. Olyan erdőgazdaságban amely úgy van elismerve, hogy cseres állománnyal rendelkezik 28%-a a termelési értékének a nyeresége. A fagyártmány termelésben ennek az

erdőgazdaságnak 40% a nyeresége. Nem találok a statisztikában egyetlen olyan ipari vállalatot sem, ahol a termelés 40%-a nyereségként akkumulálódjék. Éppen ezért az a javaslatom, ez a probléma felmerült az inkurrens fafajták szabályozását illetően, de meg kellene nézni, hogy arányosan vannak-e a szabályozók érvényesítve. Ha kurrens a tölgyfa vagy a bükk, akkor ez ösztönzi, mert akkor ennek az exportlehetősége is nagyobb mint az inkurrens terméknek. És ezek az ösztönzők ilyen aránytalanul jelentkezők, akkor véleményem szerint indokolt ennek felülvizsgálata. Még talán annyit, hogy az előbbi számok azt mutatják, hogy a nagy tartalékokkal, tehát inkurrens fafajtákkal rendelkező erdőgazdaságoknál van a legnagyobb eredmény. Javasolnám, hogy nagyobb hangsúlyt kellene adni a faipar fejlesztésének, mert ott van lehetőség ennek a fafajtának a feldolgozására.

Fila elvtárs:

Az inkurrens fafajok szempontjából ennek az ösztönzőknek a summázatát nem osztom. Én 70 ezer m³ akácát termeltem egy évben. A rendezőség kimutatása szerint 100 ezret kellene termelnem. Azért termeltem csak 70-t mert nem tartom érdemesnek, mert nagy ráfizetéssel tudnám kitermelni a 4., 5., 6., termőosztályon álló 40-50 m³/ha hozadéku akácokat. Amennyiben a közgazdasági környezet, az ösztönzők elősorban egyébként lehetővé tennék, hogy ezt a terméket kitermeljem, akkor indítgatva érezném magamat, hogy piacot keressek, tehát egyáltalán megmozdulnék.

De ha a gazdasági ösztönzők eleve arra kényszerítenek, hogy az 50m³/ha hozamu akácerdőket ne termeljem ilyen árak mellett és ilyen fizetési kötelezettségek mellett, arra csak ráfizetek, akkor nem keresem a piacot nem keresem az értékesítési lehetőséget és nem fogom kitermelni a 30 ezer m³ többletakácot. Egyébként egyetértek Kasza elvtárral.

Halupáné elvtársnő:

Ha van ma is olyan erdő, ahol nem érdemes, mert ráfizetéses a kitermelés, viszont a gyenge termelősövetkezetek gyengé termőhelyeinek jelentős részén csak ilyen erdőket tudnánk telepíteni, akkor már érdemes megelőzni ezt a bajt és nem is telepíteni. Az összes munkamozzanat mind felesleges kiadás lenne. A másik, amit szeretnék felvetni, tolmácsolni néhány kollégának a véleményét ezzel kapcsolatban. Ugyanis a délelőtti megállapodás 9. oldal 1. bekezdése között mintha ellentmondás látszana. Így szól: "A szocialista importból származó nyárpapírfa import forgalmi adója folyó évi 35%-ról 30%-ra mérséklődik." Így ennek az ára a belföldi papírfa árához képest 20-30 Ft/m³-al csökken. Egyrészt felvetődik az, hogy szükséges nekünk importálni nyárpapírfát? /Közbeszólás: 40 ezer m³ hiány van/ ha nem lenne hiány, nem lenne probléma/. A másik az, hogy miért csökkentjük az árát, ez is arra ösztönöz, hogy onnan hozzunk.

Kárall elvtárs:

Ha már egyszer bebizonyítottuk, hogy erdőgazdálkodást csak nagyüzemben érdemes folytatni, akkor ránk maradt az az örökség, hogy a nagyüzemen belül vannak elsőtermőhelyű osztályok és vannak tizedikek. Én veszélyesnek tartom megközelíteni a problémát úgy, hogy .....24 C-ben pedig nem érdemes fát termesztetni. Biztos vagyok benne, hogy Fila elvtársnak van olyan akácosa, ahol nagyon megéri akácot termelni. A mezőgazdasági termelésnél is, amikor kimondják, hogy 18-20 q az 1 kat. holdra eső átlag, vannak olyanok, ahol csak 11, de van ahol 28-t érnek el. Én legalább erdészeti vagy erdőgazdasági szinten bírálok el egy-egy fafajt, akkor ezeknek valahol jövedelmezni kell.

Madas elvtárs:

Néhány rövid megjegyzést én is tennék, hogy Halász elvtárs esetleg arra is tudjon válaszolni. Az első megjegyzésem az, hogy az egész népgazdaságban megállapítható, hogy a szabályozó rendszer alapjaiban jónak bizonyult, a problémák egy része onnan adódik, hogy a vállalatok általában nagyobb tartalékokat építettek be, mint amit a felsőbb szervek ki

tudtak szűrni. Ami teljesen érthető, mert sok ezer ember érdekével áll szemben néhány ember ^(az egész népgazdaság érdekét szem előtt tartva) másirányú kötelezettsége. Ebből alapvető baj nem származott, különböző restrukturációkat kellett az egész népgazdaságban végrehajtani, forrásokat jobban be kell vonni és valamiféle lefölözését a túlságosan nagy ~~egy~~ forrásoknak végre kell hajtani. Az erdőgazdaságoknál a probléma annyival volt komplikáltabb, hogy a jövő szempontjait jobban figyelembe kellett venni és a hatósági szabályozás és a mechanizmus szabályozás között bizonyos összhangot kellett teremteni. De azért számítani kellett arra és erre számított is mindenki és nem is ok nélkül, hogy a hatósági szabályokat és a mechanizmus szabályait azért úgy nem lehet összehozni, hogy ott még ne legyen szükség az erdőgazdaságok vezetőinek és általában az erdészeknek szakmai szeretetére is, amit nem lehet szabályokba önteni. Ez is egy helyes kalkuláció volt, mert ez is jelen volt az idejénél, úgy hogy azt lehet mondani, hogy sem úgy nem üt ki az erdőgazdálkodás gazdasági rendszere, hogy túlságosan magas a ^{jövedelem} többi vállalatokhoz képest, sem úgy, hogy rosszul sikerült és valamiféle dotációt kell adni a vállalatoknak. Egy kérdésre térjünk ki, már futólag délelőtt említettem. Az egész népgazdaságban egyértelműen rugalmatlannak mutatkozik minden vállalat a szabad árformáknál a lefelé való menetben. Ez nyilván azért van, mert a biztonság lehetővé tette, hogy nagyobb spekulációk nélkül, ^{tehát} hosszútávú spekuláció nélkül, hogy árengedményt ad és úgy ad el ^{jobb} és tömegében hozza ^{a nyereséget} le, a nagyobb biztonság meghozta egyszerűbb módon is a nyereséget és ezért nem voltak erre ösztönözve. Az egész népgazdaságban a mostani szabályozók 1969-ben jobban fogják a vállalatokat arra szorítani, hogy ilyen irányú gondolkozásmódot is folytassanak. Konkrétan a mi esetünkben, ahol a szabályozókkal belőtt nyereséghez képest volt egy kb 90 milliós nyereség, lehetett volna utólag gondolkodni csak népgazdaságilag, országosan és nem vállalatokként, hogy ha ez egy erősebben szorított szabályozás lett volna, nem gondolta-e volna végig néhány erdőgazdasági igazgató, hogy

ha tűzifával ez a helyzet és itt él amit Káráll elvtárs mond, és jövőre ez két éves, aztán három éves és azután tönkremegy, nem érdemesebb-e árendedménnyel megpróbálni eladni és megspórolni két-három év múlva egy nagyobb veszteséget. A nyereségek nem szorították az erdőgazdaságokat, mert más módon is lehetett biztosítani a nyereséget, azzal, hogy mi lesz pár év múlva azt majd meglátjuk akkor. Ugyanigy lehetne az itt elhangzott kérdések közül még jönehányat felvetni, hogy a nyereségből ki lehetett volna hozni az áraknak a lefelé való mozgását és akkor még mindig csak a belőtt szintnél lennénk volna. Alapvetően a szabályozóknál kell most arra gondolni, hogy a népgazdasági problémákat most erdőgazdaságra vetítve kicsit jobban előtérbe hozzuk, azaz a jövő problémáit.

■ Egy ilyen ^{kérdés a} ismert eset ^{de} kérdés, részben területet felszabadítani a jobb fafajok részére, részben ha már megvan ez a fakészlet akkor valamilyen formában hasznosítsuk a népgazdaság területén. Ezt a célt szolgálja ez a törekvés, ami itt le van írva, hogy az állami befizetési terheket csökkenteni ezeken a fafajokon és ezzel legalábbis megteremtteni a gazdasági alapjait annak, hogy a gazdaságok olcsóbban hozzák forgalomba termékeiket és ezzel versenyképesebbek legyenek más anyagokban jelentkező cikkekben, tűzifában, betonoszlop és sok mást is lehetne említeni. Ilyen szempontból tehát ez a kérdés szabályozást igényelt. Az a kérdés, amely Fila elvtárs és Káráll elvtárs között felvetődött, az alapjaiban nagyjából gazdasági szabályozó kérdése, és csak kisebb részt etikai kérdés. Azt biztosítani kell azért, hogy aminek a termelését akarjuk, ne legyen veszteséges. Valami minimális nyereséget azért azon kell biztosítani és akkor jön az etika, hogy most pedig ha már nem fizetek rá, ezt a területet szabaddá kell tennem. 1970-ig tulajdonképpen ilyen próbálgatás folyik. Alapjaiban megbizonyosodott, hogy jó és milyen kisebb módosításokkal azok, amelyekkel megközelítik az alapvető célt. Közben azonban már meg kellene kezdeni a 70-80-ig terjedő szabályozók kidolgozását. Azhiszem, hogy ezt két lépcsőben kellene. Először érdemes lenne

számszerűség nélkül csak az elvekkel foglalkozni, hogy a hosszútávú célkitűzések mit kívánnak meg az erdőgazdaságtól. Milyen fafajpolitikát milyen mennyiségi politikát, milyen területi politikát, ez az amit nagyon szorosan össze kell hangolni a népgazdaság most kialakuló problémáival és az elveket kell teljesen tisztába tenni. Utána kell hozzáfogni ahhoz, hogy ezek az elvek most már hogyan ültethetők át a vállalat gondolkodásmódjába, érdeklődési körébe és az egész piaci helyzetbe. Ilyen elveket azért nem lehetett most kristály tisztán hosszú távra leszögezni, mert részben amikor az új mechanizmust kialakítottuk, akkor az erdőgazdasági politikánk éppen csak el kezdett változni. Éppen akkor volt az, hogy most már nem kevés a fánk és nem az a problémánk, ami eddig volt. A másik, hogy egyikünk sem tudta, hogy az új mechanizmus merrefelé fog húzni és mindenki egy kicsit cinkos volt abban, hogy legyen azért ebben biztonság, mert mindig nehezebb, ha baj van a pénzügytől do tációt kémi, mint hallgatni azért, hogy tulsokat adtak. Ugy gondolom, hogy meg kellene kémi az Erdészeti Gazdaságtani Szakosztályt, hogy vegye programjába 69-ben az elvek tisztázását, hogy merrefelé kell ösztönöznie a gazdaságirányítási rendszernek az erdőgazdaságokat. Jó lenne megfordítani a sorrendet, előbb kellene széles körben megtárgyalni és aztán vinni döntés elé, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy ez a mechanizmus azért nagyon merev, bizonyos mértékig olyanak is kell lennie és ha egyszer hosszú vita után valami kialakult, annak megváltoztatása nagyon nehéz.

Halász elvtárs:

Őszintén és szívből köszönöm a hozzászólásokat és a jószándékot. Néhány kérdésre szeretnék visszatérni. Fila elvtársnak volt egy felvetése a bányászattal kapcsolatban. A rönk anyagot ne adjuk oda vastag, vagy bányafaáron, hanem csak a rönkfa árán. A másik, amit Fila elvtárs említett, hogy a bányászat visszaél azzal a lehetőséggel, hogy vastag bányafának, tehát olcsóbban vehette meg a rönköt, visszaélnék úgy, hogy maguk dolgozzák fel a rönköt bányafának. A Pénzügyminisztérium felé

továbbítottuk és felmerült az a gondolat, hogy megvizsgálják és esetleg ezen az alapon a bányákat adóztatják. Ez még egyelőre nincs realizálva, de ha ez realizálva lesz, akkor ezt az adóztatást be fogják iktatni. Állítólag nincs bizonyíték arra, hogy a rönkből széldeszkat vágnának és köszönettel venném ha konkrét megállapításokkal tudnának ebben élni.

Fila elvtárs másik kérdése, amely a tűzifa súlyának a csökkenésével függ össze, sajnos a tények egyáltalán nem bizonyítják a józan észnek ezt a feltevését. A mostani tűzifa árengedménynek az érvényesítését a háromnegyedévi statisztikai tévyszámok alapján szándékozunk elvégezni és itt sajnálatos módon változatlanul 7.29 q az átlagsúly országosan a vastag tűzifánál, az erdőgazdaságok bevallása szerint.

A másik nagyon fontos felvetése Fila elvtársnak az erdőszítési felár. Én azt javaslom és kérem tisztelettel az elnökségtől, indulásra fogadjuk el a cser és gyertyán fafajcserét és az utasításnak az illetékesen való indítása az ERTI vizsgálati adataira támaszkodik, amelyben kimutatták, hogy hol jelentkeznek a legnagyobb tömegű, legnagyobb arányú és legtöbbet ígérő fafajcserés lehetőségek. Az ERTI állásfoglalásából az tűnt ki, hogy a legtöbbetígérő és legnagyobb lehetőségek a cser és gyertyán fafajcserében jelentkeznek. Az lenne a kérésem, hogy ezzel a lehetőséggel induljunk el erre a két évre. Azt hiszem, hogy ez is sokkal több, mint ami eddig volt, mert eddig semmi sem volt. Eddig meg kellett elégedni azzal az átlaggal ami az erdőgazdaságok területén volt és a fafajcserére, az erdőszítésre valóban semmi sem ösztönzött. Ha ezzel indultunk volna az év elején nagyobb lett volna a nyereség is.

Őszintén meg kell mondanom, hogy az idei eredményben nagy szerepe van az idei időjárásnak, ami kedvező volt a fahasználat számára, az erdőművelést viszont nem súlytotta annyira, mert biztosítottak. Tehát abban hogy az idén 280 milliós vállalati eredménynél fogunk kikötni, abban az időjárásnak szerepe van. Jövőre nem biztos, hogy ilyen lesz az idő-

járás, de ez az indító nyomaték, ami ezekben a javaslatokban van, talán segíteni fog némi kiegyensúlyozással, ha élni is tudunk majd azokkal a lehetőségekkel, amelyek ebben vannak.

Vida elvtárs részéről és más oldalról is felmerült a szőlőkaró helyettesítés, az akáctéma. A kecskeméti egyesületi rendezvényen merült fel az akácszőlőkaró felhasználásának korlátozásával kapcsolatos probléma. Ennek alapján az 1969. évi tervről szóló előterjesztésben a miniszterhelyettesi értekezlet előtt megjavasoltuk azt, egy minisztériumhoz tartozunk, a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium hatálytalanítsa ezt a buta rendelkezést, ha van. Kiderült, nem tudtunk nyomára akadni mi ez a rendelkezés, ami fékez. Emiatt nem tudott a minisztérium vezető testülete határozatot hozni. Benne volt a határozati javaslatban, tárgyalta is a minisztérium, mindenesetre meg van a jószándék arra, hogy ezt az akadályt egyértelműen elhárítsuk. Még megnézzük a Beruházási Banknál, hogy ott vane ilyen klauzura.

Felmerült a kérdés Kárall elvtárs részéről, hogy a farostfa árcsökkenés beleértődik-e a tűzifába. Hogy világos legyen: a délelőtti eszmecsere eredményeként ma ott tartunk, hogy a vastag tűzifa és azzal egy fogalom alá eső választékok, tehát a farostfa és a forgácsfa 20%-os árcsökkenése hatósági érintézkedésként előreláthatóan megjelenik és ennek ellentételeként részben a fenntartási járulék, részben a használati járulék fog csökkenni.

Sitkey elvtárs említette a csereszubvenciót. Tisztelettel kérem az elnökségi ülés állásfoglalását, hogy mi legyen a magatartásunk a cserpapírfa szubvenciójával szemben. A téma még nincs eldöntve, ma is vitatott, nyílt kérdés. Mi egyelőre az erdőgazdaságok állásfoglalásai alapján ott tartunk, hogy talán 52.- Ft-ig elmegyünk, de ha azt lehetne mondani, hogy menjünk el 45.- Ft-ig, akkor a kérdés meg lenne oldva és nem lenne vitatva. Persze ez azt jelenti, hogy 15 millióval csökken az érdekelte erdőgazdaságok nyeresége. Ez a javaslat, ami itt az anyagban le

van írva, határozottan 69-70-re tervez változtatást, 71-re semmiképen sem tervez változtatást. Ugy gondolom, hogy ennyit lépni kell, mert ezt a következő két éven elveszíteni ebben a kis lépésben is kár lett volna.

Kasza elvtársnak arra az eözmeftuttatására, hogy az inkurrens fafajokkal rendelkező erdőgazdaságoknak az eredménye jobb, mint a kurrens erdőgazdaságoké. Ez bizonyára az Egyesülés tény számain alapul, de felveszem tisztelettel a kérdést, évtizedeken keresztül azzal küszködtünk, hogy vannak inkurrens fafajaink, amiket különböző műszaki és közgazdasági okoknál fogva nem termeltünk ki. Közgazdasági okai is voltak annak, hogy ma csertartalékaink vannak. Akkor amikor az ember ilyen szabályozókat produkál, el kell határozni az elveket, mire szabályozok egyformán a tölgyre és a csere nem lehet szabályozni. Mert vagy arra szabályozok, hogy a tartalékokat felemésszék és adjak indítónyomatékot, hogy ott árendedménnyel is, de növelje, mobilizálja a tartalékait, vagy azt mondom, hogy ezt továbbra is otthagynom lábon és jobb pozíciót biztosítok a csernek. Ezen az aránytalanságon akartunk és akarunk segíteni. Egyértelmű tudatos volt a cserpapírfa szubvenciójának az 54.-Ft-ra való emelése, tudtuk, hogy ezzel a cserpapírfának jobb pozíciót teremtünk, tudtuk, hogy a cseres erdőgazdaságok ezzel előnyös helyzetbe kerülnek, de azt akartuk, hogy az évtizedek óta tartalékolt immobil készletek végre mozogjanak. Szeretném remélni, hogy nem csak a jó eredmények vannak mögötte, hanem valóban a mobilizálás is, hiszen nőtt a cserfa kitermelés.

Madás elvtárs:

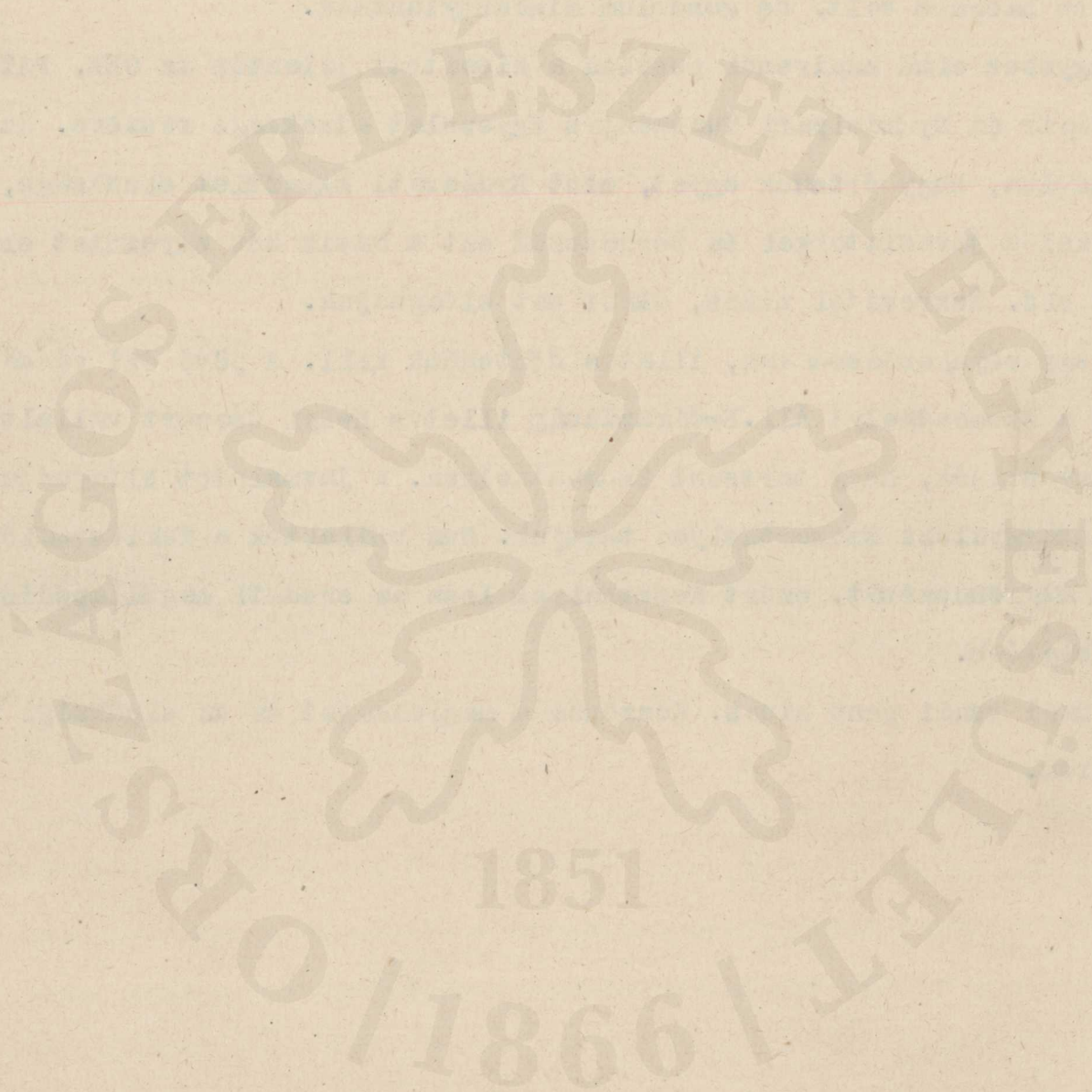
Ezt a napirendi pontot lezárjuk és szeretném megköszönni a Gazdaságtani Szakosztálynak azt, hogy kezdeményezte a rendszer felülvizsgálatát társadalmi vonalon és az érdekeltek bevonásával ezt meg tárgyalta és ide hozta az elnökség elé. ¹⁴ ~~Ugy~~ gondolom határozzunk úgy, hogy fel kell kérni a Gazdaságtani Szakosztályt, hogy 71-75 évekre gondos előkészítéssel széles körű vitákkal először az elveket dolgozzák ki, tárgyalják meg.

Itt bátran kellene a célokat megfogalmazni és ezt kell aztán alátámasztani a szabályozó rendszerrel. Célul ^{beállítás} kiktüzni azt is, hogy társadalmi munkában már az összes érdekelt hivatalok munkatársai az előkészítőmunka során, hivatali megkötöttség nélkül vegyenek részt. Köszönöm az elvtársaknak, hogy az egész napot erre az ülésre szánták, számomra nagyon hasznos volt, de gondolom mindannyiunknak.

Az egyebek című napirendi pontban a kiosztott jelentés az OEE, FATE és Papír és Nyomdaipari Tudományos Egyesület elnöksége részére. Azt javaslom, hogy érssünk egyet, mint Erdészeti Egyesület elnöksége, ezekkel a javaslatokkal és terjesszük ezt a másik két egyesület elnöksége elé. Észrevétel nincs, akkor ezt elfogadjuk.

Még egy bejelentésem van, illetve döntenünk kell. A jövő évi vándorgyűlést a Szombathelyi Áll. Erdőgazdaság illetve Helyi Csoport vállalta és javasolják, hogy tartsunk Szombathelyen. A javaslatot elfogadjuk és a vándorgyűlést Szombathelyen tartjuk. Nem vállalták a fakitermelőverseny megrendezését, ezért Keszthelyen lesz az eredeti megállapodásnak megfelelően.

Más napi rendi pont nincs. Köszönöm a megjelenést és az elnökségi ülést bezárom.

Mezőgazdasági és Élelmiszeripari
Távlati Fejlesztési Bizottság
Erdészeti és Fafeldolgozóipari Albizottsága

Hivatalos használatra !

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS A FAFELDOLGOZÓIPAR FEJLŐDÉSE ÉS HELYZETE

Összefoglaló tanulmány

1851
/1866/

1968. július hó

Mezőgazdasági és Élelmezésipari
Távlati Fejlesztési Bizottság

Erdészeti és Fafeldolgozóipari Albizottsága

Hivatalos használatra !

**AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS ÉS A FAFELDOLGOZÓIPAR
FEJLŐDÉSE ÉS HELYZETE**

Összefoglaló tanulmány

1968. július hó

Mezőgazdasági és Élelmezésipari Távlati Fejlesztési
Bizottság

elnöke : Hont János, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese
titkára : Dr. Madas András, az OT Főosztályvezetője

Erdészeti és Fafeldolgozóipari Albizottság

elnöke : dr. Sali Emil, a MÉM Erdészeti Hivatala vezetője
tagjai : Botka Zoltán, a KIM osztályvezetője
Halász Aladár, a MÉM osztályvezetője
dr. Keresztesi Béla, az ERTI igazgatója
dr. Nagy Gáborné, az OT főelőadója
Oláh Tibor, a ÉVM Tipustervező Int. főmérnöke
Schmal Ferenc, a MÉM főosztályvezetője
dr. Somkuti Elemér, a FAKI igazgatója
Szenes Endre, a Lignimpex vezérigazgatóhelyettese
dr. Urbán Sándor, a SZÖVOSZ főelőadója
Vámos György, a Papiripari Kut. Int. igazgatója
Váradi Géza, az OT ö.á. csoportvezetője
Voczán József, az OT osztályvezetője

A tanulmány alapjául az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozóipar fejlődése és jelenlegi helyzete témakörben összeállított hat résztanulmány, valamint A fafelhasználás, az erdőgazdálkodás és a fafeldolgozás fejlődésének elemzése című összefoglaló anyag szolgált. A fenti anyagokat a Mezőgazdasági és Élelmezésipari Távlati Fejlesztési Bizottság 1968. április 17-i és június 28-i ülésén megvitatta.

A vita alapján készült tanulmányt szerkesztette

Dr. Sali Emil	MÉM
Halász Aladár	MÉM
Váradi Géza	OT

B e v e z e t ő

A népgazdaság egyes ágai fűrészáruból, építőfából, bányafából, talpfából és különböző falemezekből jelentős mennyiséget használnak fel. A fának egyik legmagasabb készültségi fokra feldolgozott terméke, a papír és karton pedig a kulturált csomagolásnak, az általános emberi haladásnak egyik legfontosabb eszköze.

A világ nyersanyagtermelésében a fa és feldolgozott termékei mennyiségileg a kőszén után a második helyet, értékben pedig az acéltermékekkel azonos szinten az első helyet foglalják el.

Ezt a helyüket - annak ellenére, hogy a helyettesítésük érdekében nagy beruházásokat végeztek /pld. műanyag-ipar/ - szilárdan tartják.

A fa világgazdasági jelentősége miatt általános az a törekvés, hogy e fontos nyersanyagnak és feldolgozott termékeinek fogyasztási tendenciáit minél alaposabb vizsgálják és megismerjék. A FAO és egyes fejlett országok ezért igen nagy szellemi energiát fordítanak arra, hogy az erdőgazdálkodás, a fafeldolgozó ipar, a fakereskedelem és általában a fafogyasztás és faellátás terén követendő gazdaságpolitikai irányelveket kialakítsák.

1.0 A FAFELHASZNÁLÁS ALAKULÁSA

A világ fafogyasztása a fát helyettesítő termékek /műanyag, üveg, fém, gáz, olaj, stb/ térhódítása ellenére állandóan nő. A világ erdeiből 1955-ben 1,8 milliárd m³, 1967-ben már megközelítően 2,0 milliárd m³ fát termelték ki és használták fel. Az összes fafelhasználáson belül az iparifa-szükséglet gyors ütemben nő, a tüzelési célra hasznosított fa mennyisége pedig stagnál, illetve a fejlett fafeldolgozó iparral rendelkező országokban erősen csökken. A világ növekvő iparifaszükségletét

- a tűzifa csökkentésével,
- a feltáratlan erdők művelés alá vonásával,
- új erdők telepítésével,
- a fa és fatermékek magasabb készültségi fokra való feldolgozásával,
- a természetes állapotú fát helyettesítő iparágak gyorsütemű fejlesztésével biztosítják.

Európa összes fafogyasztása 1950 és 1967 között mintegy 31 %-kal emelkedett. Az összes fafogyasztáson belül gyors ütemben nőtt az iparifa fogyasztása. Míg a térség összes fafogyasztása évente 1,8 %-kal, addig az iparifafelhasználás közel 4,2 %-kal nőtt. Mivel hazánk fafogyasztásának megközelítően felét import utján biztosítjuk, a hazai fafogyasztás helyzetét az európai tendenciákkal összehasonlítva célirányos vizsgálni.

1.táblázat

Az európai és a hazai összes fafogyasztás alakulása

Időszak ill.év	Európa		Magyarország	
	millió m ³	index	millió m ³	index
1920-38	300	104	6,4	119
1950	287	100	5,4	100
1960	330	116	6,4	119
1967	375	131	8,0	148

Magyarország összes fafogyasztása 1960-ra elérte, Európáé pedig meghaladta az 1920-38-as időszak felhasználását. Az összes fafelhasználáson belül különösen gyorsütemű az iparifa-felhasználás növekedése.

2. táblázat

Az európai és a hazai iparifa felhasználás tendenciája

/1950=100/

Időszak ill.év	Európa		Magyarország	
	millió m ³	index	millió m ³	index
1920-38	163	83	2,1	75
1950	196	100	2,8	100
1960	233	119	3,9	139
1967	290	148	5,3	189

3. táblázat

Az európai és a hazai tüzfafelhasználás alakulása

/1950=100/

Időszak ill.év	Európa		Magyarország	
	millió m ³	index	millió m ³	index
1920-38	136	115	4,3	154
1950	118	100	2,8	100
1960	102	86	2,5	89
1967	87	74	2,7	96

Az európai országok tüzfafogyasztása az 1920-1938-as időszakhoz viszonyítva egyenletesen csökken. Magyarországon 1950-ig volt egy-magyarányu csökkenés, azt mérséklődő fogyasztás követte, az utóbbi években ismét nőtt a tüzfafelhasználás.

1950-ben már mind az európai, mind a hazai iparifafogyasztás meghaladta az 1920-1938-as szintet /2.táblázat/. Hazánkban 1950-től 1967-ig az iparifafogyasztás évi növekedése 5 % körül volt, Európában a 3 %-ot sem érte el. Az 1 főre jutó iparifafogyasztás Európában jelenleg 0,51 m³, hazánkban pedig 0,48 m³ körül van. Viszonylagos helyzetünk a gyorsabb növekedési ütemmel javult, de még nem értük el az európai átlagot.

Az utóbbi évek vizsgálatai szerint az iparifafogyasztás és a nemzeti jövedelem között szoros összefüggés van. Ez a korreláció 500 \$/fő nemzeti jövedelemnél már oly szoros, hogy a nemzeti jövedelem alapján megnyugtató pontossággal számítani lehet az egyes országos távlati iparifa-fogyasztását.

Magyarországon az iparifafogyasztás évi átlagos növekedése megközelítően azonos volt a nemzeti jövedelem emelkedésének ütemével. Európában viszont a vizsgált időszak alatt 1 % nemzeti jövedelem emelkedésre mintegy 0,75 % iparifafogyasztás emelkedés jutott.

Bár az iparifogyasztás dinamikája elsősorban az adott állam fejlettségi színvonalától függ, a fő összefüggéseken belül kapcsolat van még az egyes államok erdősültsége és iparifafogyasztásának mértéke között.

4. táblázat

Az iparifafogyasztás a nemzeti jövedelem függvényében

	M.e.	200	300	400	500	600	700	800	900	1000
Exportáló államok	m ³ /fő	0,32	0,46	0,56	0,70	0,80	0,90	1,10	1,20	1,30
Importáló államok	m ³ /fő	0,14	0,23	0,28	0,35	0,40	0,45	0,55	0,58	0,62

Magyarországon az egy főre jutó iparifafogyasztás alatta van az európai országok átlagának, meghaladja azonban azt a mértéket, amit az egy főre eső nemzeti jövedelem alapján - mint importáló állam - felhasználhatna.

Az, hogy egy állam fát exportál vagy importál, elsősorban erdőterületének viszonylagos nagyságától függ. A fában gazdag államok elsősorban a fűrészárut használják fel különböző célokra, míg az importáló országok olyan termékekkel /acél, beton stb./ helyettesítik, amelyekkel rendelkeznek.

1.1 AZ IPARIFA TERMÉKEINEK FOGYASZTÁSI TENDENCIÁI

A hazai fafelhasználást a felszabadulás előtt a csekély iparifa /33 %/ és az igen nagy tűzifafogyasztás /67 %/ jellemezte. Az iparifafogyasztás - követve az általános gazdasági helyzetet - jelentősen hullámzott.

/1948-50=100/

Időszak ill. év	millió m ³	index
1927-28	3,2	160
1932-33	1,7	85
1948-50	2,0	100
1960	3,9	195
1967	5,3	265

A harmincas évek elején az általános gazdasági válság mélypontra vitte az iparifafogyasztás is és az 1927-28-as fafelhasználás mértéke a második világháború előtt már nem volt elérhető. A második világháború alatt és után ismét visszaesett az iparifafogyasztás. A gyors helyreállítás és az ipari termelés erőteljes növekedése következtében gyorsan emelkedett 1960-ig, majd mérsékeltebben 1967-ig.

A nemzetközi gyakorlatnak megfelelően az iparifát, ill. annak termékeit öt csoportban tárgyaljuk:

fűrészipari termékek,
lemezipari termékek,
papiripari termékek,
bányafa és
egyéb iparifa

1.11 A fűrészipari termékek felhasználásának alakulása

A fejezetben csak a fontosabb fűrészipari termékeket tárgyaljuk:

5. táblázat

A fenyőfűrészárufelhasználás alakulása

É v	Európa		Magyarország	
	összes	1 főre jutó	összes	1 főre jutó
	f o g y a s z t á s			
	millió m ³	m ³ /fő	millió m ³	m ³ /fő
1950	49,9	0,13	0,61	0,07
1960	59,1	0,14	0,72	0,07
1967	67,1	0,15	1,00	0,10

Európában a fenyőfűrészáru felhasználás egyenletes lassu ütemben nő. A hazai 1 főre jutó fogyasztás megközelítően a fele volt az európai felhasználásnak. 1960-tól egy gyorsabb fogyasztási növekedés ütemmel jelenleg az egy főre jutó felhasználás csak 20-25 %-kal alacsonyabb az európai átlagnál.

Hazai fafajadottságaink miatt azonban már ez a fogyasztásnövekedés is magas, mivel erdőterületünknek csak 8,4 %-át foglalják el a fenyők. Így a fenyőfűrészáru szükségletnövekedést kizárólag importból lehet biztosítani. Ennél sokkal kívánatosabb

a szükségleteket a farost-, a faforgács- és a pozdorjalemez ill. nyár fűrészáru felé terelni, mivel ezek a választékok hazai alapanyagból gyárthatók és a fenyőfűrészárut műszakilag jól helyettesítik.

6. táblázat

A lombos fűrészárufelhasználás alakulása

É v	Európa		Magyarország	
	összes	1 főre jutó	összes	1 főre jutó
	f o g y a s z t á s			
	millió m ³	m ³ /fő	millió m ³	m ³ /fő
1950	11,5	0,03	0,13	0,01
1960	13,6	0,03	0,19	0,02
1967	16,9	0,04	0,22	0,02

Az elmúlt 17 év alatt lombosfűrészáru felhasználásunk közel 100.000 m³-rel nőtt. Ez a fogyasztásnövekedés azonban lényegesen alatta van annak a szintnek, amit erdeink fafajösszetétele alapján el lehetne érni. Az 1 főre eső felhasználásunk csak 50 %-a az európai átlagnak. Míg Európában az erdőterületnek csak 42 %-a lombos, addig Magyarországon 91,6 %. Igy a lombos fűrészáru fogyasztásban még lényegesen alatta vagyunk annak a szintnek, amit erdeink fafajösszetétele alapján el lehetne érni.

Vasuti talpfa felhasználásunk a nemzetközi tendenciáknak megfelelően jelentősen csökkent:

7. táblázat

A vasuti talpfafelhasználás alakulása

É v	ezer m ³	index
1951	133	100
1960	54	40
1967	39	29

1965-ben az országban beépített vágányaljak 80 %-át vasbeton vágányaljak adták.

A bányabélésanyagok felhasználása 1951-től 1965-ig gyorsan nőtt, azóta csökken:

8. táblázatA bányabélésdeszka felhasználás alakulása

/1951=100/

É v	millió fm	index
1951	35	100
1965	94	268
1967	76	217

Fajlagos bányabélésanyag-felhasználásunk 1967-ben mégis közel kétszer nagyobb volt az európai átlagnál.

1.12 A lemezipari termékek felhasználásának alakulása

Európában a lemezipari termékek felhasználása gyors ütemben, hazai viszonylatban 1951-től az európai ütemmel nagyjából azonos mértékben nő.

A lemezipari termékek körében különösen gyors a - tűzifa minőségű erdei választékokból és a fafeldolgozó ipari hulladékokból termelhető - faforgácslemez- és farostlemez-felhasználás növekedése.

A butoriparban az elmúlt 15 év folyamán a hagyományos alapanyagokat /a fűrészárut, az enyvezett lemezt, és a hagyományos butorlapot/ felváltották a modern alapanyagok /a farostlemez, a faforgácslap és a pozdorjalap/. Nagy tétel a butoripar fafelhasználásában a furnir, amely egyben tetemes importterhet jelent.

Az egy főre jutó hazai összes lemezipari termékfogyasztás jelenleg még csak a felét teszi ki az európai fogyasztásnak. Európához viszonyított relatív helyzetünkön az elmúlt 17 év alatt nem sikerült javítani. Az egyes lemezféleségek felhasználása az alábbiak szerint alakult.

9. táblázat

A faforgács- és pozdorjalemez felhasználás alakulása

É v	Európa		Magyarország	
	összes	1000 főre jutó	összes	1000 főre jutó
	f o g y a s z t á s			
	ezer m ³	m ³ /ezer fő	ezer m ³	m ³ /ezer fő
1955	423	1,0	1	0,1
1960	2.044	4,8	19	1,9
1967	5.671	12,5	77	7,5

A pozdorjalemezt, bár alapanyaga jórészt nem fa - hanem a kender- és lenfeldolgozás hulladéka - a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően itt tárgyaljuk. Európában a forgácslemez, Magyarországon pedig a pozdorjalemez felhasználása nőtt gyorsabb ütemben. A faforgács- és pozdorjalemezt legnagyobb mennyiségben nálunk jelenleg a bútortiparban használják fel. Európában viszont a forgácslemezek nagyobb részét nem a bútortipar, hanem az építőipar dolgozza fel. Az építőipar számára alkalmas speciális faforgácslemezek hazai gyártása és felhasználása a közelmúltban megkezdődött. Lassan tért hódik a forgácslemez csomagolóanyagként való felhasználása is. Göngyöleggyártási /fenyőfűrészáruból készített láda helyettesítésére/ célra már épül egy forgácslemezgyár.

Egy főre jutó faforgács-pozdorjalemez felhasználásunk viszonylagos helyzete javult, de jelenleg az egy főre jutó hazai fogyasztás még csak 60 %-a az európai fogyasztásnak.

10. táblázat

A farostlemezfelhasználás alakulása

É v	Európa		Magyarország	
	összes	1000 főre jutó	összes	1000 főre jutó
	f o g y a s z t á s			
	ezer tonna	kg/fő	ezer tonna	kg/fő
1955	1047	2,6	5	0,5
1960	1569	5,6	23	2,4
1967	2708	8,9	58	5,7

Az egy főre jutó farostlemezfogyasztás közeledett az európai értékhez.

11. táblázat

Furnirfelhasználásunk alakulása

/1951=100/

É v	millió m ³	index
1951	2	100
1967	19	950

A hagyományos lemezipari termékek körébe az enyvezett lemez, valamint a lécs- és hámozott belsős butorlapok tartoznak. Ezek felhasználását a hazai alapanyagokból előállítható farost-, faforgács- és pozdorjalemez megközelítően szinten tartja.

1.13 A papiripari termékek felhasználásának alakulása

Világviszonylatban a papiripari termékek fogyasztásának mind az összes, mind az egy főre eső mennyisége nagy mértékben nő és a növekedés üteme is gyorsul.

Európában a fogyasztás 1951-1961. között megkétszereződött és a becslések szerint 1975-ben az összes papirfogyasztás megközelíti az 1961. évinek a 2,5-szeresét, az egy főre eső mennyiség pedig a kétszeresét. A termékkörön belül az ipari célú papirok fogyasztása nőtt a legnagyobb arányban és ez várható a jövőben is.

12. táblázat

Az egy főre jutó papirfelhasználás alakulása

/1950=100/

É v	Európa		Magyarország	
	kg/fő	index	kg/fő	index
1950	21,2	100	10,1	100
1961	50,5	238	20,5	203
1967	66,7	314	35,0	347

24 ország nemzeti jövedelmének és papirfogyasztásának vizsgálata alátámasztja, hogy adott nemzeti jövedelemhez meghatározott papirfelhasználási szint tartozik.

13. táblázat

A nemzeti jövedelem és a papírfogyasztás összefüggése

É v	Hazai jövedelem	Nemzetközi jöv. nagyságából számitott fogyasztás	Tényleges hazai fogyasztás	Eltérés
	\$/fő	kg/fő	kg/fő	kg/fő
1950	238	9	10	+ 1
1960	400	25	19	- 6
1965	525	35	30,6	- 4,4

Hazánkban a tényleges fogyasztás 1955. után közel 15 %-kal lemaradt attól a fogyasztási szinvonaltól, amely az egyes évek nemzeti jövedelem nagyságából adódnék.

A nemzeti jövedelemmel való összefüggés mellett különösen szoros a kapcsolat az ipari-papírfogyasztás és az ipari termelés között. Míg a fejlett ipari országokban 1 % termelésnövekedésre 1,3 %-os ipari-papírfogyasztás növekedés jutott, addig nálunk csak 0,8 %.

Bár papírtermelésünk a vizsgált időszak alatt jelentősen emelkedett, a kulturált csonagolási igényt több területen - a papíriport jelentős növekedése ellenére - nem lehetett kielégíteni. Részben a nehézségek megszüntetése, részben az igények kielégítése végett jelentős fejlesztési feladatot kell megoldani. Ehhez a fejlesztéshez a nyersanyagbázist nagyrészen már megteremtettük.

1.14 A bányafa felhasználásának alakulása

Európában a bányafafelhasználás 1950-1960. között még mintegy 40 %-kal nőtt. Azóta részben a széntermelés csökkenése, részben a nagymértékű fahelyettesítés /acéltánok, stb./ révén erősen visszaesett.

A hazai tendenciák - kisebb számszerű eltérésekkel - megegyeznek az európaiakkal.

14. táblázat

Bányafelhasználásunk alakulása

/1951=100/

É v	ezer m ³	index
1951	558	100
1960	789	141
1967	539	97

1.15 Az egyéb iparifa felhasználásának alakulása

Ebben a választékcsoportban foglalják össze a kisebb mennyiségük miatt önálló termékcsoporthoz nem alkotó és más csoportba nem sorolható választékokat /vezetékoszlop, pilótafa, állványfa, sarangolt szerfa, szerfás épületfa, szőlőkaró, stb./. E választékcsoportban a hazai felhasználás az alábbiak szerint alakult:

15. táblázat

Az egyéb iparifa-felhasználás alakulása

/1951=100/

É v	ezer m ³	index
1951	285	100
1960	382	134
1967	946	336

1959-1961 között a választékcsoport legjelentősebb tétele a mezőgazdaság részére gyártott szerfás épületek faanyaga volt. Jelenleg igen jelentős a nem állami /elsősorban termelőszövetkezeti/ erdőkből kitermelt és a termelőszövetkezetek, ill. a helyi lakosság szükségletére felhasznált iparifa. A nem állami erdőkből kitermelt és a helyi igényeket kielégítő iparifa az 1960. évi 128 ezer m³-ről 1965-ig 174 ezer m³-re nőtt.

1.2 AZ IPARIFA FONTOSABB FELHASZNÁLÁSI TERÜLETEI

Abban, hogy a fát és termékeit a népgazdaság ágai milyen mértékben használják fel, becslésekre vagyunk utalva, mert megbízható

adatokkal nem rendelkezünk. Ilyen célú rendszeres adatszolgáltatás egyetlen országban sincs.

A főbb iparifafelhasználó ágazatok végső fa- és faternékfogyasztása tekintetében az 1960. évre nézve vannak becsült adataink. E szerint a gömbfa m³-ben számított százalékos megoszlás az alábbi:

16. táblázat

Az iparifa felhasználás %-os megoszlása

Megnevezés	Európa	Magyarország
Építőipar	29,0	28,2
Bányászat	8,0	29,2
Butoripar	8,0	9,2
Csomagolás	18,0	16,9
Kulturális papir	9,0	6,0
Közlekedés	2,0	4,4
Egyéb	26,0	6,1
Összesen:	100,0	100,0

1960-ban elsősorban a bányászat területén használtunk fel lényegesen több fát az európai átlagnál. 1967-ig mintegy 250.000 m³-rel csökkent a bányafafelhasználásunk, ezzel elértük az európai országok 1960. évi átlagos mértékét /17,5 m³ bányafafelhasználás 1000 tonna széntermelésre/.

Az építőipari fafelhasználás legfontosabb területe a lakásépítés. A legtöbb faanyag a tetőszerkezetekhez szükséges. Az acélszerkezetek és a vasbeton alkalmazása e téren csökkenést eredményezett. Jelentős mennyiségű faanyagot használnak az ajtók és az ablakok gyártásához, bár már tapasztalható a verseny a fa és a fém, ill. az ajtó esetében a fűrészáru és a farostlenez között. A padlóburkolatok építése is egyre kevesebb fát igényel, A paneles építési mód terjedése is nagy faanyagmegtakarítást ígér, mert a zsálužás szinte teljesen, a külső állványozás pedig nagyrésztben feleslegessé válik.

Az egy lakásra eső hazai fajlagos fafelhasználás az 1961. évi 4,24 m³-ről 1965-ig 3,14 m³-re csökkent. Ezen belül a lemez és a lapféleségek mennyisége nem változott, a csökkenés fűrészáruban és építőfában következett be. A lakásépítés mennyiségi növekedése a fajlagos felhasználás csökkenése ellenére az építőipar fafelhasználását a jövőben tovább növeli.

A felszabadulás utáni 20 éves időszakot az jellemezte, hogy az építőiparban minden területen adminisztratív úton és gazdasági ösztönzőkkel arra törekedtünk, hogy a fafelhasználást csökkentjük. A kitermelhető fatömeg jelentős növekedése, a kémiai és mechanikai fatechnológia jelentős fejlődése a legutóbbi egy-két évben azonban felvetette annak szükségességét, hogy a fát egy sor területen újra visszavigyük az építőiparba. Ez jelentős tervezési és szervezési előkészületeket kíván meg.

Az eddigiek alapján egyre szélesebb körben terjed ma már a hétvégi házak, a motelek építésénél a különféle faelemek, panelek felhasználása. Eredményel kecsegtető kísérletek folynak az állattenyésztési épületek esetében is a fa széleskörű felhasználására. A közelmúltban kísérleti földszintes családi házak is épültek fűrészáru, farost- és forgácslemez, műanyagból készült szigetelőanyag, ragasztott tartók felhasználásával. Mindez arra mutat, hogy viszonylag kis beruházási eszközökkel létre hozhatók olyan termelő és kivitelező kapacitások, amelyek révén az állattenyésztésben, raktározásban, hétvégi házak, üdülők építésében a fa felhasználása lényegesen szélesíthető.

Lakóépületek esetében még további kísérletekre van szükség. A csomagolás az iparifafelhasználásnak egyik legjelentősebb területe. Ezt a területet a felszabadulást követő 10-15 évben meglehetősen elhanyagolták. Az utóbbi 5-10 esztendőben viszont a csomagolást már az árutermelés befejező szakaszának tekintik.

A megelőző időszak káros szemlélete viszont még érezteti hatását.

Az átlagosnál jobb zöldség és gyümölcsstermés esetén a csomagolóeszközök hiánya vagy minőségük alacsony színvonala az exportot is fékezi, esetenként meg is hiusítja.

17. táblázat

A felhasznált csomagolószerek értékének %-os megoszlása csomagolófajták szerint 1964-ben

Ország	Papír és karton	Fém	Üveg	Műanyag	Fa	Egyéb
NSZK	50,3	24,1	9,1	11,9	3,8	0,8
Olaszország	44,5	25,8	8,2	8,8	3,2	9,5
Ausztria	56,1	17,2	12,8	9,2	2,7	2,0
Franciaország	51,5	16,7	9,7	12,0	6,2	3,9
Magyarország	29,5	14,3	13,3	4,3	23,2	15,4

Az iparilag fejlett országokban a papírcsomagolóeszközök aránya 50 % körül van a mi 30 %-unkkal szemben. Emellett jóval nagyobb ezen országokban a műanyag csomagolóeszközök részaránya is. Ez azt jelenti, hogy a műanyag fokozottabb felhasználása nem pótolja teljesen a papírcsomagolást. Ezeket elsősorban az üveg és textilcsomagolóanyagok helyett használják.

Mivel a fejlett tőkés országok felé irányuló exportunkban ezen országok szintjéhez kell alkalmazkodnunk, az összes papiripari termékfelhasználáson belül nálunk is nőnie kell a csomagolóeszközök arányának.

18. táblázat

Papirfelhasználásunk összetétele

Megnevezés	Részarány %-ban	
	1960	1965
Sajtó és könyvkiadás	21,0	18,0
Egyéb író-nyomó papír	15,0	12,0
Műszaki papír	7,0	5,0
Csomagolóeszközök és egyéb	56,0	65,0
összesen:	100,0	100,0

Hazánkban még igen kevés a csomagolóeszközök között a farost- és faforgácslemez felhasználása is. Mindenekelőtt a fenyőfűrészáru-ból készített ládákat kell farost- és faforgácslemez ládákkal helyettesíteni. Nemzetközi vonatkozásban 50-60 %-ban használnak

faalapanyagú csomagolóeszközöket, s ezenbelül a hagyományos fa-
ládák aránya nem haladja meg a 8 %-ot. Nálunk ezek aránya 20 %
felett van és kiugróan magas e célra a fenyőfűrészáru-felhasz-
nálás.

A kulturális szükségletek kielégítésében legnagyobb szerepe
az ujságpapirnak és az író-nyomó papirnak van.

2.0 A HAZAI ERDŐGAZDÁLKODÁS FEJLŐDÉSE

A fafelhasználás forrásai közül elsőként a hazai erdőgazdálkodás és a fát feldolgozó iparágaink fejlődését tárgyaljuk.

A felszabadulást követően Magyarországon mód nyílt a céltudatos erdőgazdálkodási politika folytatására. Az ország távlati fahelyzetének javítása érdekében következetesen évről-évre nőtt az ország erdőterülete. Az új erdőtelepítésekben nagy szerepet kaptak a gyorsan növekvő fafajok, a nyárok, a fűzök és a fenyők. Az intenzívebb erdőgazdálkodás bevezetésével nőtt az átlagos fahozam, nőtt az előhasználatok aránya.

Az elemzési időszakban a gyorsan növekvő fa- és fatermékfelhasználás mennyiségének rendszeresen mintegy felét fedezték hazai kitermelésből. Ez az időszak azonban ellentmondásokkal is terhes.

Az ország fanyersanyaghelyzetének következetes javítása révén erdeink a jelenleginél lényegesen nagyobb fakitermelést is lehetővé tennének, a feldolgozó iparnak viszont sem elegendő, sem megfelelő technológiájú kapacitását nem teremtettük meg.

Az erdőgazdálkodás fejlődésében elért eredmények 19. táblázat

Az erdőterület növekedése

/1946=100/

Időszak ill.év	ezer hektár	index	Erdőterület
			Az ország területéhez viszonyítva %-ban
1920-38	1100	98	11,8
1946	1125	100	12,1
1950	1166	104	12,5
1967	1451	129	15,6

1946-tól 1967-ig 326 ezer hektárral /567 ezer k.holddal/ nőtt az ország erdőterülete. Ezt a területnövekedést az erdő művelési ág területnövekedésének és csökkenésének az egyenlege adja.

Az erdők területnövekedésének forrásai

Erdőterület növekedése			Erdőterület csökkenése			Különbözet növekedés	
	kh	%		kh	%	kh	%
Szántóból	368.000	45,8	Szántóba	84.100	35,3	284.400	50,2
Legelőből	281.900	35,0	Legelőbe	73.400	30,8	208.500	36,7
Rétből	60.400	7,5	Rétbe	16.100	6,7	44.300	7,8
Egyéből	94.800	11,7	Egyébbe	65.000	27,2	29.800	5,3
Összesen:	805.600	100,-	Összesen:	238.600	100,-	567.000	100,-

Az Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal szerint az erdők egy kat.holdra jutó aranykorona átlaga gyakorlatilag változatlan maradt /az 1963-beli 2,42-ről 1967-ben mindössze 2,43-ra nőtt/, s ez bizonyítja, hogy erdősítésre általában az átlagosnál gyengébb minőségű földeket használtak fel.

Az erdők használati, ill. tulajdonjogi helyzetében a felszabadulás döntő változást hozott. Az államosítással - a felszabadulás előtti 10 %-kal szemben - az erdőknek 75 %-a került állami tulajdonba. 1967-ben az erdőgazdálkodó szektorok területaránya a következő volt:

állami	78,3 %
ebből: áll. erdőgazdasági	67,0 "
HM	6,7 "
áll.gazdaság	3,2 "
vizügy	0,7 "
egyéb	0,7 "
termelőszövetkezeti	20,9 "
erdőbirtokossági	0,3 "
egyéni	0,5 "

A tulajdoni, ill. kezelési helyzet jórészt meghatározza az erdőgazdálkodás színvonalát: az állami szervek esetében ez jó; a termelőszövetkezeti erdőkkel kapcsolatos fejlesztési feladatok még előttünk vannak, mert

- erdeik zöme sarjerdő,
- erdeik nem megfelelő fafajokból tevődnek össze,
- hiányos a tisztítási és a gyéritési feladatok ellátása.

Erdeink fafajösszetételét döntően szabja meg az, hogy hazánk növényföldrajzilag az egyes lombos erdők övezetébe esik, ezért kevés a fenyőnk.

21. táblázat

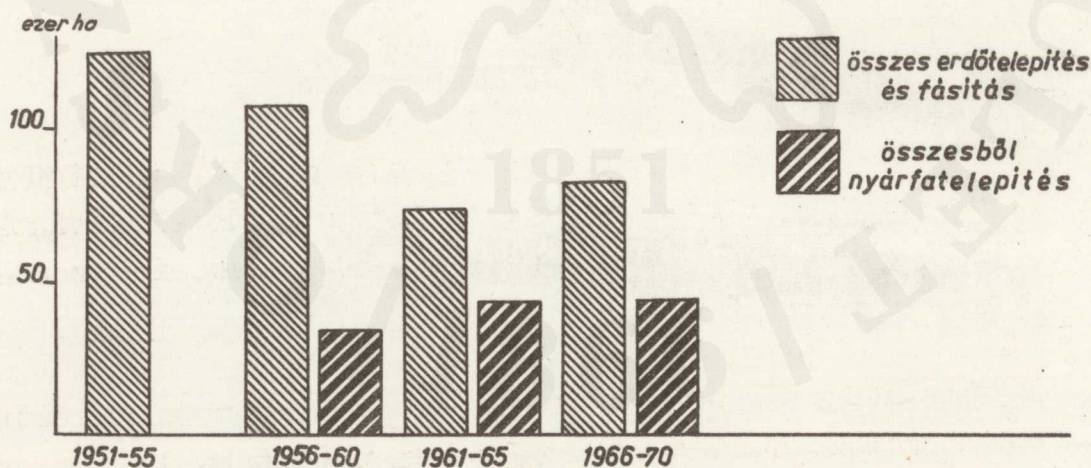
A fontosabb fafajok területi sorrendje

Fafaj	1938	1962
	%	
Tölgy	26,5	26,6
Cser	18,3	17,7
Akác	16,8	16,0
Bükk	11,9	8,6
Fenyők	6,0	8,4
Nyáarak	-	4,2

Jelentős eredmény, hogy a termőhelyi adottságok figyelembevételével növeltük a fenyők, továbbá a legutóbbi 10 évben a gyorsan növekvő nyárfajták területét.

A nyárasok területének alakulása

1. grafikon

Erdeink faállományának átlagos vágaskora a másfél évtizeddel ezelőtti 60 évvel szemben ma 58 év. A csökkenést az alábbiak eredményezték:

- nőtt a gyorsan növekvő és egyben rövidebb vágáskorú fafajok /pl. nyárok/ aránya,
- a területet nem kielégítően hasznosító faállományok 60 éves kor előtt kerülnek kitermelésre.

A szakszerű erdőgazdálkodás egyik alapját az erdőgazdálkodási üzemtervek biztosítják. 1970-re Magyarország összes erdeiből lesz üzemtervünk. Az üzemtervezést azonban állandóan korszerűsíteni kell, ezért az erdőrendezőiségek műszaki eszközökkel való ellátottságát tovább kell javítani. Az eddig elkészített üzemtervek adatai tarták fel a fakitermelés további jelentős növelhetőségét is.

Az erdők hozamát csökkenti, hogy a felszabadulás előtti időkből még igen sok sarjerdőnk van. A fontosabb fafajok esetében a mag- és sarjeredet - a fafaj által elfoglalt területre vonatkozóan - az alábbiak szerint oszlik meg:

22. táblázat

Fafaj	Mag	Sarj
	%	
Tölgy	55	45
Cser	56	44
Akác	36	64
Bükk	77	23

A sarjeredetű állomány kisebb méretű és gyengébb minőségű faanyagot ad. Ezért a sarjerdők egy részét az erdőfelújítások során mageredetűvé kell átalakítani az értékesebb fahozamok elérése érdekében.

1945. előtt mintegy 80 000 ha kitermelt erdőt nem telepítettek újra. Ezt a felszabadulás után teljesen pótoltuk. Így az erdőterületet jobban kihasználjuk.

A nagyarányú erdőtelepítések és erdőfelújítások kezdetben szükségessé tették a csemetetermelés jelentős fejlesztését. Míg az

ötvenes évek közepén közel 600 millió facsemetét neveltünk évente, a folyó években az igényeket 300 millióval elégítjük ki. Ez a jövőben a fakitermelés növelése miatt ismét növekedhet.

2.1 AZ ERDŐGAZDÁLKODÁS MŰSZAKI FEJLESZTÉSE

A vizsgált időszak alatt erdőgazdálkodásunk műszaki színvonala jelentősen - bár nem kielégítő mértékben - emelkedett. A gépesítettség növekedése egyfelől az egy főre jutó termelési érték növekedését, másfelől a munkáslétszám csökkenését is jelentette. A fahasználati munkákban /fakitermelés, szállítás/ az egy főre jutó termelési érték az alábbiak szerint alakult:

23. táblázat

/1961-62=100/

Időszak	Termelési érték	
	ezer Ft	index
1961-1962	107,3	100
1965-1966	123,5	115

Csökkenett a fakitermeléssel foglalkoztatottak létszáma is.

24. táblázat

/1961-62=100/

Időszak	Munkáslétszám	
	ezer Ft	index
1961-1962	12,1	100
1965-1966	11,2	93

A vizsgált időszak alatt a fahasználati munkafolyamatok gépesítettségi színvonala a következőképpen változott:

25. táblázat

Munkafolyamat	Év	
	1955	1965
Döntés, darabolás	19	85
kérgezés	-	3
Rakodás	-	10
Szállítás	72	89

A gyorsabb és rugalmasabb faanyagmozgatás érdekében a felszabadulást követő időszakban a kötöttpályás vasutak helyett elsősorban szabadpályás erdei utakat építettünk.

Az 1950-1965-ig épített feltáróhálózat:

I-III.o.erdei ut	1221 km
Erdei vasut	121 km

A szállító járművek tengelynyomásának növekedése miatt a kőpályás utjaink jelentős részét meg kell erősíteni.

2.2 A HAZAI FAKITERMELÉS NÖVEKEDÉSE

Az ország erdeinek 92-93 %-a elsődlegesen a fának, mint nyersanyagnak a megtermelését szolgálja. Az előzőekben ismertetett több irányú fejlesztés az erdők élőkészletét az 1950.évi 130 millió m³-ről ez idáig mintegy 170 millió m³-re növelte, s lehetővé vált a hazai fakitermelés céltudatos növelése.

26. táblázat

A hazai fakitermelés alakulása

/1951=100/

Időszak ill.év	Bruttó Nettó		Index	Hazai termelés a
	millió m ³			felhasználásból
				százalék
<u>Összes fakitermelés</u>				
1920-1938	3,5	3,1	105	49
1951	3,3	2,9	100	54
1967	4,9	4,4	150	55
1970	5,6	5,0	172	59
<u>Iparifa-termelés</u>				
1920-1938	-	0,415	43	19
1951	-	0,948	100	34
1967	-	2,115	223	40
<u>Tüzifa-termelés</u>				
1920-1938	-	2,702	135	63
1951	-	1,999	100	76
1967	-	2,303	115	86

A két világháború közti rablógazdálkodást nem az általános mennyiségi többletkitermelés jellemezte, hanem az, hogy csak az értékes tölgyesekben, bükkösökben és fenyvesekben folyt a kitermelés, továbbá elhanyagolták az erdőfelújítást és az u.n. nevelővágásokat. Egyes - ma is nehezen értékesíthető fafajokból /pl. a cserből/ - a tartalékok már a felszabadulás előtt kezdtek felhalmozódni.

1950-től mostanáig elsősorban a feldolgozási technológiák és feldolgozási kapacitások hiánya, valamint az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztésének lassu üteme miatt nem termeltünk ki annyi cserfát és akácfát, mint lehetett volna. Az eltelt közel két évtized alatt ez a ki nem termelt fa mennyiség eléri a 11-12 millió bruttó m³-t. Ennek 75-80 %-a cserfa, 15-20 %-a akác. Értékes fafajokban viszont alig mutatkozik megtakarítás. A cserfában és akácfában mutatkozó megtakarítás figyelembevételével azonban a kitermelést az 1967. évi 5 millió m³-ről már jelenleg is 6,7-6,8 millió m³-re lehetne, sőt kellene növelni.

A tartalékolt cser és akác állományok jórészt már túlhaladták a kedvező vágáskort, egészségi állapotuk, minőségük romlik, így értékük csökken, sőt az elszáradás következtében mennyiségük is apad.

Az Erdészeti Tudományos Intézet adatai szerint a cserfatörzseknek

35 - 40 éves korig még csak	9,5 %-a
60 - 65 éves korban	31,6 %-a
70 évesnél idősebb korban	már 46,6 %-a beteg.

Az értékvesztés tehát a kor előrehaladtával gyorsan nő. Idősebb korban számottevő mennyiségi veszteség is jelentkezik: a 81-100 éves cseresek átlagos élőkészlete még 337 m³/ha, a 100 évesnél idősebb állományoké pedig már csak 315 m³/ha.

A tultartott, ki nem termelt cserések értéktermelése tehát mind az állományok egészségi állapotának romlása, mind pedig a fakészlet mennyiségi csökkenése folytán feltétlenül negatív előjelű.

Az ilyen állományok jelentős részét nagyobb hozamu fenyvessé és bükkössé lehetne átalakítani. Az új árakkal végzett számítások szerint 1 m³ nettó fatömeg átlagértéke - az exportszubszenció nélkül - országos átlagban:

a cser esetében	432 Ft/m ³
az erdeifenyő esetében	671 Ft/m ³
a bükk esetében	677 Ft/m ³

Amíg tehát a kitermelés további halasztása jelentős mennyiségi és értékvesztést okoz, addig e pusztuló állományok kitermelése és a térmőhelynek megfelelő fafajokkal történő leváltása a m³-kénti átlagértékek alapján potenciálisan 50 %-os többletérték megtermelését biztosítaná. Ezért a fakitermelést az 1967. évi szinthez képest a lehető legrövidebb időn belül 34-36 %-kal kellene növelni. Ennek érdekében azonban el kell hárítani azokat az akadályokat, amelyek a kitermelés végrehajtását eddig is akadályozták, másrészt meg kell teremteni a kitermelés növelésének műszaki és közgazdasági feltételeit.

A fakitermelés növelését eddig elsősorban az gátolta, hogy a felhalmozódott cserfa iránt - a jelenlegi hazai fafeldolgozó technológiákat figyelmenbe véve - nem jelentkezett kielégítő kereslet. Míg tölgy- és bükkönkből az igényeket nem tudjuk kielégíteni, addig cser- és akácrönkből a rendkívül alacsony /7-10 %-os/ rönkhányad mellett is feleslegük vannak. Bányafában és bányabélésanyagokban az igény állandóan csökken és tüzfából már ugyancsak feleslegeink vannak.

Mindezek alapján a többletként kitermelhető fatömegnek 80-90 %-át csak akkor lehetne hasznosítani, ha az új feldolgozó kapacitások létesítésével farost-, forgácslemezzé és kartonná dolgoznánk fel. Így részben megszűnnék az az ellentmondás, amely

a növekvő faimport és a kihasználatlan belföldi fatömegtartalékok között fennáll. Ezért a kitermelés növelésének legfontosabb feltétele a faipar fejlesztése.

Meg kell teremteni a további fakitermelés növelésének műszaki feltételeit. Biztosítani kell az ehhez szükséges feltáróhálózat-bővítést, a motorfűrészeket, a közelítő és szállító-eszközöket, valamint kérgező-gépeket.

Vizsgálni kell a fakitermelés növelésének közgazdasági feltételeit is, így a jelenlegi faárszinvonalat, az árarányokat és az erdőgazdaságok jövedelem érdekeltiségi rendszerét.

Az 1968. január 1-vel bevezetett új árrendszernek több pozitív vonása van. Az új faáraknak - az új áron számított anyag- és energiaköltségek figyelembevételével - fedezniük kell:

- a fakitermelés indokolt önköltségét,
- az erdőfelújítás és erdőfenntartás teljes költség-szükségletét,
- az erdőgazdálkodásban lekötött álló- és forgóeszközök használati díját,
- ezenkívül a jövedelmező gazdálkodás biztosítása érdekében eszközarányosan mintegy 5 % nyereséget kell tartalmazniuk,

Az erdei termékeknek mintegy harmada tartozik a szabadáras és fele a maximált áras kategóriába. Ezáltal nőtt az erdőgazdaságok önállósága és szerepe az ártervezésben.

Problémát jelent viszont a magas termelői árszinvonal. Az összes erdei fatermékek 1968. évi termelői árszintje az 1967. évi termelői árszinthez képest 43 %-kal, a farostlemez árszintje 18 %-kal, a faforgácslap árszintje 4 %-kal emelkedett.

Ugy látjuk, hogy ez a magas árszint is gátolja a feleslegben rendelkezésre álló fafajok és egyes fatermékek felhasználásának kiterjesztését.

Az áremelés jelentős része erdőhasználati járulékként mint központosított jövedelem elvonásra kerül. Kézenfekvő tehát az árszintvonal csökkentésének vizsgálata a hazai termékeknek mind belföldön, mind külföldön versenyképesebbé tétele érdekében.

Egyes termékek/pl. a farostlemez és forgácslap/ versenyképessége jórészt a feleslegesen magas nyeres^{és}hányaddal is összefügg. Ennek fenntartására viszont a részesedési alap kiszámítására megállapított bérszorzó kényszeríti a termelő vállalatokat. A rendkívül magas eszközérték és a helytelen bérszorzó következtében ugyanis alacsonyabb ár és nyereségszint mellett a dolgozók személyes jövedelme az 1967. évihez képest csökkenne. Az árarányokat alapvetően befolyásoló fenyőfűrészáru ára 40 Ft/RBL alapon lett megállapítva, tekintve, hogy több mint 90 %-át a baráti állanokból hozzuk be. A hazai termelői árak felemelése és a viszonylag alacsony fenyőfűrészáruár így elsősorban ez utóbbi fogyasztására ösztönöz. Ennek az a következménye, hogy nő a fenyőfűrészáru felhasználás, amit azonban már csak növekvő tőkés importtal lehet fedezni.

Néhány fontosabb termék leadóállomási áraránya - a fenyő fűrészáru átlagárához viszonyítva - az alábbi:

Megnevezés	Átlagár Ft/m ³	Index
Fenyőfűrészáru	1.903	100
Nyár fűrészáru	1.819	96
Faforgácslemez	3.150	166
Pozdorjalemez	3.100	164
Farostlemez	4.326	228
Cser fűrészáru	1.575	83

A nyár fűrészáru ára ugyan 4 %-kal alacsonyabb a fenyő fűrészáru áránál, de a műszaki helyettesíthetőség alapján ez az árarány sem jó. A forgácslemez 1:1 helyettesítési arány esetén 66 %-kal, a farostlemez 1:2 helyettesítés esetén 14 %-kal drágább a fenyő fűrészárunál.

Jórészt a helytelen árarányok miatt a fenyőfűrészáru-igények gyorsan nőnek. Mivel demokratikus relációból a szükségletet már nem lehet kielégíteni, 1968-ban 125 000 m³ tőkés importra van szükség. Ilyen árarányok mellett a tőkés import további növekedésével kell számolni. Az érvényben lévő jövedelem-elvonási rendszert helyes lenne úgy kiegészíteni, hogy a leginkább tartalékkolt fafajok kitermelése jelentős nyereséggel járjon.

Mivel a nyereség felosztásának jelenlegi rendszere nem biztosítja azt a fejlesztési alapot, amely a fakitermelés növelésének műszaki feltételéhez szükséges, felül kell vizsgálni az erdőgazdaságok bérszorozóját és nyereségadózási kulcsait is.

3.0 A FAFELDOLGOZÓ IPAR FEJLŐDÉSE HAZÁNKBAN

A hazai fafeldolgozóipar gömbfafeldolgozó kapacitása az 1959. évi 1,1 millió m³-ről 2,2 millió m³-re növekedett. Ez jelentős, de korántsem kielégítő mértékű fejlődés.

Ugyanezen idő alatt az összes iparifa-fogyasztáson belül a hazai feldolgozású iparifa aránya 43 %-ról 47 %-ra emelkedett. A feldolgozott iparifaalapanyag jelentős része /pl. a fenyőgömbfa/ importból származott, ill. származik. Némileg változott az alapvető feldolgozási módok aránya:

27. táblázat

Feldolgozó iparág	Feldolgozott alapanyag			
	1959		1967	
	ezer m ³	%	ezer m ³	%
Fűrészipar	850	77	1.709	77
Furnér-lenezipar	75	7	80	4
Farostlenez, forgács- lap-ipar	19	2	161	7
Papiripar	131	12	234	10
Egyéb faipar	26	2	39	2
összesen:	1.101	100	2.203	100

A fenti változásokat az alábbiakban elemezzük.

3.1 A FÜRÉSZIPARI TERMELEÉS FEJLŐDÉSE

A fűrészipar a faipar legrégebbi ága. Részaránya a feldolgozott gömbfamennyiséghez viszonyítva a legutóbbi 10 évben nem változott, ugyanakkor kapacitása a kétszeresére növekedett. A legnagyobb mennyiséget korábban és ma is az állami fűrészipar dolgozza fel. A feldolgozásban résztvevő szektorok aránya azonban erősen megváltozott:

28. táblázat

Feldolgozó iparág	1959	1967
	a feldolgozott alapanyag %-os megoszlása	
Fűrészipari váll.	57	45
Áll.erdőgazdaságok	31	28
Ládaipar	3	10
Egyéb termelők	9	17
összesen:	100	100

Mintegy 150 ezer m³-rel növelte feldolgozó kapacitását az állami ládaipar és 200 ezer m³-rel nőtt az egyéb termelők feldolgozó kapacitása is. Az egyéb termelő kategóriába tartozó termelőszövetkezetek 1966-ban 250 000 m³ fát dolgoztak fel kiegészítő tevékenységként. Ezzel lényegesen hozzájárultak a helyi szükségletek jobb kielégítéséhez.

A fűrészipar hazai alapanyagbázisa a nyárfa feldolgozásának fokozásával növelhető.

A ládaipari termelés az alábbiak szerint alakult:

29. táblázat

/1951=100/		
Év	Ezer m ³	Index
1951	94	100
1967	290	309

A ládatermelés vonatkozásában figyelemreemléltő eredmény, hogy míg 1958-ban vizsgálva kizárólag fenyő fűrészáruból készítették a ládát, addig ma már közel 30 %-át saját termelésű nyár és bükk fűrészáruból állítják elő.

3.2 A FURNÉR- ÉS LEMEZIPARI TERMELÉS FEJLŐDÉSE

A felhasznált gömbfa mennyisége 10 év óta 80 ezer m³ körül van. A felhasznált alapanyagoknak 25-30 %-a származik importból. A fontosabb termékekből az alábbiak szerint alakult a termelés:

Termék	1951		1967	
	ezer m ³	index	ezer m ³	index
Enyvezett lemez	20	100	18	90
Hagyományos butorlap	9	100	10	111
Furnér, millió m ²	2	100	16	800

Hazai termelésből - a furnér kivételével - a felhasználás 100 %-át elégitették ki. A felszabadulás előtt közel 12 millió m² furnér termelési kapacitással rendelkezünk. Ennek nagy részét elavultsága miatt megszüntettük. Az igények növekedése miatt néhány nagykapacitású gép beállításával a termelést tovább kell növelni.

3.3 A FAROSTLEMEZ- ÉS A FORGÁCSLAPIPARI TERMELES FEJLŐDÉSE

A faipar két legfiatalabb ágazata fejlődésének és a további fejlesztés szükségességének oka az, hogy az egészséges /kis kalóriatartalma miatt tüzelésre sem szívesen használt lágy lombos fafajokból, vagy kisértékű kenény lombos fafajokból/ faanyagból építő-, butor- és ládaipari célokra kiválóan használható terméket ad.

A felhasználó területek egy részén a fűrészárúnál is jobbak, mert anyaguk homogén. E két iparág létrehozása egész hazai faiparunk fejlesztésének legfontosabb eredménye volt az elmúlt 10 évben. A farostlemez-termelést Mohácson, a forgácslap-termelést elsősorban Szombathelyen, kisebb mértékben Sopronban fejlesztették. Jelenleg további forgácslapgyár épül Budafok-Hároson, továbbá egy forgácslapládagyár Vásárosnaményben. E két faipari ág által feldolgozott gömbfa mennyisége az 1959. évi 19 ezer m³-ról 1967-ben 161 ezer m³-re nőtt.

A hazai farostlemez-termelés mennyisége és az összes felhasználás hazai termelésű fedezetének aránya következő módon alakult:

31. táblázat

Év	Termelés ezer m ³	Hazai termelés az összes fel- felhasználás %-ában
1955	0,4	8
1960	10	44
1967	44	76

A szükséglet gyors növekedése a farostlenez-termelés további fejlesztését indokolja. A legutóbbi években fejlesztettük ki a nyers farostlenezek felületének kezelését: 1967-ben 2 millió m² kezelt felületű farostlenezet állítottunk elő. E termékekből az importunk megszűnt.

Forgácslenezből az 1960. évi 9 ezer m³-ről 1967-re 38 ezer m³-re emelkedett a termelés.

Megkezdődött hazánkban a faépitőlapok gyártása is. A faforgács építőlapokat a hétvégi házakhoz és az állattenyésztési

épületekhez használják fel. Bár a felhasználásnak még a kezdetén vagyunk, náris nagy igény jelentkezik.

A pozdorjalenez termelését 1957-ben kezdtük és 1967-ben 44 ezer m³-t állítottunk elő. Felhasználásának köre lényegében azonos a forgácsbutorlapéval. A szükségletet hazai termelésből teljesen fedezzük.

3.4 A CELLULÓZ- ÉS PAPIRIPARI TERMELÉS FEJLŐDÉSE

A cellulóz- és papiripar az állólapok tekintetében legigényesebb ágazatok közé tartozik. Részben ez lehet az oka annak, hogy fejlesztésének ütene nem érte el a kívánt mértéket, holott a felhasználás és az import igen gyors növekedése gyors fejlesztést tesz szükségessé. Várhatólag a fafeldolgozóipar legnagyobb volumenű ágazata lesz.

A cellulóz- és papíriparban feldolgozott famennyiség és ezen belül a hazai termelésű fa aránya a következőképpen alakult:

32. táblázat

/1951=100/

Év	A cellulóz-iparban feldolgozott fa		ebből: hazai
	ezer m ³	index	termelésű fa %
1951	96	100	16,9
1960	115	120	23,2
1967	234	244	45,4

Hazánk erdőterületének csak 8,4 %-át foglalja el a cellulóz-ipar hagyományos nyersanyaga, a fenyő. Ezért a fejlesztés nyersanyagbázisként elsősorban a céltudatos telepítésekkel megtermelt nyárfát és az erdeink fafajösszetételéből adódó kemény lombos fafajokat lehet figyelembe venni. Az erdőgazdálkodásban az alábbi - a papíriparral egyeztetett - mennyiségi cellulóz alapanyag áll rendelkezésre,

33. táblázat

mennyiségi egység 1000 m³

Fafaj	1970	1975	1980
Nyárfa	200	404	710
Egyéb lombos	10	10	10
Fenyő	18	18	40
Gyertyán	100	100	100
Bükk	80	80	80
Egyéb kemény lombos	150	150	150
összesen:	558	762	1090

Ezenkívül cserből - az esetleges szükséglet szerint - több százezer m³-es mennyiségben vehető igénybe papírfa.

Az egyes időszakokban rendelkezésre álló fatömegnek - változatlan kapacitás mellett - az alábbi százalékát dolgozná fel a hazai cellulóz-papíripar:

1970	1975	1980
s z á z a l é k		
20	15,3	9,3

A fentieken kívül évente még mintegy 50.000 to fenyő-hulladékot is fel lehetne a cellulóziparban használni.

A cellulóz- és papiripari termékek közel 500 millió DFt import terhet jelentenek. A cellulóz- és papiripari termékek import-export szaldójának javítása, valamint az eddigi beruházások eredményeként rendelkezésre álló hazai fanyersanyag hasznosítása érdekében a cellulóz- és papiriparunk gyors és nagyvolumenű fejlesztését kell megoldani.

3.5 A BUTORIPARI TERMELÉS FEJLŐDÉSE

A butoripari üzemek államosításától 1960-ig a technikai és technológiai fejlődés mellett butorgyártásunkat az alig változó gyártmányösszetétel jellemezte. Az ipar többnyire a konzervatív típusu butorokat termelte. A kereskedelemben állandóan butorhiány volt. Emellett a butortípusok nem feleltek meg a modern lakás követelményeinek. Az ötvenes évek végén jelentős fejlődés kezdődött. Nemcsak a butorok alakja, mérete, hanem anyaga is változott: erősen csökkent a természetes állapotban felhasznált fa mennyisége, s pl. az állami butoriparban 1960-tól 1965-ig a fajlagos fenyő fűrészáru felhasználás a felére csökkent. Az állami és szövetkezeti ipar butortermelése az 1960. évi 1,8 milliárd Ft-ról 1965-re 2,8 milliárd Ft-ra emelkedett, s 1970-re 3,6 milliárd Ft termelés várható.

4.0 FA- ÉS FATERMÉKIMPORTUNK ALAKULÁSA

Fa- és fatermék-felhasználásunknak átlagosan felét importból fedeztük. E mennyiségi aránnyal szemben az értékarány kedvezőtlenebb képet mutat, mert az értékesebb, előrehaladott feldolgozási fokban lévő termékekben szorultunk nagyobb mennyiségű importra.

Faimportunk alakulását /gömbfa m³-ben/ az alábbi szánsorok mutatják:

34. táblázat

/1951=100/

Időszak ill.év	Millió m ³	Index	Import az összes felhasználás szá- zalékában
<u>Összes faimport</u>			
1920-1938	3,3	174	52
1951	1,9	100	34
1967	4,2	221	52
<u>Iparifa-import</u>			
1920-1938	1,8	108	81
1951	1,6	100	58
1967	3,9	237	73
<u>Tüzifa-import</u>			
1920-1938	1,6	677	37
1951	0,24	100	9
1967	0,30	125	11

A fenti adatsorok alapján megállapítható, hogy

- 1951-hez képest összes fa- és fatermék importunk 121 %-kal nőtt és az összes mennyiségi felhasználásnak mintegy a felét importból elégitettük ki;
- iparifa importunk 137 %-kal növekedett és az iparifa igényeket mennyiségileg 58-73 %-ban importból elégitettük ki;
- a tűzifa import 1965-ig állandóan nőtt, majd az utolsó két év alatt megközelítőleg az 1951. évi szintre csökkent, 1968-ban pedig megszűnt.

Fa- és fatermék importunk devizális terheinek alakulását az alábbi adatok szemléltetik:

35. táblázat

/1951=100/

Év	millió Dft	index
----	------------	-------

Az import mennyiségének 121 %-os növekedésével szemben annak értéke 177 %-kal nőtt. Az import mennyiségi gömbfa egysége tehát ma közel 50 %-kal többre kerül, mint 17 évvel ezelőtt. Ebben csak kis szerepe van a világpiaci árak emelkedésének, azok viszonylag stabilak voltak. Az import összetételében azonban jelentős eltolódás következett be az értékesebb választékok felé.

Fa- és fatermék-importunk relációs megoszlásának alakulása

36. táblázat

/1951=100/

Év	Demokratikus		Tökés		Tökés import az összes import %-ban
	millió Dft	index	millió Dft	index	
1951	422	100	65	100	13
1955	450	107	285	438	39
1967	1004	238	346	532	26

Tökés importunk 1951-1955 között jelentősen emelkedett, azóta csak kisebb ütemben nő. Ezt jórészt a szovjet szállítások növekedésével, kisebb mértékben a hazai farost- faforgács és pozdorjalenezipar fejlesztésével, valamint a furnérgyártás hazai fokozásával értük el.

1955-óta szükségletünket mintegy 50 %-ban a Szovjetunióból származó importtal elégítjük ki. Faimportunk jelentősebb tételei az alábbiak:

A fenyő-gömbféleségek /fűrész-rönk, bányafa, papirfa, stb/ fa- és fatermék importunknak mennyiségileg egyik legjelentősebb tétele. Ezen importja 1967-ben már megközelítette az 1,3 millió m³-t. Ebből mintegy 300.000 m³ az exportra való termelés célját

szolgált. Korábban e termékcsoporthoz legnagyobb tétele a bányafa és a papirfa volt. Az utóbbi években azonban a bányászati célra szánt anyagok mennyisége abszolút értelmében is csökkent, a papirfa alig nő, viszont nagymértékben nőtt a fűrészáru- és göngyöleg-gyártáshoz, illetve az export-termeléshez felhasznált anyag mennyisége.

Az import származási összetétele az utolsó 10-15 év alatt kedvezően megváltozott. 1955-ben a teljes mennyiségnek még csak 32 %-át, 1967-ben már 99 %-át szocialista relációból vásároltuk. Az utolsó 15 év alatt végzett új erdőtelepítések 1980-85 körül ugyan már szolgáltatnak fenyőpapírfát.

Exóta gönbfá importunk az 1950-es évek elején még csak néhány száz m³ volt. 1955 óta a furnér- és főleg a pozdorjalapgyártás gyors növekedésével összefüggésben azonban gyorsan nő. A jövőben a nyár fakitermelés növekedése a növekvő furnér-szükséglet alapigényének jelentős részét fedezi, a jelenlegi import /21000 m³/ nagyobb mértékű csökkentésére azonban nem igen számíthatunk.

A fenyő fűrészáru a népgazdaság 1966.évi összes importjában az érték alapján a nyers gyapot és a nyersolaj után a harmadik helyen állt. Mennyisége 1960 óta rohanosan nő:

37. táblázat

/1951=100/

Év	I m p o r t	
	ezer m ³	index
1951	469	100
1955	514	110
1960	531	113
1967	810	173
1968	1000	213

Az 1967. évi import 98 %-a szocialista relációból származott. Belátható időn belül az import mennyiségi csökkentésére nem

lehet számítani, sőt az igények növekedése miatt a tőkés import emelkedése várható.

A bükk fűrészáru importja 1959 óta nő. 1967-ben már meghaladta az 52 000 m³-t. Mintegy 70 %-a szocialista relációból, 30 %-a Jugoszláviából származott.

Nyers farostlemez importunk az elmúlt 10 év folyamán a belföldi terrelő kapacitás fejlődésével összhangban hullámzott.

38. táblázat

/1959=100/

Év	Import	
	ezer m ³	index
1954	-	-
1959	19	100
1962	-	-
1967	15	78

A hazai gyártás továbbfejlesztésével az import teljesen kiküszöbölhető.

Faforgácslap importunk gyakorlatilag teljes egészében szocialista relációból származik. Mennyisége szorosan követi a hazai iparfejlesztés ütemét.

39. táblázat

Év	Import
	ezer m ³
1959	2
1960	0
1963	15
1967	6

A faforgácslemez import a belföldi gyártás fejlesztésével teljes egészében megszüntethető.

A furnir jóformán teljes egészében tőkés relációból származik.

Az import állandóan és főleg a furnér-borítású pozdorjalap gyártás megindulása óta 1955-ben még csak kb 0,5 millió m² volt, 1967-ig 2,5 millió m²-re nőtt. A belföldi gyártás fejlesztése és a nyersanyagellátás /exótáronk import/ növelése esetén az import csökkenthető lesz.

A tőkés országokból származó fa- és fatermék importunkban az összes többi termékcsoporthoz aránylag jelentéktelen szerepet játszik, és általában csökkenő tendenciájú, a cellulóz- és papiripari termékek importja azonban állandóan növekszik, és 1967-ben tőkés fa- és fatermékimportunknak már több mint háromnegyed részét ezek a termékek adták. Ennélfogva a fa- és fatermék szektorban a hazai gyártás fejlesztésével a tőkés import csökkentésére ezen a területen vannak a legnagyobb lehetőségek.

Több külkereskedelmi vállalatunk /pl. Konsumex, Ferunion/ bonyolít, részben kontingentált, részben választékcsere importot. Ennek keretében kész bútort, ajtót, ablakot, parkettát és faházakat hozunk be. Ezek együttes értéke az 1960. évi 127 millió Dft-ről 1967-ig 175 millió Dft-ra emelkedett.

5.0 FA- ÉS FATERMÉSEXPORTUNK ALAKULÁSA

Az ötvenes évek elején hazai viszonylatban még eléggé általánosan az volt a felfogás, hogy fában szegénységünk miatt a fa-exportunknak nincs létjogosultsága. Egyre inkább nyilvánvalóvá vált azonban az a tény, hogy fafeldolgozó iparunk kapacitása és üzeink technológiája nem képes minden - a hazai szükségletek fedezésére egyébként alkalmas - faanyag feldolgozására, ugyanakkor a feleslegben rendelkezésre álló anyagok egy részét a nemzetközi piacon papirfaként értékesíteni lehetne. 1962-63-tól kezdve gyors ütemben növekedett fa- és fatermék-exportunk.

40. táblázat

Év	összes export	
	ezer gömbfa m ³	millió DFT
1951	14	9
1955	110	32
1960	141	41
1967	815	214

Az export 90 %-ban a tőkés fizetési mérleget javította. A tőkés fa- és fatermék importunk értéke 1964-ig állandóan nőtt, azóta pedig egy szinten mozog, tőkés fatermék kereskedelmünk egyenlege lényegében állandóan javul. 1967-ben tőkés exportunk már elérte a tőkés import 55 %-át.

Legfontosabb tétel a papirfa. Ezzel mód nyílt - a hazai cellulózkapacitások megteremtéséig - a tőkés export növelésére. Az exportnak több mint 90 %-a a tőkés relációba irányul. 1967-ben megindult a belföldön fel nem dolgozható cser papirfa exportja is.

41. táblázat

Év	Papirexport ezer m ³ -ben
1960	9
1965	173
1967	264

A fűrészipari termékek exportjának tulnyomó részét szovjet /import/ fenyő gömbfának hazai feldolgozásából nyert fenyő fűrészáru exportja adta.

Az export majdnem 100 %-ban tőkés relációba irányul.

A cellulóz- és papiripari termékekben szintén csak az utóbbi néhány évben, a szalmacellulóz-gyártás és más papirtermelő egységek belépése következtében indult meg jelentősebb export-forgalom. Ez főként árucserre jellemű.

42. táblázat

Év	millió DfT
1951	3
1967	44

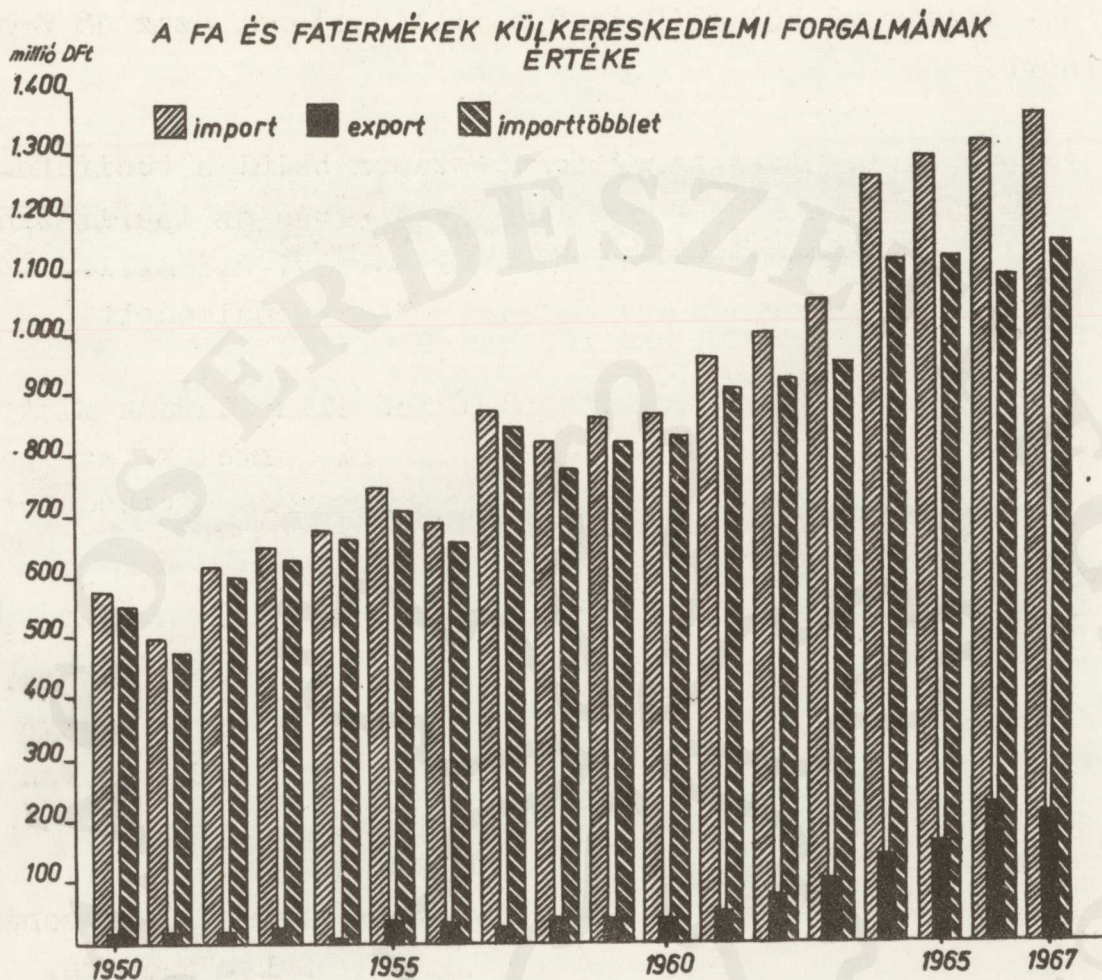
E termékcsoport exportjának 50-60 %-a szocialista országokba irányul.

A butorexport jelentősen, az 1959. évi 25 millió DfT-ről 1967-ig 113 millió DfT-ra nőtt.

Exportunkat mennyiségben és tendenciájában a nyersanyag-export jellemzi.

Ez egyértelműen a hazai feldolgozóipar kapacitásának hiányára utal. Ezért az export átlagértéke meg sem közelíti az import átlag értékét. Export szállitásaink nagyobb része tőkés országokba irányult.

2. grafikon

A nyersanyag-export növekedése addig tart, amíg a hazai üzemek létrehozásával elsősorban a cellulóz- és papiripar fejlesztésével módot nem adunk a súlyos devizafuvarral, alacsony nyersanyagáron exportált termékeink hazai feldolgozására.

6.0 ÖSSZEFOGLALÓ

1. A hazai összes fa- és fatermékfelhasználás az 1950. évi 5,4 millió m³-ről 1967-ig 8,0 millió m³-re, azaz 48 %-kal nőtt.

2. Az összes fa- és fatermékfogyasztáson belül a tűzifa-fogyasztás lényegében stagnál, a fogyasztás az iparifában és feldolgozott termékeiben nő: az 1950. évi 2,8 millió m³-ről 1967-ig 5,3 millió m³-re, azaz 89 %-kal emelkedett.

3. Az európai átlaghoz képest mutatkozó elmaradásunk miatt /forgács- és farostlemez és papiripari termékek/ az ipari-fa és termékei fogyasztásának további tartós növekedésére kell számítani.

4. A hazai erdőgazdálkodásban az erdők területének 29 %-os növelésével a gazdálkodás intenzívebbé tételével, a fafajösszetétel javításával /a gyorsan növő lombos és fenyő fafajok arányának növelésével/ biztosítottuk a hazai fakitermelés gyorsabb növelésének lehetőségét.

5. A hazai fakitermelés a növekvő fa- és fatermékfelhasználásnak mennyiségileg folyamatosan mintegy felét fedezte.

6. A hazai fafeldolgozóipar /elsősorban a fűrész- és lemezipar, valamint a cellulóz- és papiripar/, nyersanyagfeldolgozó kapacitását évi 1,1 millió m³-ről 2,2 millió m³-re fejlesztettük. A fejlesztésnek ez a mértéke mennyiségileg sem ki-elégítő. A további fejlesztés során ezért a mennyiségi fejlesztést is kell folytatnunk s e mellett olyan technológiával dolgozó üzemeket kell létesítenünk, amelyek figyelembe veszik hazai fanyersanyagadottságainkat.

7. A fafeldolgozó ipar mennyiségileg és technológiailag kielégítő fejlesztésével egyidejűleg gondoskodnunk kell a fakitermelés növeléséhez szükséges műszaki és közgazdasági feltételekről /erdei feltáróhálózatépítés, kitermelő és szállítóeszközök biztosítása, az árak és árarányok ill. az érdekeltségi rendszer vizsgálata/.

8. Az 1950-től mennyiségileg több mint kétszeresére /4,2 millió gömbfa m³-re/ és értékben közel háromszorosára /1,35 milliárd devizaforintra/ emelkedett fa- és fatermek importterhének további növekedését jelentősen lassítjuk az említett feltételek megteremtésével és az 1967. évi 5,2 millió bruttó m³-rel szemben mihamarabb elérhetjük az erdeinkből lehetséges 6,7-7,0 millió m³ kitermelést.

T Á J É K O Z T A T Ó

az Országos Erdészeti Egyesület Elnöksége részére
egy-egy központi szabályozók működésének felülvizsgálatával és 1969-70. évi módosításával kapcsolatban

I.

A Gazdaságtani Szakosztály 1968. évi munkatervének gerincét az erdőgazdálkodás és a faipar területén érvényesülő közgazdasági szabályozók hatásának elemzése képezte. A felülvizsgálat kiterjedt az 1968. január 1.-én életbe léptetett árakra, a vám-, adó- és jövedelem-elvonási rendszerre. A minisztériumi munka során előkészített és a szakosztály üléseken részletesen megvitatott elemzés fontosabb megállapításait a következőkben lehet összefoglalni:

1. Árrendszer

Az erdei /primér/ fatermékek egyes választékcsoportjai közötti új arányok általában megfelelőek: a termelőket helyesen a maximális értékkihozatalra, a felhasználókat /bányafa, papírfafa/ pedig általában az import helyettesítésére ösztönzik.

Ezek árszínvonala azonban – a tölgy és a bükk iparfafa választékai kivételével – a piaci igényekhez képest általában túlzottan magas. Ez akadályozza a kevésbé keresett fafajok /cser, akác, gyertyán/ és választékok /tüzifa, cser és akácronk, stb./ hasznosítását, s a fakitermelési tartalékok kihasználását.

A jelenlegi fogyasztói árak, fűtőértékek, és a tüzelő berendezéstől függő hatásfokok alapján pl.

a háztartási szén ára	16-24 %-kal,
a hazai brikett ára	7-22 %-kal,
a koksza ára kb.	20 %-kal,
a vezetékes gáz ára pedig	25 %-kal

alacsonyabb, mint a tűzifa ára. Jórészt erre vezethető vissza, hogy az

összes tűzifa-fogyasztás - az 1955-65-ig tapasztalt lassu emelkedést és az 1965. utáni stagnálást követően - folyó évben hirtelen majdnem 10 %-kal csökken. Az OAÁH a hazai brikett és a fűtőolaj árának csökkentését tervezi. Ez a fűtőanyagok jelenlegi árányait még inkább torzítaná, s a tűzifa-fogyasztást tovább csökkentené. E tendenciák alapján - a fakitermelési lehetőségek teljes kihasználása esetén - 1970-ben legalább 250.000 m³, 1975-ben pedig mintegy 350-400.000 m³ tűzifa feleslegre lehet számítani.

Az árszinvonallal összefüggő problémák megoldása érdekében szükséges - a hatósági árformába sorolt termékek /pl. a tűzifa/ fogyasztói és termelői árának csökkentése,

- a szabad árformába sorolt termékek /cser és akác rönk stb./ esetében pedig a hatékony vállalati árpolitika lehetővé tétele céljából a jövedelememelés mértékének csökkentése.

Részben a magas árszinvonalra, sokkal inkább azonban a kedvezőtlen export - piacokra és a magas devizafuvarra vezethető vissza, hogy az erdei fatermékek állami visszatérítési igénye általában nagyon magas. A papírfa-export állami visszatérítését pl. a jelenleginek majdnem a felére lehetne csökkenteni, ha a papírfát az olasz piac helyett Ausztriába tudnánk eladni. A devizafuvar ugyanis az eladási árnak majdnem a felét felemésztí. Emellett az állami árkiegészítést meghatározó belföldi árszinvonal kialakításában szerepet játszó erdőhasználati járulék az állami visszatérítésnek további legalább 14-40 %-át ellentételezi.

Megnevezés	Mérték egység	Papírfa export		
		Bükk	Gyertyán	Cser
Brutto eladási ár	\$/üm ³	9,91	9,89	8,23
Devizafuvar	"	3,97	3,97	3,23
Netto eladási ár	"	5,94	5,92	5,00
Állami visszatérítés	Ft/\$	37,8	37,8	54,0
Erdőhasználati járulék	"	15,2	7,9	7,6

Kedvezőbb export-piacok biztosítása, és a belföldi árszintnek a jövedelemelvonás módosításával történő csökkentése esetén tehát az erdei fatermékek exportjának állami visszatérítését a jelenleginek 20 - 25 %-ára lehetne csökkenteni. Ez a fatermék-exportunk versenyképességét biztosíthatná. A következő 1 - 2 év folyamán azonban az export-piacok terén kedvező változásra sajnos nem számíthatunk. Ezért az állami visszatérítés számottevő csökkentése csak az erdőhasználati járulék mérséklése esetén lehetséges.

A faipari termékeknél mind az árarányok, mind az árszínvonal tekintetében problémák tapasztalhatók. Ezek különösen a fenyő fűrészáru vonatkozásában súlyosak.

A fenyő fűrészáru jelenlegi - a 40 Ft-os Rb - szorzóval, tőkés import figyelembevétel nélkül képzett kevert - ára túlzottan alacsony. Jórészt emiatt az igények oly mértékben növekednek, hogy már ez évben előreláthatólag kb. 100.000 m³ tőkés jellegű terven felüli importra lesz szükség. A felhasználás egy év alatt az 1967. évi 1 millió m³-ről 1968-ban kb. 1,2 millió m³-re, mintegy 16 %-kal növekszik. Az ERDÉRT Vállalat előzetes felmérése szerint a következő 6 év alatt, 1975-ig további kb. 50 %-os növekedés várható. /A felmérés szerint az 1975. évi összes igény kb. 1,7 millió m³./ Az igények növekedését jelenlegi ismereteink szerint csak tőkés importtal lehet fedezni. Egyedül ez a tény - az 1975. évi várható volumenek és a jelenlegi devizasorzók alapján - a jelenlegi hatósági áraknak legalább 25-30 %-os emelését teszi szükségessé.

A fenyő fűrészáru és a helyettesítő anyagok jelenlegi árarányai sem megfelelőek, a helyettesítést nem segítik elő, azt inkább fékezik. A fenyőnek nyárfával történő helyettesítésére vonatkozólag a lada-gyártás területén végzett számítások szerint a jelenlegi termelői árak mellett pl. a nyárfából készült láda önköltsége, ill. átlagára 10 %-kal magasabb, mint a fenyő ladáé, holott használati értéke alacsonyabb annál.

A farostlemez és a faforgácslap vonatkozásában érvényesülő árarányok a fenyőhelyettesítést ugyancsak nem segítik elő. Ez részben a fenyő fűrészáru alacsony, részben pedig a helyettesítő termékek magas árszínvonalára vezethető vissza.

A helyettesítő anyagok árszintje viszont

- a belföldi termelés - elsősorban a farostlemez termelés - vonatkozásában a meglehetősen magas nyereséggel,
- különösen a forgácslaptermelés vonatkozásában, a belföldi mügyanta árakkal,
- kisebb mértékben az alapanyag árakkal és végül
- a túlzottan magas import forgalmiadóval függ össze.

A nyers farostlemezgyártás nyeresége - a termelési értékhez viszonyítva - meghaladja a 20 %-ot; a mügyantaköltség a faforgács-lapgyártásnál a termelési értéknek több mint 26 %-a; az alapanyagköltség /farostfa, forgácslapfa, ipari hulladék/ viszont mindkét esetben kb. 22 %. A szocialista importot terhelő forgalmi adó a farostlemez esetében 50 %, a faforgácslap esetében 42 %.

A helyettesítés előmozdítása érdekében szükséges mindenekelőtt a fenyő fűrészáru hatósági árának emelése, másrészt a helyettesítő anyagok árának csökkentése. Ez utóbbit azonban elsősorban az import forgalmiadó csökkentésével, illetve megszüntetésével, és csak kisebb részben a belföldi termelés nyereségének terhére lesz ésszerű megvalósítani. A belföldi termelés nyereségének nagyobbarányu mérséklése ugyanis - a beruházási konstrukció következtében - a fejlesztés lehetőségeit csökkentené. A fő figyelmet - különösen a forgácslap-termelésnél - a mügyantaköltség csökkentésére kell összpontosítani /pl. saját főzéssel/. Ezzel, valamint az alapanyag áraknak - az erdőhasználati járulék egyidejű mérséklésével történő kb. 20 - 25 %-os csökkentése révén meg lehet teremteni az előfeltételeket ahhoz, hogy 1971 körül a belföldi faforgácslap ára is a piaci érdekeknek megfelelően legalább 10 %-kal csökkenthető legyen.

A szakosztály különösen részletesen elemezte az alapanyagárak, a farostfa, forgácslapfa és általában a tűzifa választékok árcsökkentésének ágazati összefüggéseit. E termékek jelenlegi ára csak a kitermelés és az anyagmozgatás közvetlen költségeinek arányos /az összes kitermelt mennyiség egy részére eső/ részét fedezi; az erdőfenntartási és erdőhasználati járulékoknak költségként történő figyelembe vétele e választékokat veszteségesé teszi. A járulék-terhek tehát e választékok árával nincsenek

közvetlen kapcsolatban. Ennélfogva a járulékok csökkentése is csak közvetve – a vállalati általános költségekhez hasonló módon – teszi lehetővé az árak csökkentését. A hatósági érintézkedés közvetlen hatásaként azonban a választékok vesztesége növekszik, mert a csökkentett ár még az arányos közvetlen költségeket sem fogja fedezni.

A szakosztály ennek ellenére a közvetett ellentétel biztosítása esetén, az iparfejlesztés előmozdítása érdekében az árak csökkentésével egyetértett. Szükségosnak tartjuk azonban erre a problémára az Elnökség figyelmét felhívni, hogy így az érdekelt erdőgazdaságok az Egyesület útján is kellő tájékoztatást kapjanak és a várható hatósági intézkedések összefüggéseit helyesen tudják értelmezni.

2. Az állami erdőgazdaságok jövedelem-elvonási rendszerre

A mechanizmus-elemek hatásvizsgálata során a szakosztály keretében is különösen mélyrehatóan elemeztük a szabályozóknak az erdőgazdálkodásra gyakorolt hatását. Az elemző munkát az alábbiak szerint végeztük:

- Kidolgoztuk a fontosabb fafajok jövedelmezőségének elemzésére az új rendszerben alkalmas módszert, s ennek alapján számításokat végeztünk az egyes fafajok jövedelmezőségére.
- Kidolgozott módszerünket a szakosztály megvitatta, és elfogadta. Ennek alapján – az Egyesület Elnökségének felhívására – 19 erdőgazdaság is végzett ellenőrző számításokat, ezeket a további munka során figyelembe vettük.
- Az Erdészeti Hivatal által az üzemtervek alapján kimutatott, maximum lehetséges fakitermelésnek az 1968. évi várható kitermeléssel történt egybevetése alapján erdőgazdaságonként és fafajonként meghatároztuk a rendelkezésre álló fatömeg-tartalékok mennyiségét és százalékos mértékét; így feltártuk a tartalékok és a jövedelmezőség közötti ellentmondásokat.
- A fakitermelés távlati előirásai és az Erdőfenntartási Alap várható igénybevétele alapján kiszámítottuk az erdőfelújítások végrehajtásához biztonságos fedezetet nyújtó járulék-befizetés mértékét.

- Vizsgáltuk a tűzifa-fogyasztás és termelés tendenciáit, az elmúlt évek tényezői és a folyó évi várható alapján.
- Vizsgáltuk az erdőesítési egységáraknak a fenyvesítési programra gyakorolt hatását.

A felülvizsgálati munka eredményeként a következő fontosabb megállapításokra jutottunk:

- A szabályozók - a I-III. negyedévi eredmények tanúsága szerint - minden erdőgazdaság számára biztosítják a nyereséges gazdálkodás feltételeit.
- Az erdőhasználati járulék jelenlegi, a fakitermelés volumenével lineárisan változó rendszere nem ösztönöz eléggé a fakitermelés növelésére, a tartalékok kihasználására.
- A járulék jelenlegi differenciálása - az egyes fafajok jövedelmezőségének mértékére gyakorolt hatásán keresztül - nem szolgálja eléggé fafajpolitikai célkitűzéseinket: nagy nyereséget biztosít azokon a fafajokon, amelyekben tartalék alig, vagy egyáltalán nincs, ugyanakkor túl kicsi a nyereség azokon a fafajokon, amelyekben nagy kitermelhető tartalékok állnak rendelkezésre.
- A nagy tartalékkal rendelkező fafajokon képződő kis nyereség nem teszi lehetővé, hogy az erdőgazdaságok e fafajokkal kapcsolatban - a piac bővítése és a helyettesítés előmozdítása érdekében - rugalmas, hatékony vállalati árpolitikát folytassanak.
- Az erdőfenntartási járuléknek erdőgazdaságonként eltérő differenciáltsága az országos áttekintést a gazdaságosság vonatkozásában megnehezíti.
- Az Erdőfenntartási Alapban feleslegek, indokolatlan tartalékok képződnek; az erdőfenntartási járulék-befizetést az 1968. évi fakitermelés szintjén - az erdőfelújítások jövőbeni költségfedezetének veszélyeztetése nélkül - országos viszonylatban összesen kb. 38 millió Ft-tal lehet csökkenteni.

- A 42/1967. MÉM számú utasítással életbeléptetett erdőgazdaságonkénti átlagos erdősitési egységárak nehezítik a fenyvesítési program végrehajtását, nem nyújtanak fedezetet a fenyő csemetével történő erdősités többletköltségeire.

- A faipari beruházások elhúzódása és egyes tüzelőanyagok tervezett ársökkenése miatt egyre súlyosabb - a fakitermelés egész színvonalára visszaható - tűzifa értékesítési nehézségek várhatók.

A szakosztály egyöntetű véleménye szerint módot kell keresni a felsorolt problémáknak lehetőleg már a III. ötéves tervidőszak hátralevő két évére történő megoldásához.

II.

A feltárt problémák megoldása, illetve ezek jelentős mérséklése céljából a szabályozási rendszer egyes elemeinek 1969-70-re vonatkozólag a következő módosítása van folyamatban:

I. Az árrendszer módosításaként a következő hatósági intézkedések várhatók:

- A fenyő fűrészáru valamennyi választékának a felhasználók felé érvényesülő hatóságilag rögzített leadóállomási termelői ára egységesen 22 %-kal emelkedik. Az 1968-ban alkalmazott kevert ár megszűnik. Ennélfogva a belföldi termelésű fenyő fűrészáru termelői ára a jelenlegihez képest csak kb. 10 %-kal emelkedik, mert a felhasználók felé érvényesített 1968. évi kevert átlagár alacsonyabb volt a belföldi termelés átvételi áránál.

- A fenyőrönk és a IV. vastagsági csoportba tartozó - fűrészrönk méretű - fenyő bányafa termelői ára m³-ként 130 Ft-tal emelkedik. Így a belföldi termelésű fenyő fűrészáru áremelkedését a rönk-áremelés teljes egészében kiegyenlíti.

- A belföldi termelésű farostlenez árak - a nyereség terhére - egységesen 7,3 %-kal /átlagosan 300 Ft/m³-rel/ csökkennek.
- A belföldi termelésű faforgácslap ára egyelőre nem változik, 1971-ig azonban a jelenlegihez képest legalább 10 %-os árcsökkenésre fel kell készülni.
- A tűzifa választékok /vastag, vékony, ipari hulladék, farostfa, forgácsfa/ termelői ára általában 20 %-kal, az egységes vastag tűzifa termelői és fogyasztói ára előreláthatólag egységesen 7,70 Ft/q-val csökken.

2. Az adó- és vámrendszer, valamint az állami visszatérítés tekintetében

az 1968. évihez képest az alábbi intézkedések vannak folyamatban:

- A fenyőrönk és a IV. vastagsági csoportba tartozó fenyő bányafa után - az áremelés ellentételezéseként - m³-ként 130 Ft termelési adót kell befizetni. Az adó az értékesített és a saját termelésből feldolgozott mennyiségeket egyaránt terheli.
- A szocialista importból származó fenyő fűrészárut - az áremelés következtében - 35 % import forgalmiadó fogja terhelni. A fenyő fűrészáru továbbra is kötött pályás cikk marad, így az import forgalmiadó beiktatása az áremelés hatását az ERDÉRT-nél kiegyenlíti.
- A tőkés importból származó fenyő fűrészáru 23 %-os árkiegészítést kap, mivel a tőkés import ára az új emelt árat - a vám figyelembevétel nélkül is - még 23 %-kal meg fogja haladni.
- A szocialista importból származó 4 mm-nél vékonyabb farostlenezet a jövőben import forgalmiadó nem terheli. Ennek következtében ára a jelenlegihez képest kb. 27 %-kal csökken.
- A szocialista importból származó 4 mm-es és annál vastagabb farostlenezet a jövőben csak 15 % import forgalmiadó fogja terhelni. Így ennek ára a jelenlegihez képest 6 - 10 %-kal csökken.
- A szocialista importból származó faforgácslapot a jövőben import forgalmiadó egyáltalán nem terheli, így ennek ára a jelenlegihez képest kb. 24 %-kal csökken.

- A szocialista importból származó nyár papírfa import forgalmi adója a folyó évi 35 %-ról 30 %-ra mérséklődik. Így ennek ára - a belföldi termelésű papírfa árához képest 20 - 30 Ft/ünn³-rel esökken.
- A vámok 1969-től kezdve hatékonyá válnak, s az 1968. évi vámkedvezmények általában megszűnnek. Ennélfogva 1969-től kezdve a tőkés importot pl.

a fenyő fűrészáru esetében	10 %
az exóta rönkök esetében	2 %
a furnér esetében	15 %

hatékony vám fogja terhelni. Az ezzel járó többletköltséget - a fenyő fűrészáru kivételével - a felhasználókra általában tovább lehet hárítani. A fenyő fűrészáru tőkés importjának vámköltségét az ERDÉRT kockázati alapja terhére számolhatja el.

- Az állami visszatérítés tekintetében számítani kell arra, hogy a cser papírfa szubvenciója - a PM határozott állásfoglalása miatt - az 1968. évi 54 Ft/\$-ral szemben 1969-ben legalább 52 Ft/\$-ra, 1970-ben pedig 50 Ft/\$-ra fog csökkenni. A PM ugyanis az állami visszatérítés részbeni ellentételeként a cser erdőhasználati járulékát figyelembeveszi, azonban a kormányhatározatoknak megfelelően ragaszkodik a szubvenciónak - ellentétel nélküli - fokozatos csökkentéséhez.

3. Az állami erdőgazdaságok jövedelemelvonási rendszere

A jelenlegi szabályozási rendszernek a vállalati és tévlati népgazdasági érdekek egybevetése alapján történt elemzésével feltárt problémák megoldása, illetve mérséklése érdekében - a folyamatban levő árintézkedésekkel összhangban - az állami erdőgazdaságok szabályozási rendszerének az alábbi módosítását tervezzük:

- Az erdőfenntartási járulék erdőgazdaságonkénti differenciálásának 1969-70-re való fenntartása mellett csökkenteni javasoljuk egyes - erdőgazdaságonként általában a legnagyobb tartalékkal rendelkező - fajok erdőfenntartási járulékát, a többi fajjal járulékának változatlanul hagyása mellett.

- A fatömegtartalékok kihasználására jobban ösztönző jövedelmezőségi arányok kialakítása érdekében - az erdőfenntartási járulék csökkentésén kívül - a cser, akác, gyertyán és a hazai nyár erdőhasználati járulékát 1969-70-re egy összegben javasoljuk állandósítani, minden egyéb fafajban a jelenlegi - az erdőfenntartási járulékkal lineárisan változó- elvonási rendszer fenntartását javasoljuk.
- A tűzifa választékok 20 %-os termelői árcsökkentésének fedezetét - az erdőfenntartási járulék lehetséges mértékű /38,4 millió Ft/ csökkentésén kívül - részben az erdőhasználati járulék országosan egységes kulcsának /60 %/ a csökkentése, részben pedig a cser, akác, gyertyán és a hazai nyár egy összegben stabilizált erdőhasználati járulékának az 1968. évihez képest történő mérséklésével javasoljuk megteremteni.
- A gyenge minőségű cser és gyertyán állományok fafajcserés felújításának, s ezáltal a fenyőarány növelésének előmozdítása érdekében a 42/1967. MÉM sz. utasításban megállapított egységárakon felül az ebből eredő többletköltségek fedezetéül 5.000 Ft felár elszámolásának engedélyezését javasoljuk.

III.

A szabályozási rendszer 1969-70. évi módosítására tervezett, illetve folyamatban levő intézkedések az eddig feltárt problémákat lényegesen enyhítik:

Az érintkezések következtében

- javul a fenyő fűrészáru és a helyettesítő anyagok áraránya. Ez a helyettesítő anyagokban mutatkozó hiányok miatt a fenyő fűrészáru igények növekedését egyelőre - a belföldi termelés jelentős fejlesztésének megvalósulásáig - nem tudja megakadályozni, de az eddiginél sokkal nagyobb mértékben fog terelni a helyettesítő anyagok irányába, ezáltal is alátámasztja a termelés gyorsütemű fejlesztését;

- javul a tűzifa és az egyéb fűtőanyagok aránya. A tűzifa kalorikus fűtőértékének ára még az új árak mellett is némileg magasabb lesz a hagyományos fűtőanyagokénál, ezért a tűzifaigények növekedésére nem lehet számítani, az árintézkedések azonban az igények csökkenését feltétlenül lassítani fogják.

A jövedelemszabályozás módosítása

- fedezetet nyújt a tűzifaválasztékok árcsökkentésére,
- a fafajok közötti jövedelmezőségi ellentmondásokat lényegesen csökkenti, így a jelenleginél jobban ösztönözi a fatömegtartalékok kihasználására;
- az erdőgazdaságokat érdekeltté teszi a cser, akác, gyertyán és a hazai nyár fakitermelés nagyobb arányú növelésében;
- az erdőhasználati járulék stabilizálása révén a tartalékos fafajok kitermelésének növeléséhez az erdőgazdaságok részére - a tűzifa 20 %-os árcsökkentésén kívül - esetleg szükséges további árnérséklésekhez vállalati árpolitikai fedezetet nyújt;
- a fakitermelés növelése esetén a vállalati alapoknak az eddiginél nagyobb mértékű növekedését biztosítja.

Előnye a tervezett módosításnak, hogy az erdőgazdaságok számára azonnal, könnyen áttekinthető, mert csak egyirányú változtatást, csupán egyes fafajok erdőfenntartási járulékának csökkentését jelenti.

Hátrányos következményekkel jár viszont abban az esetben és arra az erdőgazdaságra nézve, amely cser, akác, gyertyán és hazai nyár fakitermelését az 1968. évihez képest csökkenti. Az 1968. évi tapasztalatok azt mutatják, hogy a folyó évi fakitermelés piaci feltételei biztosítva vannak, az egyre nagyobb tömegben készülő üzemtervek pedig az üzemtervi feltételeket is minden bizonnyal meg fogják teremteni a fakitermelésnek minden erdőgazdaságnál valamennyi fafajban legalább a szinten tartásához. Ezért úgy véljük, helytelen lenne olyan közgazdasági környezetet fenntartani, vagy létrehozni, amely a vállalati érdekek sérülme nélkül lehetővé tenné a tartalékos fafajokban a fakitermelés csökkentését.

A jövedelemszabályozás tervezett módosításának hátránya még az is, hogy továbbra is fenntartja az erdőgazdaságonkénti differenciálás bonyolult rendszerét, emiatt országos viszonylatban nehezíti a gazdaságossági áttekintést és a közgazdasági eszközökkel történő központi irányítást. A rendszernek ezt az alapvető hátrányát egyelőre nem sikerült kiküszöbölni. A probléma megoldása érdekében számításokat végeztünk országosan egységesen – tehát nem erdőgazdaságonként – differenciált járulérendszer bevezetésére vonatkozólag. Ezt az elgondolást azonban a vele kapcsolatban felvetődő számos újabb probléma miatt és főleg azért, mert a jelenlegi rendszer túlságosan nagyméretű változtatását tette volna szükségessé, el kellett vetnünk. A IV. ötéves tervidőszak szabályozó rendszerének kialakításánál azonban – az áttekinthetőség és a beavatkozás megkönnyítése végett is – országosan egységes rendszer kidolgozására kell törekedni.

A szabályozó rendszernek 1969–70-re tervezett és folyamatban levő módosítása a hatásvizsgálat során feltárt valamennyi problémát természetesen nem oldja meg. Ezt az objektív alapadatok hiánya egyelőre nem is teszi lehetővé. Ugy véljük azonban, hogy a tervezett intézkedések előrehaladást jelentenek; sok alapvető ellentmondást nagy mértékben enyhítik, s az egyéb problémák megoldásának a következő másfél év alatt történő előkészítésével jó alapot teremtenek a IV. ötéves tervidőszakra történő átmenethez.

Budapest, 1968. november hó 20.

/Halász Aladár/

1. A fontosabb faipari termékek árarányai

Megnevezés	Mennyiség 1000 m ³	Jelenlegi	Új	Ár- váltó index	Árarányok	
		átlagár feladóáll Ft/m ³	feladóáll Ft/m ³		jelenleg	új
1. <u>Fenyő fűrészáru</u> /-100/ Farostlemez /nyers/ belföldi	1200	1763 ^{1/}	2182 ^{1/}	123,8 ^{2/}	100	100
import: szovjet ^{3/}	37	4130	3830	92,7	-	-
bolgár ^{4/}	22	3900	2843	72,9	-	-
jugoszláv	2	3900	3643	93,4	-	-
összesen /átlag/	4	3900	3830	92,7	-	-
	65	4030	3490	86,6	229	160
Faforgácslap belföldi	60	3000	3000	100,0	-	-
import	8	2950	2230	75,6	-	-
összesen /átlag/	68	2994	2909	97,2	170	133
2. <u>Fenyő láda</u> /-100/ Ipari láda fenyőből	..	2402	2645	110,1	100	100
nyárfából	..	2645	2645	100,0	110	100
Gyümölcs-, zöldségláda fenyőből	..	2788	3078	110,4	100	100
nyárfából	..	3070	3070	100,0	110	100

Megjegyzés:1/ Belföldi fuvar 140 Ft/m³2/ A belföldi fuvarral növelt feladóállomási /tehát a leadóállomási/ átlag-
árra vonatkozólag 122 %

3/ 4 mm-nél vékonyabb /belföldön nem gyártott méretü/

4/ 4 mm-es és annál vastagabb.

Budapest, 1968. november hó 15.

2. A különböző tüzelőanyagok hasznosított fűtőértékének bekerülési ára

Tüzelőanyag				Tüzelő berendezés		1 m kg- cal hasz- nosított fűtőért. ára, Ft	Index		
megnevezése	fűtő- érté- ke 2/ kcal/kg	vételára		megnevezése	hatás- foka % 2/		régi áron	új áron	
		Ft/q 1/	Ft/m. kgeal						
Háztartási szén	3000	32,20	107,3	cserépkályha	50	214,6	76	87	
				vaskályha, egy aknás	45	238,4	84	96	
				vaskályha, két aknás	50	214,6	76	87	
Hazai brikett	5000	66,20	132,4	cserépkályha	50	264,8	93	-	
				vaskályha, egy aknás	50	264,8	93	-	
				vaskályha, két aknás	60	220,4	78	-	
Hazai brikett	5000	54,00	108,0	cserépkályha	50	216,0	76	87	
				vaskályha, egy aknás	50	216,0	76	87	
				vaskályha, két aknás	60	180,0	63	73	
Német brikett	4600 ^{4/}	72,20	157,0	cserépkályha	55 ^{4/}	285,5	100	115	
Kandallófa	jel.áron	3000 ^{3/}	59,70	199,0	cserépkályha	70 ^{4/}	284,3	100	115
	új áron		52,00	173,3	cserépkályha	70 ^{4/}	247,5	87	100
Koksz	6000	101,70	169,5	cserépkályha, töltő rendsz.	75	226,0	80	91	
Vezetékes gáz			171,0	cserépkályha	80	213,4	75	86	
				gázkonvektor	80	213,4	75	86	
Mecalor-olaj	jelenl.áron	10000	298,00	298,00	olajkályha	78	382,0	134	-
	új áron		214,00	214,00	olajkályha	78	274,0	96	111

Megjegyzés: 1/ Házhoz szállítva

2/ Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság 453/1963. sz. tanulmány

3/ Energia Gazdálkodási Intézet Statisztikai Évkönyv, 1965.

4/ Országos Anyag- és Árhivatal

Budapest, 1968. november hó 15.

x/

3. A fakitermelési tartalékok helyzete
/Az Erdészeti Hivatal adatai alapján./

Megnevezés	Fakitermelés, 1000 m ³		Tartalék	
	1968. évi várható	1970-ben lehetséges	1000 m ³	1968. évi %-ában
<u>Véghasználat és gyérités</u>				
Tölgy	690,8	753,6	62,8	9
Bükk	374,3	424,3	50,0	13
Akác	581,9	809,5	227,6	39
Cser	733,2	768,0	35,6	5
Gyertyán	265,2	290,6	25,4	10
Összes többi kemény	143,6	152,2	9,2	6
Nemes nyár	206,3	225,6	19,3	9
Hazai nyár	152,3	183,3	31,0	20
Összes többi lágy	184,5	210,3	25,8	14
Fenyő	187,7	207,3	19,6	14
Együtt	3519,2	4025,5	506,3	14
<u>Tisztítás, ü., stb. termelés</u>	283,8	203,3	- 80,5	- 28
Mindösszesen	3803,0	4228,8	425,8	11

x/ Az állami erdőgazdaságok területén /Gemencsel együtt/

4. A fontosabb fafajok átlagos kitermelési értéke és nyeresége 1/

Fafaj	Átlagos nyereség ^{2/}		Erdőfenntartási jár.	
	jelen- legi	módosítás után ^{3/}	jelen- legi	tár- tás
Tölgy	138	143	177	174
Bükk	117	117	186	186
akác	60	144	107	87
Cser	99	169	87	69
Gyertyán	65	148	98	74
Összes többi kemény	108	116	112	106
Nemes nyár	176	178	115	114
Hazai nyár	71	134	80	65
Összes többi lágy	64	77	104	96
Fenyő	136	144	161	154

1/ A véghasználat és gyérités bruttó fatömegének egységére:
Ft/bruttó m³

2/ Vállalati általános költségekkel együtt

3/ Az 1968. évit meghaladó többlet-fatömegre

5. Az elvonás módosításának összes közvetlen kihatása

Megnevezés	Erdőfenntartási		Erdőhasználati		Együtt	
	járulék, millió Ft				millió Ft	
	1968	1970	1968	1970	1968	1970
Jelenlegi rendszerben	451,0	511,7	270,5	307,0	721,5	818,7
Jav.int.-ek hatására	412,6	464,1	229,7	245,9	642,3	710,0
Csökkentés	38,4	47,6	40,8	61,1	79,2	108,7

6. Az elvonás módosításának közvetett kihatásai

Millió Ft-ban

Megnevezés	1968. évi szinten	1970. évi lehetséges faki-termelésnél	
		Váll.opt.	Várható
<u>1. Vállalati kihatás</u>			
Összes költségmegtakarítás	79,2	108,7	108,7
ebből: tűzifa árcsökkentés /- 20%/	79,2	87,6	87,6
váll.árpolitika fedezet	-	-	10,1
nyereségadó-többlet	-	12,3	6,7
fejl.alaptöbblet	-	4,1	2,1
rész.alaptöbblet	-	4,2	2,2
<u>2. Állami költségvetés</u>			
Erdőhasználati járulék-kiesés	40,8	61,1	61,1
Nyereségadó-többlet	-	12,8	6,7
Bevételi kiesés	40,8	48,3	54,4

2. Az erdőgazdálkodásról szóló törvények listája

Év	1851	1852	1853	1854	1855
1851	1852	1853	1854	1855	
1856	1857	1858	1859	1860	
1861	1862	1863	1864	1865	
1866	1867	1868	1869	1870	

3. Az erdőgazdálkodásról szóló törvények listája

1851-1870

Év	1851	1852	1853	1854	1855
1851	1852	1853	1854	1855	
1856	1857	1858	1859	1860	
1861	1862	1863	1864	1865	
1866	1867	1868	1869	1870	

1851

1866

